

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΩΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1966

7.

A large, stylized handwritten signature or scribble in the bottom right corner of the page. It consists of several overlapping loops and lines, with a small 'ε' character at the bottom right end.

Σπύρος Ι. Παπασπύρου
Ζωγράφος
Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ/ΗΠ.

17.859

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣ)

Βου Νικφ. Μοραωίη.

ΟΜΗΡΟΥ ΣΤΑΤΑ Σ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Επιμέλεια: Γραφείο Εκδόσεων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΩΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

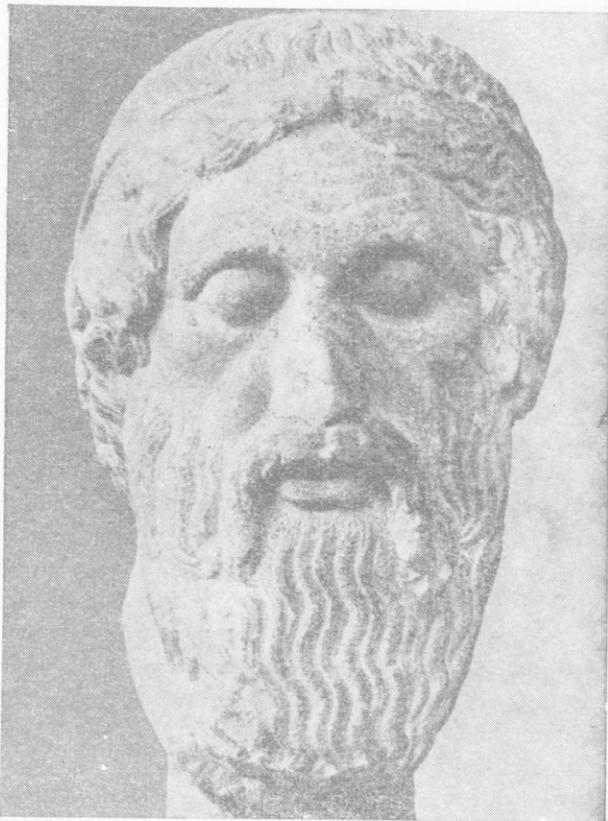
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ (ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΜΗΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος.

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὅμηρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωικὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀφορμὴ γὰ ἀναδειχθῆ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πεντήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὅμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἣ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τούτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικὸς θησαυρός. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὀργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ἐπὶ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκητῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλιῶν πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αἰδίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὁμως διέκριναν οἱ Ἕλληρες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γεγο-

νός: διτι περί τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὀργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελλήνων, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἡνωμένα κράτη τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ. ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην, ἀρ. 1), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσιὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι ἐκυβερνοῦντο ἀπὸ ἰδίους βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φ υ λ ε τ ι κ ῶ ς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαούς, οἵτινες ἀπετέλον τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περιόπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλέον οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωισμού, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαούς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σηλήμαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαϊρπεφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενεργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὐτὴ ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὅμηρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὁπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὀργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινήν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη εἶναι ἡ

ἀρχαιοτάτη ιστορική περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικὰς του ἀρετὰς πρὸς κοινὸν σκοπὸν καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς» (Α, 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσιῶν ἐδαφῶν τῆς ΒΔ. Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἐφῆσεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπικὴ ποιήσις, ἢ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστὸν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὔρην ἀνεξάντητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικὸν θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἑπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διακονίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες

Κατὰ τὴν ὁμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκηνῶν **Ἀγαμέμνονα**, ὅστις λέγεται «βασίλευτάτος πάντων» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἔξοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνονται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγός καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Μενέλαος**, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινὸς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἠθικῶν καὶ νὰ ἐξάσῃ τὴν κάθε ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς ἓν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι: ὁ γέ-

ρων **Νέστωρ**, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πεῖραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλυτέραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς** λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικόν ὅτι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργου **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος **Αἶας** ὁ **Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἶας** ὁ **Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλὰκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενεά, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν Διομήδη κ.ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξέμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριάμῃδην **Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικότερον τύπον τοῦ ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθήκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτός, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἥρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἥρωας δλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεὺς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ διέπρεπε μὲ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὄλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστός εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύον του ἡγεμονεῖται ὡς *π ο ι μ ῆ ν λ α ῶ ν*, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεῖται ὡς εἰδῶλον ἀγερῶχον ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπη ἀπ' αὐτῆν. Ἡ αὐτοπεποιθῆσις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέραξ τοῦ ὁποῖου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆν ἐνότητα τῆς ἥρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακροὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παθεῖ νὰ ἀναγνωρίζῃ ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων. Μὲ ὄλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς ἐπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὠρισμένα ἐπιθέτα, τὰ ὁποῖα φανερόνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰ συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πράγματων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησιμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνας καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικήν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον

ποιοὶ πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών τῆς καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ τὰ κερδησωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλον λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσο, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικούς ἐποχάς, ἐξεπήρασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοία Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνεύοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπειθόντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι' ἕνα μεγάλον σκοπὸν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστάς του (Ἀπολογία, κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμείται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱστοροποιημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμόνησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ἐπ' ἀριθ. 9-11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαίτερος ἐνεπνεύοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοί. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχον ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικὸς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ τὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν

των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὅμηρον, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμμύθη εἰς πολλὰ τὸν Ὅμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμηρος.

Καὶ ὅστερα ἀπὸ τόσοις αἰῶνας, ἀφοῦ τόσοις μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὅμηρικὰ ποιήματα ἔχον πάντοτε τὰ προσφέροντα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλήν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἀφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολῦτιμος ἐθνικὸς θησαυρὸς. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Κωνσταντίνος
&
Ελευθέριος

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΙΛΙΑΣ

Α

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελέετο βουλή, 5
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἀτρεΐδης τε ἀναξ' ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 7

Ἄσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

← Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὃ γὰρ βασιλῆι χολωθείς
 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
 οὐνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
 Ἀτρεΐδης· ὃ γὰρ ἦλθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσεῶ ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοῖς, 15
 Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν·

«Ἄτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι, 20
 ἄζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα.» †

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἄτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν. 25

«μὴ σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κίχλειω
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης, 30
 ἰστὸν ἐποιοχόμενῃ καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσαν·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὣς κε νέηαι.» †

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέθετο μῦθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῆνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κίων ἤρᾱθ' ὁ γεραῖος 35
 Ἀπόλλωνι ἀνακτι, τὸν ἠῦκομος τέκε Λητώ·

«κλυθῆί μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃν ἀμφιβέβηκας,
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πτόνα μηρί' ἔκηα 40
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τότε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.» †

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὄμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην. 45
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἴστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινήθέντος, ὃ δ' ἦιε νυκτὶ ἑοικώς.

ἀργυρότοξ' οὐκ

ἔζेत' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένητ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς, 50
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχεπευκὲς ἐφίεις
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκῶν καίοντο θαμειαί. 52

Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

- + **✓** Ἐννήμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὤχετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤηερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
- ← **α** Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμεν πάλι μπλαχθέντας ὄψω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν, 60
 εἴ δὴ ὁμοῦ πόλεμος τε δαμῶν καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείοιμεν ἢ ἰεφῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διός ἐστιν,
 ὅς κ' εἴποι ὃ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτε ἄρ' ὄϊ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἶθ' ἑκατόμβης, 65
 αἴ κέν πως ἀρνῶν κνήσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.»
- ← **β** Ἡ τοι ὄϊ ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὅς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα, 70
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθα
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος· 75

τοιγάρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσσον
ἢ μὲν μοι πρόφρων ἔπεςιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
ἢ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, δς μέγα πάντων
Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.

κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι. 80
εἶ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
ἐν στήθεσσιν ἑοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἶ με σαώσεις.»

✠ Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ἄκυς Ἀχιλλεύς·
« θαρσῆσας μάλα εἶπέ θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα· 85

οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ὃ τε σὺ, Κάλχαν, κλεινὸν
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χειρᾶς ἐποίσει
συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἵπης, 90
δς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.»

✠ Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·

« οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἑκατόμβης,
ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λαιγὸν ἀπώσει,
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
ἀπριάτην ἀνάποιον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
ἔς Χρῦσσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπιθοίμεν.» 100

✠ Ἡ τοι ὄγ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἦρωσ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
πίμπλαγ'· ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετῶντι ἐτίκην.

Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε· 105
« μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πώ εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.

¶ καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορευεῖς
 ὡς δὴ τοῦδ' ἕνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὐνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσίδος ἀγλά' ἄποινα,
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν, καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθην ἐστὶ χερεῖων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι. γ
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἄργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε
 λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη. 120

¶ Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρχης δῖος Ἀχιλλεύς
 « Ἄτρεΐδῃ κῦδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας' μεγάθυμοι Ἀχαιοί;
 οὐδέ τί' που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενά πολλά,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πόλιων ἐξεπράθμεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέθηκε παλίλογα ταῦτ' ἐπάγειριν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῆ' τετραπλῆ' τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξ ἀλαπάξαι.»

¶ Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθὸς περ ἑὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόφ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσει οὐδὲ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἐμ' αὕτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλει δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἢ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἑλών· ὁ δὲ κεν κεχολώσεται, ὃν κεν ἴκωμαι. V
 ἄλλ' ἢ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπίτηδες ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσίδα καλλιπάρηρον
 βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἴας ἢ Ἴδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ ἐσύ, Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσαι ἱερά ῥέξας.» X 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλεύς.

+ < Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείῃν ἐπιειμένε, κερδαλέοφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητάων
 δεῦρο μάχηςόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἰτιοί εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμάς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὐρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχῆσσαν·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μεγελάω σοί τε, κύνῳπα,
 πρὸς Τρώων τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ὧ ἐπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν·
 Οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ'· εὐ ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' ὅτω ^{καταφρονεῖται} 170
 ἐνθάδ' ἀτιμος ἐὼν ἀφενος καὶ πλοῦτον ἀφύζειν.)

24 < **V** Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 «φεύγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μῆτιετὰ Ζεὺς. 175

ἔχιστος δέ μοι ἔσσι διοτρεφῶν βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα κάρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἀνάσσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος; ~~καπειλῆσω~~ δέ τοι ὦδε
 ὡς ἐμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὺν γέρας, ὄφρ' εὐ εἰδῆς 185
 ὅσπον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγῆή δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθῆμεναι ἀντην.)

Ως φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δὲ οἱ ἦτορ 188
 στήθεσσιν λασιόισι διάνδιχα μερμηρίζεν,
 ἦ ὁ γε φάσγανον ὀξὺ ἔρουσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὁ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος, ἦλθε δ' Ἀθῆνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

+ # στῆ δ' ὄπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἷφ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινὸν δέ οἱ ὅσσε φάανθεν· 200
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

« τίπτ' αὐτ', αἰγίοχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας;
ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο,
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὀτῶ·
ἦς ὑπεροπλήσι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσση.» # * 205

ζ Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἶ κε πίθῃαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ', ἐρίδος, μῆδὲ ξίφος ἔλκεο χεῖρι· 210
ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδισον, ὡς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξέρεω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα
ὑβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.» ▽

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
« χρῆ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχλωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπειθῆται, μάλα τ' ἐκλυον αὐτοῦ.»

Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεΐαν,
ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ᾧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μῦθον Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγίοχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Πηλεΐδης δ' ἐξαυτίς ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πῶ λῆγε χόλοιο·
« οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ ἠωρηχθῆναι·
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληγας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ' εἶδεται εἶναι·
 ἢ πολὺ λῳιόν· ἐστὶ κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαίρεισθαι ὅς τις σέθεν ἀγχιόν' εἶπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανόισιν ἀνάσσεις·
 ἢ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω· καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 καὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ ῥά ἐχαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοῖόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι· δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἢ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἴξεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τί' δυνήσαιο ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἄν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν ἰοῦδὲν ἔτισας.) 244

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος.

Σ "Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσείοις ἤλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυεπῆς ἀνδρῶσε, λιγύς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ, καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἠγαθήῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσειν·
 [ὁ σφιν εὐ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ πόποι, ἢ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἢ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἱ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστὲ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμοῖο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοισιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἷ γ' ἀθέριζον.
 Οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθον τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 Κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκάφοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
 Καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἑλθῶν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί. 270
 Καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἱ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο·
 καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 Μῆτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρη, 275
 ἀλλ' ἔα, ὡς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἱεῖς Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδην, ἔθειλ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεὺς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 Εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδην, σὺ δὲ παῦε τὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆι μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.» 285
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
 «ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῦραν ἔειπες,

ἄλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἔόντες, 290
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὄνειδεα μυθήσασθαι.»

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἠμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἦ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπεῖξομαι, ὅτι κεν εἶπης.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοὶ γε 295
 σήμαιν'. οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὄτω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 δῦτε σοὶ οὔτε τω ἄλλω, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἅ μοι ἔστι θεῶν παρὰ νῆϊ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελῶν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρῃσαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαϊνὸν ἐρώησει περὶ δουρί.»
 Ὡς τὼ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένω ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

[306-611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὰ ἐξιλύωσιν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στείλει εἰς τὸν ἱερέα Χρόσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὅμως τὴν ἀπειλήν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα τὴν Βρι-
 σηίδα, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἠμίθεος ἦρωσ
 ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ ὁποία ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν
 θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσεν τὸν Δία ὑπὲρ τοῦ
 υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα, ὅτι θὰ τι-
 μῆσιν τὸν Ἀχιλλέα καί, διὰ τὰ καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πιστευτὴν τὴν
 ὑπόσχασίν του.]

« ...κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσiai δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον» (1) 530

[Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφίλιωσε τοὺς γονεῖς του.]

B

[Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευσεν τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁμοῦς ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν ὀρμὴν πρὸς μάχην. Ἠχοῖσαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἐξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὅμοιος μὲ τὸν τε ρ π ι κ έ ρ α υ ν ο ν Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ῥαφωδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.]

Γ

[1-120 : Οἱ δύο στρατοὶ συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίου ἀρχηγοῦ ἑκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες κλαγγῆ τ' ἐνοπῆ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπηλοὶ μένεα πνείοντες καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἀλλήλων. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμοῦς ἀπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν

(1) Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Μενέλαον νὰ δομᾶ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἔκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντίπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχον τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἔγινε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πριάμοιο καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.]

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

- Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένω ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόω, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἑλικίων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρω· ἡ δὲ μέγαν ἴστον ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυον Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὄλοοιο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται, 135
 ἀσπίσι κεκλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν.
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακροῆς ἐγγχείησι μαχήσονται περὶ σεῖο·
 τῶ δέ κε νικήσαντι φίλη κεκλήση ἄκοιτις.»
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἕμερον ἔμβαλε θυμῶ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκῆων 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῆσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὄρματ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανον ὄθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῆσι πύλῃσι,
γῆραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἔσθλοϊ, τεττίγεσσι ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
τοῖοι ἄρα Τρώων ἠγγῆτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὡς οὖν εἶδονθ' Ἐλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
« οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα εὐκένεον
ἀλλὰ καὶ ὡς τοιῆ περ' εἴσοσ' ἐν νηυσὶ νέεσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὀπίσσω πῆμα λίπιτο.» 160
μαροτῶν· ἀλ' ἔτι εἰς μερῶν.

Ἄθθαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

Ἄθς ἄρ' ἔφαν, Πρίαμος δ' Ἐλένην ἐκαλέσσατο φωνῆ· 161
« δεῦρο πάροιθ' ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἕξου ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδη πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νῦ μοι αἰτιοὶ εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν — 165
ὡς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνήρ ἧς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὔτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε.» 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, διὰ γυναικῶν
 « αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὅππότε δεῦρο
 υἱεῖ σῶ ἐπόμεν, θάλαμον γνωστούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τὰ γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὃ μ' ἀνείρειαι ἠδὲ μεταλλάξ·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῆρ αὐτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε.» 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσασατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδῃ, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἧ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμηάτο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἦδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέσιο,
 οἳ ῥα τότε ἔστρατώωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἡματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκαπες Ἀχαιοί.» 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδυσῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός·
 « εἴπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὠμοῖσιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖσθαι μιν ἔγωγε εἴσκω πηγεσιμάλλω,
 ὅς τ' οὔτων μέγα πῶν διέρχεται ἀργεννάων.»

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ εἰούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά.»

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἤϋδα·
« ὦ γύναι, ἧ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς 205
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·
τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὦμους, 210
ἄμφω δ' ἐξομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἧ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215
ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σκιῆπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω προπρηγνὸς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, αἰδρεῖ φωτὶ ἑοικώς·
φαίης κε ζάκοτόν τε τιν' ἔμμεναι ἀφρονά τ' αὐτως. 220
ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἑοικότα χειμερίησιν,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες.»

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός· 225
« τίς τ' ἄρ' ὄδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠῦς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὦμους; »

Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὡς 230
ἔστηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἡγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρω ἐλίκωπας Ἀχαιούς,
 οὓς κεν ἐὺ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ιδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἢ οὐχ ἔσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
 ἢ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνι ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὄνειδεα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν.)
 Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἴα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

[245-461 : Μετὰ τοὺς ὄρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δυνάμειν τὸν ἐξήρασαν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσαν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.]

Δ

[Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου, καὶ κατὰ τοὺς ὄρκους οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρῶων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Δυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὄρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερά, διότι καὶ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρῶων, ἡ δὲ Ἀθηναῖα ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.]

Ε

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
 δαΐέ οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀνάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῶ ἑναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρῶεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἐφαιστοῖο· δῶμα δέ οἱ υἱέες ἦσθην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῶ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὤρμηθήτην·
 τῶ μὲν ἀφ' ἔππων, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὄρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προῖτι δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμων ἀριστερὸν ἦλυθ' ἀκωκῆ
 ἔγχους, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὄρνυτο χαλκῶ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἐκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἀφ' ἔππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ καταμένιοι·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἐφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη.
 ἔππους δ' ἐξέλασας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 25
 δῶκεν ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἱὲ Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηΐδα θοῦρον Ἄρηα· 30
 Ἄρες Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῳᾶς μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν;»
 Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα· 35
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόνετι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῳᾶς δ' ἐκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων Ὀδίων μέγαν ἐκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένω ἐν δόρυ πῆξεν 40
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνονος υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβόλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχει μακροῦ 45
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὤμων·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερός δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχει ὀζυόνετι, 50
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἧσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν,
 ἤριπε δὲ πρηγῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἷον
 Ἄρμονιδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας ἔϊσας
 ἀρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο
 οἳ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἦδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ·
 γνῶξ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἷον,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἦν, πύκτα δ' ἔτρεφε διὰ Θεανῶ 70
 ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾧ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἦριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐαιμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἷον ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὧς τίετο δῆμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαδὸς υἷός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὄμιον 80
 φασγάνῳ ἀτίξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετείη, 85
 ἢ μετὰ Τρώεσσι ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἑοικώς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὄκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐεργμέναι ἰσχανόωσιν,

- οὗτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων 90
 ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος·
 πολλά δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὧς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἐόντες.
 Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον πρὸ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς δῖστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν αἴυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρυσθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔφημι
 δῆθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερόν βέλος, εἰ ἐτεόν με
 ὦρσεν ἀναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν.» 105
 Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσαν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθέnelον προσέφη, Καπανήμιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσεο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὠμοιο ἐρύσσης πικρὸν δῖστόν.» 110
 Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθέnelος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου·
 αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τότε ἔπειτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθὶ μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄτρυτώνῃ, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
 δῆϊώ ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φῖλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμῃν ἐγγχεος ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπέυχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.» 120

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἑλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεῖν·
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα 125
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότα Τυδεύς·
 ἀγλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἧ προῖν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὔ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῷ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
 μή τι σύ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι 130
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἰ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τὴν γ' οὐτάμεν ὀξείῃ χαλκῶ.»
 Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδείδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι· 135
 δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, ὡς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ' εἰροπόκοις οἴεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὤρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμούς· δύνεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται· 140
 αἰ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὡς μεμαῶς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.
 Ἔνθ' ἔλεν Ἀστυνοὸν καὶ Ὑπεύρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλῶν χαλκῆρεϊ δουρί, 145
 τὸν δ' ἕτερον ξίφει μεγάλῳ κλητῖδα παρ' ὄμων
 πληῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὄμων ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἄβαντα μετόχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῶ,
 υἶόν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὁ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξάινυτο θυμὸν 155
 ἄμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζῶοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

Ἐνθ' υἱας Πριάμοιο δῶα λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε. 160
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βόος, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. 165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἴδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνά κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Λυκάονος υἶόν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠΐδα· 170
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες ὀϊστοὶ
 καὶ κλέος; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Λικύῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῶδ' ἔφευ ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχών,
 ὅς τις ὕδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε 175
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστὶ κοτεσσάμενος Τρῶεσσι
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς·

- « Αἰνεῖα, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα εἶσκω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὅ γ' ἀνὴρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὅ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγχι 185
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὤμους,
 ὃς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἤδη γὰρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλιο·
 καί μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῆι προῖάψειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεὸς νύ τις ἐστι κοθήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἧ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
 ἵπποισὶν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἧ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοίατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσινος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν. 205
 ἤδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἐκ δ' ἀμφοτέροισιν
 ἀτρεκέες αἰμ' ἔσσευα βαλῶν, ἧγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῆ αἴση ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210

- ἠγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην 215
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμόλια γάρ μοι ὀπηδεῖ.»
 Τὸν δ' αὖτ' Αἰνεΐας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΰδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι. 220
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσσο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἷοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἡδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶι πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ. 225
 ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἢ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεῶ ἵππῳ· 230
 μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός 235
 αὐτῶ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσση μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππῳ,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί.»
 Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους. 240
 τοὺς δὲ ἶδε Σθένελος, Καπανήιος ἀγλαὸς υἱός,

αἰψά δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ,
 ἄνδρ' ὀρώ κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 Ἴν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων εὐ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεταὶ εἶναι·
 Αἰνείας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεταὶ ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδέ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μὴ πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης.» 250
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερός Διομήδης·
 « μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὄτω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν· 255
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς
 ἀντίον εἰμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔῃ Παλλάς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσειτον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν· 260
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ
 ἀμφοτέρω κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἠνία τείνας,
 Αἰνείαο δ' ἐπαῖξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποινήν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάτῃη,
 τῷ δὲ δὺ' Αἰνεία δῶκεν, μῆστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἔσθλόν.»

Ὦς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἤλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

«καρτερόθυμε, δαίφρον, ἀγαυοῦ Τυδεός υἱέ,
ἧ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς ὀϊστός·
νῦν αὖτ' ἐγγεῖη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι.»

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προῖει δολιχόσκιον ἔγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείῃ πταμένη θώρηχι πελάσθη·

τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϊσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

«βέβληαι κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' ὄτω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχῆσθεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας.» 285
Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·

«ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' ὄτω
πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν.»

Ὦς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἵθυεν Ἀθήνη 290
ῥῖνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῆ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα·

ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τευχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσαν δέ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ' αὔθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνεΐας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.
ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκί πεποιθώς,
πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔϊσθη, 300
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,

οἷοι νῦν βροτοί εἰς· ὁ δὲ μιν βέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεῖαο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὣσε δ' ἀπὸ ρίνων τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνῶξ ἔριπῶν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἀναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἐὼν φίλον υἷδν ἐχεύατο πῆχθε λευκῶ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπῶλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

[318-909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἢ Ἀφροδίτη, ἐπληρώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκόν της χέρι ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα της Διώνη, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανάφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήρωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.]

Z

[1-236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν δρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμόνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἠγερμένοι ἐφόνηον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἐλενος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἐκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἱκετεύσουν τὴν Ἀθηναίαν. Καί,

ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἔκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστὰς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.]

Ἰκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἴαθηνᾶν.

Ἐκτωρ δ' ὡς Σκαιὰς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν, 237
 ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θέον ἠδὲ θύγατρεις
 εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
 καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἐξείης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανεν,
 ζεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῶ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίον ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245

κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
 δῶδεκ' ἔσαν τέγσει θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίον ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν· 250

ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 «τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ;
 ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἴες Ἀχαιῶν 255

μαρνάμενοι περὶ ἄστου· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνείκω,
 ὡς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσειαι, αἶ κε πίησθα. 260

ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
 ὡς τὴνῃ κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι.»

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μὴ μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μὴ μ' ἀπογυιώσῃς μένεος, ἀλκιῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέϊ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάασθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης 270
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσασα γεραιάς.
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἦδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῶ 275
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἴ κ' ἐλέησῃ
 ἄστου τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἴ κεν Τυδέος υἷὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρής,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μῆστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης 280
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω,
 αἴ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὡς κέ οἱ αὖθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμφῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεινὸν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἄϊδος εἴσω,
 φαίην κε φρέν' ἀτέρπου διζύος ἐκλελαθέσθαι.» 285
 Ὡς ἔφαθ', ἡ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστου γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶντα,
 ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν 290
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδής
 ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἐν' ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνην,

ὄς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἰ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῆσι θύρας ὤϊξε Θεανὼ καλλιπάρηος,
 Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300
 αἰ δ' ὀλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χειρας ἀνέσχον·
 ἠ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανὼ καλλιπάρηος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·
 « πόντι' Ἀθηναίη, ῥυσιπτολι, δία θεάων, 305
 ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηγέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῶ
 ἦνις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἰ κ' ἐλεήσης
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα.» 310
 Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 312
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβόλακι τέκτονες ἄνδρες, 315
 οἳ οἳ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν
 ἐγγῦθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε δίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχου· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφρώντα·
 Ἀργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμωῆσι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδη· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὄν τινα που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηίοιο θέρηται.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 «Ἔκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,
 τοῦνεκά τοι ἔρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι 335
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὠρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω· 340
 ἦ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχῆσεσθαι δέ σ' ὄτω.»
 Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
 ὡς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὄφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις, 350
 ὃς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τοῦτῳ δ' οὔτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσω

ἔσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι ὄτω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔζσο τῶδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἴνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰοίδιμοι ἔσσομένοισι.»

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μὴ με κἀθιζ', Ἐλένη, φιλέουσά περ' οὐδέ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μὲγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σὺ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', εἰ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἕζομαι αὖτις,
 ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμώωσιν Ἀχαιῶν.» 368

**Συνομιλία τοῦ Ἔκτορος
 μετὰ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.**

ᾠς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἢ γε ζῆν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
 πύργῳ ἐφεστήκει γοώσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶησιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἐκ μεγάροιο ;
 ἢ ἐ πη ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι

- Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται; 380
- Τὸν δ' αὖτ' ὀτρυνῆ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 «Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἀνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἴλιου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἦ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη ἐἴκυϊα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη.»
 Ἥ ῥα γυνὴ ταμίη, ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς.
 εὔτε πύλας ἔκανε διερχόμενος μέγα ἄστυ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θέουσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση,
 Θήβῃ Ὑποπλακίη, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶσιν ἀνάσσων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἦ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτως, 400
 Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῶ,
 τὸν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦτοι ὁ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ·
 Ἀνδρομάχη δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 «δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἦ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γὰρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε'· οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦτοι γὰρ πατέρ' ἄμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὖ ναιετάουσαν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἦδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἳ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἳ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἡματι Ἕιδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρχης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄτεσσι.
 μητέρα δ', ἧ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑλήεσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἄψ ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρός δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἔκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἦδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερός παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.
 τρὶς γὰρ τῆ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἳ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δῶα καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδομενῆα
 ἦδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδασ καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τις σφιν ἔνισπε θεοπροπίων ἐὺ εἰδώς,
 ἦ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει.»
 Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους,
αἶ κε κακὸς ὧς νόσφιν ἄλυσκάζω πολέμοιο·
οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
αἰεὶ καὶ πρῶτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἠδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
εὖ γὰρ ἐγὼ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο.
ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσπον μέλει ἄλλος ὀπίσσω, 450
οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἀνακτος
οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κονίησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
ὅσπον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
καὶ κεν ἐν Ἀργεῖ ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἰστὸν ὑφαίνοις,
καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσεται ἀνάγκη·
καὶ ποτέ τις εἴπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσαν·
"Ἐκτορος ἦδε γυνή, δὲ ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο."
ὧς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλλος
χῆτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι.» 465
"Ὡς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
ἂψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνιοι τιθήνης
ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὄψιν ἀτυχεῖς,
ταρβήσας χαλκόν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

- καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν·
 αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷον ἐπεὶ κύσε πῆλὲ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δίι τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσι· 475
- « Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
 ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἶποι 'πατὴρ γ' ὄδε πολλὸν ἀμείνων'
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἔναρα βροτόεντα 480
 κτείνας δῆμιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ.»
- “Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἐόν· ἢ δ' ἄρα μιν κηώδει δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε· 485
- « δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ·
 οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνὴρ Ἄϊδι προιάψει·
 μοῦραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε, 490
 ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεςσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάσιν.»
- “Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἔκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει 495
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερόν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχήσατο δ' ἔνδοθι πολλὰς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόνον πάσῃσιν ἐνώρσεν.
 αἰ μὲν ἔτι ζῶν γόνον Ἔκτορα ᾗ ἐνὶ οἴκῳ· 500
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἕζεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χειῖρας Ἀχαιῶν.
 Οὐδὲ Πάρις δῆθυσεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἀλλ' ὁ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστου, ποσὶ κραιπνοῖσι πεπορθῶς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνη,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κροαίνων,
 εἰωθῶς λούεσθαι εὐρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις αἰσσοῦνται· ὁ δ' ἀγλατῆφι πεπορθῶς, 510
 ῥίμφα ἐ γοῦνα φέρει μετὰ τ' ἦθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καρχαλόων, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρας, ὅθι ἦ ὀάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες;»
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἶη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἶσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἴνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶη ἐπουρανόισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.»

Η

[Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἔκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον
 ἔδωσε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεύσῃ οὐριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἑλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἔγινε κλήρωσις μεταξὺ ἑννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἥρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τείχος καὶ τάφρον.]

[Ὅταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Ἰδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρῶων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονοῖδης ἐχάρισε νίκη καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῶες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὀχυρώματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσίν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιαν μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἤδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.]

[1-181: Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ ὁμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλεὺς πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέχθησαν ὁ γέρον Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετὰς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.]

Πρεσβεία πρὸς Ἄχιλλέα.

- Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης 182
 πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὔρον φρένα τερόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
 καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
 τῇ ὃ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
 Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
 δέγμενος Αἰακίδαην, ὁπότε λήξειεν αἰείδων.
 τῷ δὲ βάτην προτέρω, ἠγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἔνθα θάασσεν.
 ὡς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεῶ,
 οἳ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοὶ ἔστον.»
 Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
 εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·
 «μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἐντυνον ἐκάστω·
 οἳ γὰρ φίλτατοὶ ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ.»
 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπεῖθεθ' ἑταίρῳ. 205
 αὐτὰρ ὃ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῆ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ συῶς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῆ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ἰσόθεος φώς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἔμαράνθη,
 ἀνθρακιῆν στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλός θείοιο κρατευτῶν ἐπαείρας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἔλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἔλων ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἑτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνάγει
 Πάτροκλον, ὃν ἑταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλλῆα.

Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνωνος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύς.

« χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἤμην ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο
 ἠδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορώωντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας ἐυσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσαι ἀλκῆν.
 ἐγγύς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὔλιν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σῆσσεθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυρος Δίῃ, οὐδέ τι τίει

ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δὲ ἔ λύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἡῶ δῖαν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δρώσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλάς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκάς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἱας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδὲ τι μῆχος
 βεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὔρεϊν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράξου ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ.
 ὦ πέπον, ἦ μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 τέκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἥρῃ
 δώσουσ', αἴ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες·
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεται· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἶθωνας δὲ λέβητας εἴκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήϊος εἶη ἀνήρ, ᾧ τόσσα γένοιτο,
 οὐδὲ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνωνος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἑπτὰ γυναικίας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἄς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φύλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὐτε 277
 ἄστυ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώσωσ' ἀλαπάξαι,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθών, ὅτε κεν दाτεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωιάδας δὲ γυναικίας εἰκόσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὐθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τείσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρεις ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὐτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὐ πά τις ἔῃ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσσαν,
 Φηράς τε Ζαθέας ἠδ' Ἀνθειαν βαθύλειμον,
 καλήν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγυὲς ἀλός, νέεται Πύλου ἡμαθόντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυβοῦται,
 οἳ κέ σε δωτήνησι θεὸν ὧς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκῆπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτα κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρήθι μᾶλλον, 300
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἳ σε θεὸν ὧς

τείσουσ' ἤ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἐκτορ' ἔλοισ, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν.»

ἽΟ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς·
 «διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρῆ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποειπεῖν,
 ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὡς μὴ μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλησιν
 ὅς χ' ἔτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἴω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηίοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμὲς αἰεὶ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἱῆ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἦδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὃ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὃ τε πολλὰ ἔοργώς. 320
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῶ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρρησι
 μάλιστα, ἐπεὶ κε λάβησι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῆ,
 ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἴαυον, 325
 ἤματα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμιζῶν,
 ἀνδράσι μαρνάμενος ὄρων ἕνεκα σφετεράων.
 δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τῶν ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὄπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θεῶσσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσι
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης; ἦ οὐχ Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο;
 ἦ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλεῖ καὶ κήδεται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ ἐοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μή μευ πειράτω εὖ εἰδότης· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοὶ τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νήεσσι ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῶ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὧς δύναται σθένος Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο
 ἴσχειν· ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἐκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὀρμῆν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἐκτορι δίῳ,
 αὖριον ἰρὰ Διὶ βέζας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσω,
 ὄψεαι, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δῶη κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἤματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην.»

Κ

[Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανήλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόρευσαν ἕνα κατάσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλιον, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἔκτωρος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόρευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανήλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.]

Λ

[Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγή, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἄλλ' ἐπληρώθη καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.]

Μ

[Τότε ἡ ὁρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαιϊκὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλαν οἱ δύο Αἴαντες, κατώρθωσαν νὰ εἰσορμηθῶσιν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνειλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἔκτωρ, ὅστις ἐνίσχυνεν ὄλων τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἠλεγε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαισιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρουνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον : «εἷς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης» (243).]

Ν

[Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἔκτωρ συνεσκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φορικωτέρα παρὰ ποτέ.]

Ξ

[Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκη-
νῆς των τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν
ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθωσεν
ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ
ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμά-
τισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Ὀϊλέως ἀπόβησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν
ἀπὸ τὰ πλοῖα.]

Ο

[Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν
καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης.
Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ τοι-
ουτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος των. Μέχρι τοῦ μέσου
τοῦ Ἀχαικοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ καὶ
ἦτο ἤδη ἔτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῶ ὁ
Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν
ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.]

Π

[Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ ἀθαιρεσία
τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ.
Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεὺς, θὰ ἐσφύζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δει-
νὴν αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐ-
πέτρυνε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδό-
νων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένους μὲ τὴν ἰδικήν του ὑπέροχον πανο-
πλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν
πραγματικὸν Ἀχιλλεῖα, ἔτρεψεν εἰς φουγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεὶς
ὅμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν,
τὴν ὁποίαν ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ
σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα
καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληρώθη ὅμως ἀπὸ τὸν
Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.]

Ρ

[Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολὺν χρόνον ἀγῶνα κατώρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.]

Σ

[Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπέσχεθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν παλοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξαλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκεύαζε δι' αὐτὸν περιτέχρον ἀσπίδα⁽¹⁾ καὶ θώρακα φαινότερον ἀπὸ τὴν λάμπριν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθά μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἱέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.]

Τ

[Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλιώσις τῶν δύο ἡρώων.]

Υ

[Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἠθέλον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητούς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχης ἔγινεν ἀληθὴς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηναῖα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παριστάνονται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν βραψφιδίαν Σ τοὺς στίχους 478-608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατήλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί μὲ τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων.

Φ

[Ἐνίκησαν οἱ θεοί, πὺν ἐπροστάτενον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὑπὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὠπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευσεν νὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἐμεινεν ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.]

Χ

[Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθόνην του, ἐμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις ἔσφωξε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῆ ἀπο τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφορεύθῃ ἀπ' αὐτόν. Ἐξαγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου «ἐξενάριξε τὸν νεκρὸν» καὶ μὲ ὑπερηφάνειαν ἐφώνησεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς : «..... ἐπέφνομεν Ἔκτορα δῖον, ᾧ Τρῶες κατὰ ἄστῃ θεῶ, ὧς εὐχετόωντο.»

Ἔπειτα τοῦ ἐτρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.]

Ψ

[Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἔκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπῆς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας μὲ θαυμαστά ἔπαθλα⁽¹⁾. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὁποῖοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.]

Ω

[1-143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν, ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ τοὺς ὄρους, πὺν μεταχειριζόμεθα σήμερον.

δεις νύκτας καὶ περιεφέρετο κλαίων εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν
 μανίαν τοῦ ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα τοῦ καὶ
 τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ
 τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν καὶ
 διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλευσῇ τὸν υἱὸν τῆς νὰ
 λυπηθῇ τὸν νεκρὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ πρὸς ἐν-
 ταφιασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν π ο δ ἦ ν ε μ ο ν Ἴριω:]

- «Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦσ' ἔδος Οὐλύμπιοι 144
 ἄγγελιον Πριάμφω μεγάλῃτορι Ἴλιον εἶσω 145
 λύσσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνήρ.
 κῆρύξ τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἥδὲ καὶ αὐτίς 150
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδὲ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδὲ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 ὃς ἄξει, ἥός κεν ἄγων Ἀχιλλῆϊ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος, 155
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτῆμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός.»
 Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελλέουσα.
 ἶξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπὴν τε γόνυ τε. 160
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἔνδοθεν αὐλῆς
 δάκρυσιν εἶματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖος
 ἐντυπᾶς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῇ
 κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
 τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἑῆσιν. 165
 θυγατέρες δ' ἀνά δώματ' ἰδὲ νυοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

χερσίν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἠδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδετα ἠδ' ἐλεαίρει.
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἔκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήγη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τις τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἠδὲ καὶ αὐτίς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἦός κεν ἄγων Ἀχιλῆι πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος,
 οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτew περιδήσεται ἀνδρός.»
 Ἡ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὁ γ' υἷας ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶντα,
 κέδρινον, ὑψόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαί φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήγη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

- κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.»
- “Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200
- “ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἴσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205
- εἰ γὰρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσώφεται ὀφθαλμοῖσιν,
 ὤμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
 ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθὶ μοῖρα κραταιή
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῆ, 210
- ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐὼν ἀπάνευθε τοκῆων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότε ἄντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκακίζόμενόν γε κατέκτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκίλῳων 215
- ἑσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἄλεωρῆς.»
- Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·
- “μὴ μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδὲ μοι αὐτῆ
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλεν· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γὰρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220
- ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ'—αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην—
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
- βούλομαι· αὐτίκα γὰρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἴόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην.»
- Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
 ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

- δώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δὺ' αἶθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἷον. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσπων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχέςες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες; 240
 ἦ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνῶσεσθε καὶ ὑμμες.
 ῥήτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραιζομένην τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἄϊδος εἴσω.»
 Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δῖεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἷασιν οἴσιν ὀμόκλα,
 νεικείων Ἐλενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοῆν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηίφοβόν τε καὶ Ἰππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὀμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἴθ' ἅμα πάντες
 Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους 255
 Τροίη ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖσθαι,
 Μῆστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἵππιόχαρμην,
 Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφκει
 ἀνδρός γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάνταλέλειπται, 260

- ψευσταί τ' ὄρχησταί τε, χοροϊτυπήσιν ἄριστοι,
 ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο;»
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρός ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπήνης 275
 νήεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζευῆσαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραῖος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνη. 280

**Μετάβασις τοῦ Πριάμου
 εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

- Τῷ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πριάμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δὲ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
 χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 «τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφέϊ Κρονίῳνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
 αἴτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπόλων. 295
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα.»

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 «ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω· 300
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ.»

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὠτρυν' ὁ γεραιὸς
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦναι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρονιβον ἀμφίπολος πρόχον ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἧς ἀλόχοιο· 305
 εὐχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκει, λείβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἠῦδα·

«Ζεῦ πάτερ, Ἰδῆθεν μεδέων, κύνδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἔλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπόλων.»

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
 μόρφνον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὅσση δ' ὑψορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῦ, εὐκλιῖσ' ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερὰ· εἶσατο δέ σφι
 δεξιὸς ἀίξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ζεστοῦ ἐπεβήσεται δίφρου
 ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυε δαΐφρων· αὐτὰρ ὀπισθεν 325

- ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μᾶστιγι κέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θάνατόνδε κίοντα·
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
παῖδες καὶ γαμβροί· τῶ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν'
ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἷὸν φίλον, ἀντίον ἠΐδα·
«Ἑρμεία, σοὶ γὰρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ᾧ κ' ἐθέλησθα· 335
βάσκ' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
ὡς ἄγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδη μήτ' ἄρ τε νοήση
τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι.»
Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
αὐτίκ' ἐπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρῆν
ἠδ' ἐπ' ἀπίρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
εἶλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
αἶψα δ' ἄρα Τροίην καὶ Ἑλλήσποντον ἵκανε.
βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι ἑοικώς,
πρῶτον ὑπηγήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦβη.
Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλιοιο ἔλασσαν,
στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίσιεν, 350
ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
«φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἄνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἅμμε διαρραϊσέσθαι δῖω. 355
ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἧ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήση.»

“Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δειδιδε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν,
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν· 360
 « πῆ, πάτερ, ᾧδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείοντας Ἀχαιοῦς,
 οἷ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγύς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θεοῖν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὄνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἴη;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλω δέ σε πατρὶ ἐτίσκω.»

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὕτω πη τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἤκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἶος δῆ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητῶς,
 πέπνυσαι τε νόω, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « ναὶ δῆ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
 ἥε πη ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά
 ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
 δειδιότες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὄριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδευέτ' Ἀχαιῶν.» 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων;

- ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
- « πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, καὶ εἶρεαι Ἐκτορα δῖον. 390
 τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ
 ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
 Ἀργεῖους κτείνεσκε δαΐζων ὄξει χαλκῷ·
 ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395
 τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
 Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοι ἐστί Πολύκτωρ·
 ἀφνειὸς μὲν ὁ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὡς σύ περ ὧδε,
 ἐξ δὲ οἱ υἴες ἔασιν, ἐγὼ δὲ οἱ ἔβδομός εἰμι·
 τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400
 νῦν δ' ἤλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
 θήσονται περὶ ἄστῳ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
 ἀσχαλόωσι γὰρ οἶδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
 ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.»
- Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405
- « εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδῳ Ἀχιλλῆος
 εἶς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
 ἧ ἔτι πάρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἧέ μιν ἦδη
 ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προύθηκεν Ἀχιλλεὺς.»
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410
- « ὦ γέρον, οὐ πῶ τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,
 ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
 αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτῃ δὲ οἱ ἠὼς
 κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαί
 ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415
 ἧ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἑτάροιο φίλοιο
 ἔλκει ἀκηδέστως, ἠὼς ὅτε δῖα φανήῃ.
 οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθῶν,

οἷον ἔερσῆεις κεῖται, περὶ δ' αἷμα νένιπται,
 οὐδέ ποθι μιάρως· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
 ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
 ὡς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔῃος,
 καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι.»

ἌΩς φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 « ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
 ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
 λήθητ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
 τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτιό περ αἴση.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλειςον,
 αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
 ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλειαι σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι. 435
 τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
 συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
 σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
 ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
 οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο.»

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
 καρπαλίμως μάλιστα καὶ ἠνία λάζετο χερσίν,
 ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμίονοις μένος ἠϋ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
 οἳ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
 τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
 πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὤϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
 ἐς δ' ἄγαγε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπῆνης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
 ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτι

δοῦρ' ἐλάττης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχρήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποιήσαν ἄνακτι
 σταυροῖσιν πυκνιοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος ἐπιβλήs
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
 δὴ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ὦξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 «ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γὰρ με πατήρ ἅμα πομπὸν ὕπασσεν·
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἶη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τύνη δ' εἰσελθὼν λαβέ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ μητέρος ἠυκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης.» 467

**Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ αἱ
 περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἠγεμόνα.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὔθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἕζεσκε δίφιλος, ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθεΐατο· τῷ δὲ δὺ' οἴω,
 ἦρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ὄζος Ἄρῃος,
 ποίπνυον παρεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδώδης 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

81

τούς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
δεινὰς ἀνδροφόνους, αἳ οἱ πολέας κτάνον υἱας.

ὡς δ' ὅτ' ἂν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβη, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,

ἄνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εισορόωντας,
ὡς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.

τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485

« μνηῆσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὀλοῶ ἐπὶ γήρακος οὐδῶ.
καὶ μὲν που κεῖνον περιναιέται ἀμφὶς ἔοντες
τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.

ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώνοντος ἀκούων 490

χαίρει τ' ἐν θυμῶ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
ᾔψεσθαι φίλον υἷον ἀπὸ Τροίῃθεν ἰόντα.

αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἱες Ἀχαιῶν. 495

ἐννεακαίδεκα μὲν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,

τούς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.

τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·

ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστῃ καὶ αὐτούς,

τὸν σὺ πρόην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500

Ἐκτορα· τοῦ νῦν εἶνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν

λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἅποινα.

ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,

μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·

ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505

ἄνδρὸς παιδοφόνιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.»

Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἕμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι
 κλαῖ' ἀδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὐτὲ
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
 οἰκτίρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένειον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δειλ', ἦ δὴ πολλὰ κάκ' ἀνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριζα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὧς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γὰρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμιξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυτος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δὲ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὧς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἀνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῶ ἐόντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἦμαί ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἠδὲ σά τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσπον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἕδος, ἐντὸς ἐέργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανόωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μηδ' ἀλίαστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τοι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἕῃος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα.» 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τὰ τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας.» 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 559
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 560
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἠβῶν, 565
 ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ρεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῶ νῦν μὴ μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

- μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω
καὶ ἱκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς.» 570
- Ὦς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μῦθος.
Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἦρωσ Αὐτομέδων ἠδ' Ἄλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τῷ Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575
οἷ τόθ' ὑπὸ ζυγόνιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε·
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος,
καδ δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
κάδ δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580
ἔφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι.
δμωάς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλειψαί
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἷόν,
μὴ ὁ μὲν ἀγνυμένη κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο,
παῖδα ἰδὼν, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείη φίλον ἦτορ, 585
καὶ ἐ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἥειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπήνην. 590
ῥμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηκεν ἐταῖρον·
« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθηαι
εἶν Ἀϊδὸς περ ἐών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσο' ἐπέοικεν.» 595
Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισίῳ πολυδαϊδάλῳ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἠοῖ φαινομένην φιν 600
 ὄψαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο 605
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήφ'
 φῆ δοιῶ τεκέειν, ἣ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
 τῶ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεῶν ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἶ τ' ἄμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἐνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται.» 620
 Ἦ, καὶ ἀνατίξας ὅτ' ἄργυρον ὠκύς Ἀχιλλεύς
 σφάζ'· ἔταροι δ' ἔδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὥπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ 625
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὄνειαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἔαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
 ὅσσοις ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐώκει. 630

- αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρόωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
- «λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὑπνω ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὄλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην.»
- Ἦ ῥ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμωῆσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθοῦση θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἕσασθαι.
 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
- «ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλὰς βουλευούσι παρήμενοι, ἧ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσοῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἔκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω.»
- Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 «εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἔκτορι δῖω, 660
 ὧδε κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστῳ ἐέλμεθα, τηλόθῃ δ' ὕλη
 ἀξέμεν ἐξ ὕρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
 ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάρῳις γοάοιμεν,
 τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
 ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
 τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 «ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ὡς σὺ κελεύεις·
 σχήσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσσον ἄνωγας.» 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
 ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῷ κλισίης εὐπῆκτου· 675
 τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρῃος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορουσταὶ
 εὔδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
 ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
 ὀρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
 νηῶν ἐκπέμφειε λαθῶν ἱεροῦς πυλαωρούς.

στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 «ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὔδεις
 ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
 καὶ νῦν μὲν φίλον υἷὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
 σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρις τόσα δοῖεν ἅποινα
 παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἶ κ' Ἀγαμέμνων
 γνώη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί.»

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
 τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
 ῥίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἶξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

- Ἐάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἐρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἧῶς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν. 695
- οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῆ τε στοναχῆ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρη, ἱκέλη χρυσῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
- ἔσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἶδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἐκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
- χαίρετ', ἐπεὶ μέγα χάσμα πόλει ἦν παντί τε δήμῳ.»
 Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνήρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἴκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ζύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
- τιλλέσθην, ἐπ' ἁμαξάν εὐτροχὸν ἀτίξασαι,
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νῦ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
 Ἐκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηῦδα· 715
- « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε.»
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἴσαν ἀοιδούς 720
- θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

- Ἔκτορος ἀνδροφόνιοι κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
 ὃν τέκομεν σὺ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὅτω
 ἤβην ἔξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἧ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἰ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχῆσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἧ ἔμοι αὐτῇ
 ἔψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἧ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χεῖρὸς ἐλών ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἧ πατέρ' ἧε καὶ υἷόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἐκτορος ἐν παλάμῃσιν ὀδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δαῖ' λυγρῆ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστῃ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἐκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέατα δάκρυ χέουσα.» 745
- Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο.
- «Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἧ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτιό περ αἴση· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὤκως Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἀλὸς ἀτρυγέτιοι,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

- πολλά ρυστάζεσκεν εοῦ περὶ σῆμ' ἑτάριοι,
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὤς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
 κεῖσαι, τῷ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.»
 Ὡς ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίαστον ὄρινεν. 755
 τῆσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
 «Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'· ὡς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.
 ἤδη γὰρ νῦν μοι τόδ' εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν,
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πῶ σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐκυρῆ—ἐκυρὸς δὲ πατὴρ ὡς ἠπιος αἰεὶ—, 760
 ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
 σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἐμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
 οὐ γὰρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἠπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν.» 765
 Ὡς ἔφατο κλαίους· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 «ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
 δεῖσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 πέμπων μ' ὦδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
 μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἡώς.» 780
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
 ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἡώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασύν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῆ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο λαός.
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθιοπι οἴνω 790
πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατείβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
αἴψα δ' ἄρ' ἐς κοίλῃν κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὕπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σιοποὶ εἶατο πάντη,
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800
χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.

Ὡς οἱ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον.

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩΙ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α) Σημασιολογικαί
- β) Γραμματικαί
- γ) Πραγματικαί

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩΙ *

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων.

1. Ἴωνικὸν ἠ ἀντι α: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. εἰ ἀντι ε: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. ου ἀντι ο: οὐλόμενος, Οὐλυμπος, κούρη, κουλεός.
4. υ ἀντι ο: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἀσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις: ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ ε+ο εἰς ευ: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο-ῥύσκειυ.
7. Παρεμβολὴ τοῦ ο πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς -άω ῥημάτων: ἀντιώσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλώσι.

β') Συμφώνων.

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: κὰδ δὲ (κατὰ δέ), κάββαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ δ πρὸ τοῦ μ: ἴδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ τ μετὰ τὸ π εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.
4. Εὐφωνικὸν ν εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ (ν).

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ιδία τοῦ ρ, ἡγουμένου α: **κραδίη, κρα-
τερός.**

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : **τοῖο.** Πληθ. ὄνομ. : **τοί, ταί.**

» γεν. : **τάων.**

» δοτ. : **τοῖσι(ν), τῆσι (ν).**

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ **κατάληξιν -α: νεφεληγερέτα, ἰππότα, αἰχμητά.**

2. Κατάληξις ἀρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. **-αο ἢ -εω(ω): Ἀτρεΐ-
δαο, ἑκατηβελέταο, ἰκέτεω, ἐϋμμελίω.**

3. Καταλήξεις τῆς γεν. τοῦ πληθ. **-άων καὶ -έων: αἰχμητάων,
θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαιnéων.**

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. **-ησι(ν) ἢ -ης ἀντι -αις: κλι-
σίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆς.**

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. **-οιο: χωομένοιο, φόβοιο,
ἐλάφοιο.**

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. **-οισι(ν): οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι,
ἐτάροισι.**

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς **-εὺς: -ῆος, -ῆι, -ῆα:
᾽Οδυσσηος, ᾽Αχιλλῆι, ἰερῆα.**

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς **-ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: ἔριν
καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.**

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς **-εσσι(ν): κύνεσσι(ν), Μυρ-
μιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).**

4. Διατήρησις τοῦ **ι** τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-ις**: **πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.**

δ') Ἰδιαίτεροι πτωτικά καταλήξεις.

Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὄλων τῶν κλίσεων **-φι(ν)** (**-ηφι, -οφι, -εσφι**): **δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχεσφι(ν).**

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον **πολύς - πολὺ** κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν :

πολύς καὶ **πολλός**, **πολέες** καὶ **πολλοί.**
πολὺ καὶ **πολλόν.**

2. Τὸ ἐπίθετον **σῶς** εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον **σόος.**

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο: **δοιῶ, δύω, δοιοί, δοιαί.**

2. Αἰολικός τύπος **πίσυρες** ἀντὶ **τέσσαρες.**

3. **εἰκοσι(ν)** ἀντὶ **εἴκοσι (ν).**

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν: **δεύτατος, τέτρατος.**

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ: **ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν**
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν

ἔο, εὔ, εἶο, εὔ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὀνομ. τοῦ πληθ.: **ἡμεῖς-ἄμμες**

ὕμεις - ὕμμες

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ.: **ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)**

ὕμῖν-ὕμιν-ὕμμι(ν)

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ.: **ἡμέας - ἄμμε**

ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτὸς - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη: **μιν** (αὐτόν, - ἡν, - ὅ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ται)** ὡς δεικτικαὶ ἀντωνυμίας.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἄνευ τοῦ ε : **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν.

ἐμὸς

σός, τεός

έός, ἐή, ἐόν (ὅς, ἦ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὅ, ἣ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἄρσεν. **δοῦ (οῦ)** καὶ θηλ. **ἐῆς (ἧς)**.

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. ὅστις : **ὅτι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. **τίς : τεο, τευ — τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον : **ὅτι, ὅτι — ὅτευ, ὅττεο — ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') Αὔξησις : Παραφωχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : **διαστήτην, λίσσето, βάλλε, καλέσσατο, γένετο**.

β') Ἀναδιπλασιασμός : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγγλίσεις : **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς **-εαι : παρελεύσεαι, δυνήσεαι**.

2. Χρῆσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : **ἴξον, ἐβήσετο**.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀόρ. εἰς **-(θ)εν : ἤγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν**.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς **-αται (-νται)** καὶ ὑπερσυντελ. εἰς **-ατο (-ντο) : δεδαίαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο**.

5. Χρῆσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν : **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνωτάτη χρῆσις θαμιστικῶν ῥημάτων μὲ κατάλ. -σκω: κα-
λέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμι).

β') Ὑποτακτικῆς:

1. Ἑγκλιτικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω: θείομεν, ἐλάσ-
σαι, (ἵνα) εἶδετε.

2. Κατάληξις -μι -σθα -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα: τύχωμι,
ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς:

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο: κεχαροίατο, πυ-
θοίατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου:

Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναι, -μεν καὶ
-μεναι: πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε') Ἰδιαίτεροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν:

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἐλυθ-:
ἤλυθον.

2. Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ρ. λύω ἄνευ -σα: λύμην,
λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω: βήω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω: κλύθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου
ἐκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί:

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἐσ- εἰς τὰ πρόσωπα: ἐσσι (εἶ), ἔσσο
(ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι: ἔην (ἦν), ἔω (ῶ), ἔωσι (ῶσι), ἐὼν (ῶν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ.: ἔοις (εἶης) ἔοι (εἶη).

4. Ἀπαρέμφατον: ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οἶδα:

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριστ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ-: ἴδμεναι,
ἴδωϊα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί:

Σχηματισμοὶ εἰς μέσην φωνήν: φάο, ἔφατο, ἔφρατο, φά-

σθε, φάσθαι.

δ') **Εἶμι:**

Σχηματισμὸς τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι-: ἴσαν (ἦσαν).

ε') **Κεῖμαι:**

Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ.: κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων: μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων:

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἐς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἶν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ: ἡμὲν - ἠδὲ (καὶ - καί), αὐτὰρ (δέ), οὐνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἄν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἄν, ἐάν), ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.).

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ.: μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ.: σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερὲς κ.ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη-: νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα- ἐρι- ἀρι- ζα-: ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Ι Δ Ι Α Α

1 - 32

α) 1 - 7. ἡ **μῆνις-ιος** = ὀργή, θυμός. — **αείδω**· ἄδω = διηγοῦμαι με ἐρδὴν, ψάλλω· μτβτ.—**οὐλόμενος**· ὀλόμενος· με ἐνεργ. σημ = ὀλέθριος. Ἄορ. β' τοῦ ἄλλυμαι· κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος. — **ἔθηκε**· **τίθημι** = δίδω, προξενῶ. — **ἴφθιμος** = ἀκμαῖος, γενναῖος.— **προιάπτω** = στέλλω. — **Ἄιδι**· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις συνήθ. ὄνομ. Ἄιδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α+Φιδ).— **αὐτούς**· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς. — τὰ **ἐλώρια** = ἡ λεία (ἔλωρ, ἐλεῖν). — **τεύχω**=κατασκευάζω, κάμνω.—**οἰωνός**= ὄρνεον.— **πᾶσι**=εἰς τὰ παντὸς εἶδους.—**ἐτελείετο**=ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω.— **βουλή** = θέλησις, ἀπόφασις.—**ἐξ οὗ δὴ**· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ **ἄειδε**=ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού . . . Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθεν.—**τὰ πρῶτα**=κατὰ πρῶτον.— **διαστήτην ἐρίσαντε**=ἦλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐρίδος.— **δίος**=θεῖος, ἐπιφανῆς, ὑπέροχος (divus).

8 - 16. **τίς τ' ἄρα**· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν.—**σφωε**· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς=αὐτοὺς τοὺς δύο.— **ξυνίημι ἐριδι**=φέρω εἰς σύγκρουσιν.—**μάχεσθαι**· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνον ἐχθροί.— **ὁ γὰρ**· γὰρ διασαφ.—**χολοῦμαι**=ἐξοργίζομαι.— **ῶρσε**· ὄρνυμι· μτβτ.=σηκῶνω, προκαλῶ.—**ὀλέκομαι**=

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφόμενων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μαλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρω ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲ ρηγνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφωμαι (ὀλλυμαι). — λαοὶ = ὁ στρατός. — οὐνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα). — τὸν Χρῦσην· τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου=αὐτὸν τὸν Χρῦσην, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἀρητῆρ = ἱερεὺς (ἀράσσομαι = εὐχομαι). — θεός = ταχὺς (θεός). — λῦομαι· μέσ. ὠφελ. = λυτρώνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — ἀπερείσιος· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἄπειρος. — τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα. — στέμματ' Ἀπόλλωνος = σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἐκηβόλος = ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθητος. — ἀνά = ἀνηρητημένα. — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα). — κοσμήτωρ = ἡγεμῶν, ἀρχηγός.

17 - 21. εὐκνήμιδες = οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπιθέτον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὀπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν. — δῶμα = κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος). — ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ. — εὖ· εὖ = μὲ τὸ καλὸ. — τά τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερον ὁ Χρῦσης. — δέχεσθαι· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ. — ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός).

22 - 32. ἔνθα· χρον. — ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρειψαν. — αἰδεῖσθαι· αἰδομαι μπτ. — ἀγλαός = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι). — ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (βίζ. σΓαδ, ἄδος, ἡδός). — κακῶς = μὲ ὑβριστικὸν τρόπον. — ἀφίημι = ἀποπέμπω. — κρατερός = ἄγριος, σκληρός. — ἐπι-ἔτελλε· ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν. — κιχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ. — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπορῶ (δηθά). — αὐτις = ἄλλιν. — μῆ ... οὐ χραίσμη = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· χραισμέω = ὠφελῶ, χρησιμεύω. — νύ(ν)· μόρ. ἐγγλ. μῆ νυ = μήπως δά. — ἔπεισέ μιν καὶ γῆρας = ἐπέλθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ. — τηλόθι = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε). — ἡ πάτηρ = ἡ πατρίς. — ἐποίχομαι ἰσθὸν = πηγαινοέρχομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἄργαλειὸν, ὑφαίνω. — τὸ λέχος = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος). — ἀντιάω λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην. — σωτέρος = ἀβλαβέστερος, ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντι θετικοῦ σῆος - σῶος = σῶος. — νέομαι = ἐπιστρέφω (βίζ. νεσ -, νόστος).

β) Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεὺς : Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηληιάδεω.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. **θύγατρα**.

— Ἐπικὸς ἀόρ. τοῦ δέχομαι : **ἐδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ νέομαι : **νέηαι** (*νέη*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις** : **τεῦχε**, **βασιλῆι**, **νοῦσον**, **μιν**, **κύνεσσιν**.

γ) **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὀλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἣτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπίκλησις αὐτὴ : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι*.— **Πηλεΐδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἦρωας τοῦ πολέμου. (Βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ Ἀργεῖοι, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποῦ κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης Δαναοὶ ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἀποικὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε** : κατὰ θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 95 - 100 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

ὀρνέων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ
 "Αδῆ.— **Ἄτρεϊδης**: Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλευὼν ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ
 ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρείως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος,
 ὅστις ἴδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνο-
 μάσθη Πελοπόννησος.— **Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός**: Τέκνα δίδυμα τῆς Λη-
 τοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν
 χρῆσιν τῶν τόξων (*ἔκηβόλος - ἰοχέαιρα*).— **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν**: Οἱ
 ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία
 τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρά, εἶχον ἀνεγκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των
 καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
 τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν αὐτὴν τὴν ἔκτασιν,
 ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἐκ-
 φρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν».— **στέμματα ἔχων
 χρυσεῶ ἀνὰ σκῆπτρῳ**: Διὰ τὴν ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν
 ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰκε-
 σίας, τὸ ὁποῖον ὑπεθυμίζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλω-
 νος. Συνήθως τὸ ἱκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ
 λευκὰ ἔρια.— **ἔυκνήμιδες**: Αἱ κνημῖδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνη-
 μῶν ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα
 ἢ ἀπὸ ἐλάσματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος
 βραχὺν θώρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαίτην ἐντύπω-
 σιν ἢ ποιότητος καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συ-
 χνάκις συναντῶμεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *ἔυκνήμιδες*,
χαλκοκνήμιδες.— **ἐν Ἄργεϊ**: Ἄργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς,
 ὅπου ἐξετείνετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς
 Μυκῆνας. Ἐνίστε Ἄργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις
 Ἄργος εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α) 33 - 42. **ἔδεισεν**· δείδω=φοβοῦμαι (δείξ· δει-, δέος, δειλός, δει-
 νός).— **ἀκέων**=σιωπηλὸς (ἀκήν=σιωπηλῶς).— ὁ **θις-ινός**=ἀμμουδιά.—
πολύφλοισβος=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν κυ-
 μάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἠχοποιήτος).— **ἀπά-
 νευθε**=μακρὰν, δηλ. πέρα τοῦ στρατοπέδου.— **κίω**=πορευομαι.—
ἤρᾶτο πολλὰ=ἔχαμε ἐκτενῆ προσευχήν.— **ἠύκομος**=ἔχουσα
 ὠραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν.— **κλύω**=ἀκούω, ἐπακούω.—

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—**ἀμφιβαίνω**=προστατεύω. Κατὰ λέξιν: βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ προστατεύω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνεστ.—**ζάθεος**=ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱερός (ζα—(ἐπιτατ.)+θεός).—**Ἴφι**=μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἴς, ἰνός=δύναμις).—**τοῖ**· δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεφα.—**χαρίεντα**=πρὸς εὐχαρίστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ νηόν.—**ἐπι-ἔρεψα**· ἐπερέφα=θέτω ὄροφὴν, στεγάζω ναόν.—**ἢ εἰ δὴ**=ἢ ἂν πράγματι.—**κατά**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔκηα (καίω).—**πίων, πείρα, πῖον**=παχύς.—**μηρία**=τεμάχια μηρῶν περικεκαλυμμένα μὲ λίπος.—**κρήνον**· κραίνω=ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ.—τὸ **ἔέλδωρ**=εὐχή, ἐπιθυμία.—**τίνω**=πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43-52. **Φοῖβος**=λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—**βῆ δὲ κατ(ὰ)**=κατέβη δέ.—τὰ **κάρηνα**=αἱ κορυφαί.—**χώομαι**=ὀργίζομαι.—τὸ **κῆρ**=καρδία.—**ἀμφηρεφής**=κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφι+ἔρεφα).—**φαρέτρα**=θήκη τῶν βελῶν (φέρω).—**ἔκλαγξαν**=ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν ἦχον τῶν συγκρουομένων ὅπλων. (Λέξις ἠχοποίητος).—**οἰστός**=τὸ βέλος.—**ἦιε**· πρτ. τοῦ εἶμι.—**εἰκῶς**=ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς...—**ἔζομαι**=καθίζω.—**μετὰ**=μέσα, ἤτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—**ἔηκε ἦημι**=ρίπτω.—ὁ **ἰός**=βέλος.—**δεινὴ** (κατηγ.) **κλαγγὴ (ἐ)γένετο**=φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός.—ὁ **βιός**=τὸ τόξον.—ὁ **οὔρευς**=ὁ ἡμίονος.—**ἐποίχομαι**=εἰσορμῶ, εἰσβάλλω.—**ἀργός**=ταχύς.—**αὐτοῖσι**=τοῖς ἀνδράσι.—**ἐχεπευκές**=αἰχμηρὸν (ἔχω+πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά].—**ἐφιεῖς**· ἐφῆμι=διευθύνω ἐναντίον.—**αἰεῖ**=διαρκῶς.—ὁ **νέκυς**=νεκρός.—**θαμέες** (-εἰαί)=πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμῶν).

β) Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **βῆ, Ἴφι, ὠμοῖσι, βιοῖο, κλυθι, νῆος**.

γ) **βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης**. Ὁ ποιητὴς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν ἀκέων. Ἄλλ' ἢ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του.—**Χρύ-**

σην: Ἡ Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἄπόλλων Σμινθεὺς (ιδ. κατωτ.).—**Κίλλα:** Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἄπόλλων.—**Τένεδος:** Ἡ γνωστὴ νῆσος ἡ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν.—**Σμινθεύς:** Τὸ περιεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἄπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (σμίθους) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίασιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἄπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*.—**νηὸν ἐπέρεψα:** Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρῆστου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζεται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ.—**τόξα-βέλη** (βλ. εἰκ. 5).—**ἐκλαγξαν χωομένοιο κινήθέντος:** Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν: ὁ δ' ἦμε νυκτὶ εἰοικώς. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον, οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής.—**πυραὶ νεκύων:** Ὁ Ὀμηρος ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὰ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α) 53 - 58. **ἐννῆμαρ**=ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα+ἡμαρ*).—**ῶχητο**=ἐρρίπτοντο, β. *οἴχομαι*.—τὸ **κῆλον**=ξηρὸν ξύλον, βέλος.—**ἀγορήνδε**=εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*).—**καλέσσατο**=προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, β. μέσ. διάθ.—**τῷ ἐπὶ φρεσὶ**· ἐπὶ φρεσὶ τοῦ.—**λευκῶ-λενος**=λευκὰς ὠλένας ἔχουσα.—**κῆδομαι**=ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι.—**ὅτι ῥα**=ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἡρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν· καὶ τῶρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των.—**ὄρατο**· ἐώρα.—**ἐπεὶ οὖν**· τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς.—**ἤγερθεν**· ἠγέρθησαν, *ἀγείρομαι*=συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν.—**ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο**=εὐρέθησαν συγ-

κεντρωμένοι και ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν.—**τοῖσι μετέφη** = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς.—**ὠκὺς-εἶα-ὄ-ταχύς**, γοργός.

59 - 67. **ἄμμε**· ἡμᾶς.—**παλιμπλαχθέντας**=ἀποπλανηθέντας, ἀπο-
τυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : νῦν οἶω ἄμμε ἄφ ἀπονοστή-
σειν παλιμπλαχθέντας=τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω
χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας.—**ἄψ**=ὀπίσω (ἀπό, Λατ.
abs. . .).— **εἶ γε**=ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ ἄφ ἀπονοστή-
σειν. Ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον και ἂν θὰ διασωθοῦν και (εἰ φύγοι-
μεν), παρεντίθεται και ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με αἰτιολογικὴν σημα-
σίαν : εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμος τε δαμᾶ κλπ. Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι
μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῆ, ἀλλὰ εἶναι και ζήτη-
μα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω.— **δαμᾶ**· μέλλον τοῦ δάμνημι=δαμάζω, ἀ-
φρανίζω (δμωή, ἀδμής).—**ἄγε**· παρακελευτικόν=ἔλα, ἄς. . .—**ἐρείομεν**·
ἐρώω = ἐρωτῶ.— **ἱερεῖα-ὄνειροπόλον**· οἱ δύο ἔροι δηλώνουν δύο
διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνο-
σκοπίας, ὁ δὲ ὄνειροπόλος διὰ τῶν ὀνείρων.— **ἦ και ὄνειροπόλον**
=ἔστω και ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὀνείρων.— τὸ **ὄναρ**· ἔλλειπτ.,
μόνον ὀνομαστ. και αἰτιατ.—**ὄς κ' εἶποι**· τὸ κε = δυνατικόν.— **ὄ τι**
=διὰ ποίαν αἰτίαν.—**χῶομαι**· Α 44.—**εἶτ' ἄρα**=μήπως τάχα.—
εὐχῶλή=εὐχή, δέησις.—**ἐπιμέμφομαι**=κατηγορῶ, παραπονοῦμαι.—
ἐκατόμβη=θυσία με ἄφθονα θύματα.— **αἶ κέν πως**=εἰ πως ἂν.
Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοσομένου ῥήμ. σκοπεῖν, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ
μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν.—**κνίσσης**
ἀντιάσας=νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῆ κνῖσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν.
ὡς συμμετοχῆς σημαντ.— **τέλειος**=ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα.—**βού-**
λεται· ὑποτακτ.—**ἡμῖν**· δοτικ. χαριστ.— **ἀπό ἀμῦναι**=νὰ ἀποτρέψῃ.—
λοιγός=ἄλεθρος.

68 - 83. **ἦ τοι ὄ γε**· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ **τοῖσι δέ**. Δηλ. αὐτὸς
μέν . . ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ . . .—**οἰωνοπόλος**=ἐρμηνευτὴς οἰωνῶν.—
ὄχα=κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄρι-
στος.—**ἦδη**· ἦδει.—**τὰ ἐόντα**=τὰ παρόντα.—**ἠγήσατο νήεσσι**=ὠδή-
γησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα.— **Ἴλιον εἶσω**=
καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἴλιου.—**ἦν**· κτη-
τικ.—**πόρε**· ἄορ. β' ἀρχήστου ἐνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε.—**σφιν ἀγο-**

ρήσατο=ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγοράομαι. — **μετέειπε**· πρβλ. **μετέφη**· Α 58.—**εὐφρονέων**=μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν.—**κέλομαι**=προτρέπω, παρακινῶ.—**δίφιλος**=ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία.—**μυθήσασθαι**=να ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου.—**ἐκατηβελέτης**· συνών. τοῦ **ἐκηβόλος**· Α 14.—**τοιγάρ**=λοιπόν.—**συντίθημι**· ἐνν. **φρεσί**.—προσέχω, ἐννοῶ.—**ἦ μὲν μοι ἀρήξειν**=ὄτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσῃς.—**πρόφρων** - **πρόφρασσα** = πρόθυμος.—**ἦ γὰρ** = διότι ἀληθῶς.—**χολώω** = ἐξοργίζω.—**μέγα κρατέει** = ἀσκει μεγάλην ἐξουσίαν.—**κρείσσων (ἔστι)** = ὑπερισχέει.— **χώσεται**· ἀόρ. ὑποτακτ.— **χέρι**· **χερῶν** = κατώτερος.— **εἶπερ γὰρ** = διότι καὶ ἄν.—**χόλος**=ὀργή.—**αὐτῆμαρ**=τὴν αὐτὴν ἡμέραν.—**καταπέψη**· ῥ. **καταπέσσω**=καταστέλλω (ἢ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. : **καταπῖνω τὸν θυμόν μου**.—**μετόπισθεν** = [εἰς τὸ μέλλον.—**ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ.—**κότος**=μνησικακία.—**ὄφρα τελέσῃ**=ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν.—**ἐν στήθεσιν ἑοῖσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει **κότον**.—**φράζομαι**=σκέπτομαι.

84 - 91. **ἀπαμείβομαι**=ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις.—**θαρήσας μάλα**=μὲ πολὺ θάρρος.—τὸ **θεοπρόπιον** ἢ ἡ **θεοπροπία** = προφητεία, χρησμός.— **οὐ**· ἡ ἀρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στιχ. 88 οὐ τις.—**ῶ**· συναπτ. πρὸς τὸ **εὐχόμενος**.—**ἀναφαίνω** = φανερώω, ἀποκαλύπτω.—**ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.—**δέρκομαι**=βλέπω, κοιτάζω (**δράκων**, νεοελλ. **δραγάτης**=ὁ ἀγροφύλαξ).—**παρὰ νηυσί**· Α 12.—**οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίσει σοι**=δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου.— **Ἄγαμέμνονα**=περὶ τοῦ Ἄγαμέμνονος.— **ἦν εἶπης**· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίσει ἐκφράζει τὸ βέβαιον.— **πολλόν**· ἐπίρρ.=πολύ. Πρβλ. **ὄχ' ἄριστος**.—**εὐχεται εἶναι**=διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις **εὐχομαι εἶναι** κατανατᾶ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ **εἶμι**.

92 - 100. **αὐδάω**=ὀμιλῶ.—**ἀμύμων** = ἄψογος, ἄμεμπτος (στερ. ἀ+μῶμος).—**οὐτ' ἄρ**=λοιπὸν οὐτε...—**εὐχολῆς** κλπ.· Α 65.—**ἀρητήρ**· Α 11.—**ἀπολύω**=ἀπολυτρώνω.—**ἄποινα**· Α 13.—**τοῦνεκα**=δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**ἀεικῆς**=ἐπενειδιστος, φρικτός.—**λοιγός**· Α 67.—**ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω.—**ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα.—ὁ ἐλίκωψ—ἡ ἐλικῶπις=ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (ἐλικ-ἐλίσσω+ὦψ). — ἀπριάτην=ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεάν (ἀ(στ.)+ἐπριάτην). Ἐπίρρημα· πρβλ. μάτην, ἄντην κ.ἄ.—ἀνάποινον=ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ.— τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν=τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸ ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπείθαμεν.

β) Μέσος τύπος τοῦ ὄρω μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : ὄρατο.

— Ἐπικός τύπος σφιν ἀντὶ σφίσιν.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἤγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε.

γ) ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς: Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις-κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ Ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει.— μάντις: Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβώσουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφήτευσον οἱ μάντις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυσον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν θυμάτων (ιερεῖς) διὰ τῶν ὄνειρων (ὄνειροπόλοι), καὶ διὰ τῶν οἰωνῶν (οἰωνοπόλοι). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγένετο μαντικὴ καὶ δι' ἐμπύρων, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ θροῖσματος τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ διοσημιῶν, δηλ. ἀστραπτῶν, βροντῶν κ.τ.π.— κνίσης ἀντιάσας: Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων.— τελείων: Ἐὰ θυσιαζόμενα ζῷα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκ-

λεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη των σωματικὴν ἀνάπτυξιν.—**Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θεστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμήθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῆ ἓνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας ἀυθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλευαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι...*».—**ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἑνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν».—**ἐλικώπιδα κούρη**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὅμηρον ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλικώπες Ἀχαιοὶ*» (Α 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α) 101 - 105. στ. 101 = στ. 68.— **κρείων** - οὐσα=ἄρχων, κύριος· **εὐρὺ κρείων**=ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. late rex).— **ἄχθυμαι**=κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν (ἄχος).— **τὸ μένος**=ἡ ὀρμή, τὸ πάθος.— **μέγα πῖμπλαντο**=ἐγέμισαν πολὺ, ἐφοῦσκωσαν.— **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ.— **φρένες ἀμφιμέλαιnai** =ψυχὴ μαύρη τριγύρω, δόλμαυρη.— **ὄσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί.— **οἶ**=αὐτῷ.— **λαμπετάω**=λάμπω.— **εἶκτην**· δυῖκ. ὑπερσυντελ. τοῦ **ἜἜF(σ)ικα**=ὀμοιάζω.— **Κάλχαντα πρῶτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως.— **κάκ' ὄσσομένοιο**=προσβλέπων ἀγρίως (ὄσσε).

106 - 115. **οὐ πῶ ποτε**=οὐδέποτε ἕως τώρα.— **τὸ κρήγυον**=κάτι ποῦ νὰ εἶναι καλόν.— **ἐστί τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: ἐστί σοι φίλον=ἀγαπᾷς, σοῦ ἀρέσει.— **ἐσθλός** = καλός.— **ἐτέλεσσας**=ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ.— **καὶ νῦν**=ἐπίσης τώρα.— **ἐν Δα-**

ναοῖσι=ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — θεοπροπέω=λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 67.—ἀγορεύεις=λέγεις ἐπισήμως.—ὡς δὴ=ὅτι δῆθεν.—σφιν=τοῖς Δαναοῖς.—τεύχω=κάμνω, προξενῶ.—κούρης Χρυσήιδος=τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου.—καὶ γὰρ ῥα=διότι ἀληθῶς.—προβέβουλα=προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι).—κουριδίη ἄλοχος=νόμιμος σύζυγος.—ἔθεν=αὐτῆς.—τὸ δέμας=ἡ κορμοστασιά.—ἡ φυῆ=αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις.—οὐτ' ἄρ φρένας=οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν.—ἔργα=ἐργόχειρα.

116 - 120. καὶ ὡς· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτιμήσιν μου εἰς αὐτήν.—πάλιν δόμεναι=ἀποδοῦναι.—ἡ ἀπολέσθαι=παρὰ τὰ χάνεται, καὶ ὄχι τὰ χάνεται.—αὐτάρ· ἐναντ. = ἀλλά.—τὸ γέρας=τὸ τιμητικὸν δῶρον.—οἶος=μόνος.—ἔω· ὦ.—ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε=διότι δὲν ἀρμόζει κἄν.—λευσσω=βλέπω, κοιτάζω (λευκός, lux).—δ=ὅτι.—μοι· δοτικ. ἀντιχαριστική.—ἔρχεται ἄλλη=πηγαίνει ἄλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129. ποδάρκης=ταχύπους (πούς+ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν ποδάρκης διὸς Ἀχιλλεύς.—κύδιστε=πανένδοξε (κύδος=δόξα).—φιλοκτέανος=φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ.+κτέανον =κτῆμα).—πῶς γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς τὰ ἔλεγε: τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς...—μεγάθυμος=μεγαλόψυχος. Πρβλ. μεγάλητωρ.—οὐδέ τι=καὶ οὐδόλως.—ἴδμεν· ἴσμεν.—ξυνήια=κοινὰ λάφυρα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός=κοινός).—κείμενα=βαλμένα κατὰ μέρος, προσωρισμένα πρὸς διανομήν.—τὰ μὲν . . . τὰ=ἔσα βεβαίως . . . ταῦτα.—ἔξεπράθομεν=ἀπεκτῆσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί: ἐκπέρασσαντες πόλεις ἐκ πολίων ἐλάβομεν.—δέδασται· δατέομαι=μοιράζομαι.—λαούς· ὑποκείμεν. τοῦ ἐπαγεῖρειν.—παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγεῖρειν=τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν.—θεῶ=κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ.—προΐημι=ἀφίνω, στέλλω.—ἀποτίνω=πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. τίνω· Α 42.—αἶ κέ ποθι=ἐὰν ἴσως.—δῶσι· δῶ.—πόλιν Τροίην=τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον.—εὐτείχεος=καλοτειχισμένος, ὀχυρός.—ἔξλαπάζω=κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147. κρείων· Α 102.—μὴ δὴ οὕτως=ὄχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἐὼν=παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—θεοείκελος=ὄμοιος μὲ θεὸν (θεὸς+εἶκελος).—μὴ κλέπτε νόψ=μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—οὐ με παρελεύσαιο· παρόχομαι τινα=προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν αὐδὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης).—ἦ ἐθέλεις=ἀλήθεια θέλεις.—ὄφρα ἔχης=ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχης=σύ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης.—αὐτάρ· ἀντιθετ.—αὐτως· = ἔτσι.—ἦμαι = κάθημαι.—δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλει· Α 74.—εἰ μὲν δώσουσι· θὰ νοηθῆ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμὸν=ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀραρίσκω=προσαρμύζω.—ὅπως ἔσται· πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον· ἔνν. ἐκείνου τὸ ὅποιον χάνω.—ἐγὼ δέ=ἐγὼ πάντως.—ἔλωμαι· ῥ. αἰροῦμαι=λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κεν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξ. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεός=σός.—ἄξω ἐλών· ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰὼν.—κέν κεχολώσεται· τὸ κεν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—ὄν κεν ἴκωμαι=ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κεν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῆ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν ὅλα αὐτά.—ἦ τοι=βεβαίως, ὅπωςδῆποτε.—μεταφράζομαι=σκέπτομαι κατόπιν.—αὐτις=ἄλλην φορὰν.—ἄγε· παρακλευτ. = ἐμπρός.—ἐρύσομεν· ἀντὶ ἐρύσσομεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω.—ἄλς-ἄλὸς=θάλασσα.—ἐρέτης=κωπηλάτης.—ἐπιτηδῆς=ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν.—ἀγείρομεν . . . θείομεν . . . βήσομεν· ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρομεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσομεν=ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχὸς=ἀρχηγὸς (κατγρμ.).—βουληφόρος=μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλήν+φέρω).—ἦῆ=ἦ.—ἐκπαγλός=φοβερός (ἐκπαγλός, ἐκπλαγήναι).—ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—ἱερά ῥέζω = τελεῶ θυσίας· ῥέζω = πράττω (ῥέκτης).

β) Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὅ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν, ἔμμεναι, δώωσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολίων.

γ) **εὐρὺ κρείων**: Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (B 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμῶν τοῦ μεγαλύτερου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαινοι**: Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἣ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρήσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινῶν αἰμάτων. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὠμοιάζον μὲ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν**: Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλευσῆ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἴφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλειωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἴκοι ἔχειν**: Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς *κουριδίης ἀλόχου*, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα**: Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα**: Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (*δέμας καὶ φωνή*), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν**: Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχείρουν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευον καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τιαυτάς ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ἄλλο τοῦ στρατοῦ (*ξυνήμα*). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαιρετὸν δῶρον (*γέρας*).—**εὐτείχεον πόλιν**: Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονὸς ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἴας**: Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν

ἀνδρείαν ἤρωσ μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελφος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.—**νῆα μέλαιναν**: Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χροῶμα προσδιδόμενον εἶτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλειψέως πίσσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χροῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα: *κνωτόπρωροι, φοινικοπάροροι, μιλοπάροροι, εὐσελμοι, ὠκύποροι νῆες κ. ἄ.*— **εἰς ἄλλα δῖαν**: Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεοὺς.—**βουληφόρος**: μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουν ἐπ' αὐτῶν γνώμην.—**Ἰδομενεύς**: Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α) 148 - 160. **ὑπόδρα** = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπό + ῥίζ. *δρακ-δέρκομαι*), ἐπίρρ.—**πόδας ὠκύς**: Α 48.—**ὦ μοι**: ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.—**ἐπιειμένος** = ἐνδεδυμένος, ῥ. *ἐπὶ ἐννυμαι, ἐφέννυμαι*.—**κερδαλέοφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (*κερδαλέος + φρήν*).—**πρόφρων**: Α 77.—**τοὶ ἔπασιν**: σοὶ τοῖς λόγοις=εἰς τοὺς λόγους σου.—**ὀδὸν ἐλθέμεναι** = νὰ μεταβῇ εἰς τινὰ ἀποστολήν, δηλ. πρεσβεῖαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.—**Ἴφι**: Α 38.—**οὐ γὰρ ἐγώ**: ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα.—**ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος**=μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ τοὺς Τρῶας.—**αἰχμητής** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής.—**οὐ τι**=οὐδὲ ὅλως.—**αἰτιός εἰμι τινι**=βλάπτω, ἀδικῶ τινά.—**ἐλαύνω** = ἀπάγω.—**οὐδὲ μὲν ἵππους**: ὁ μὲν βεβαιωτικὸς.—**ἐριβῶλαξ** = γῆ ἔχουσα μεγάλους βῶλους χρώματος, εὐφορος (*ἐρι* (ἐπιτ.)+βῶλαξ).—**βωτιάνετρα**=γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (*βῶσκω, βῶτωρ + ἄνθρω*).—**δηλέομαι**=βλάπτω (*δηλητήριον*).—**ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια.—**οὔρεα σκιδόντα** = =σκιερά, ἄγρια βουνά.—**θάλασσα ἠχέσσει**=ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.—**σοί**: ἡ ἀντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἅμ' ἐσπόμεθα.—**μέγα ἀναιδὲς** = ἀναιδέστατε.—**τιμὴν ἀρνύμενοι** = ἐπιδιδώ-

κοντες νά λάβωμεν ἐκδίκησιν.— **Μενελάω σοί τε**· δοτ. χαριστ.— **κυνῶπα**· μόνον εἰς κλητ.=τοῦ ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε.— **πρός Τρώων**=ἀπό τούς Τρώας.— **μετατρέπομαι** = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι.— **τῶν οὐ τι μετατρέπη**=αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν.— **ἀλεγιζῶ**=φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171. **καὶ δὴ** = καὶ ἰδοῦ, καὶ ὀρίστε.— **αὐτός**· προσδιор. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι.— **ᾧ ἔπι**· ἐπὶ ᾧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου.— **μογέω** = κοπιᾶζω, κουράζομαι.— **υἷες Ἀχαιῶν** = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα=οἱ Ἑλληνες στρατιῶται.— **οὐ μὲν ἔχω**=δὲν ἔχω ἄλλως τε.— **ἐὺ ναιόμενον**=κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοῦς κατοίκους, εὐτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα.— **πτολίεθρον**=κάποιαν πόλιν.— **πολυαῖξ** = προκαλῶν πολλήν ταραχήν, ὀρμητικός.— **διέπω** = διευθετῶ, διεξάγω.— **ἄτάρ**=ἐν τούτοις.— **δασμός** = διανομὴ λαφύρων.— **τὸ γέρας**=τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον.— **ὀλίγον τε φίλον τε** = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ.— **ἐπεὶ κε**=ὀσάκις.— **κάμνω**=κουράζομαι, μετὰ κατηγορμ. μετοχῆς.— **νῦν δέ**· τὸ δὲ ἐναντιωμ.— **ἐπὶ ἧ**· A 156.— **φέρτερον**=καλύτερον.— **ἔμεν**· ἰέναι.— **κορωνίς**· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *μησι κορωνίσι*=πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα.— **σ(οι)**=πρὸς χάριν σου.— **οἶω**=σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος.— **ἄτιμος**=περιφρονημένος.— **τὸ ἄφενος**=ἀγαθὰ, περιουσία (ἄφνειός=πλούσιος).— **ἀφύσσω**=σωρεύω.

Ε 172 - 187. **φεῦγε μάλα** = μάλιστα, νά φύγῃς.— **ἐπέσσυται**· ῥῆμ. ἐπισσεύομαι=σπεύδω, ἐπιθυμῶ.— **λίσσομαι**· A 15.— **οἷ κε τιμήσουσι**· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν.— **μητίετα**=σύμβουλος, πάνσοφος (μητίς, μητίομαι)· ἐπίθετον τοῦ Διός.— **ἔχθιστος** = μισητότατος.— **διотреφῆς** = ὁ παρὰ τοῦ Διός τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων.— **καρτερός**· κρατερός=ἰσχυρός.— **θεός που** = κάποιος θεός, νομίζω.— **σῆς**=σαῖς.— **Μυρμιδόνεσσιν** = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων.— **ἀλεγιζῶ**· A 160.— **ᾄθομαι** = ἀνησυχῶ.— **κοτέω** = εἶμαι θυμωμένος (κότος· A 82).— **δέ τοι**=μάλιστα.— **ὤς**=ἀφοῦ.— **τὴν μὲν πέμψω**=βεβαίως θὰ τὴν στείλω.— **κ(ἐ) ἄγω**· ἀντὶ ἄξω.— **ἡ κλισίη** = ἡ σκηνὴ (κλίνω).— **φέρτερος** = ἀνώτερος.— **στυγέω** = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω.— **φάσθαι ἴσον ἐμοί**=νά λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου.— **ὁμοιωθήμεναι (ἐμοί) ἄντην**=νά παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β) Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἴομαι : **οἶω**.

— Σχηματισμὸς τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. **υἴες**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.*

γ) **ἀναιδείην ἐπιειμένε** : Ἡ ὀργίλῃ αὐτῇ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς τὰς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερὰ τὰ ἐνδύματά του.—**οὐ γὰρ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν...** : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἥρωικούς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκομημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατάρθωνον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—**Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεὺς.—**οὔρεα σκιάοντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Θρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον **σκιάοντα** ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—**τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτήρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—**ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὕτη, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ «*δόσις ὀλίγη τε φίλη τε*» (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—**μητίετα Ζεὺς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικά καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Τοιαύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον **μητίετα**.—**Βρισηΐς** : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησσοῦ.

188 - 222

α) 188 - 201. τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις. — ἐν **στήθεσιν οἶ** = μέσα εἰς τὸ στήθος του.—τὸ **ἤτορ** = ἡ καρδιά. — **λάσιος** = μαλλιαρός.—**διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (*διὰ-ἀνὰ-δίχα*). — **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (*μερ-, μέριμνα*) : **διάνδιχα μερμηρίζω** = εἶμαι μὲ δύο γνῶμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—**φάσγανον** = ξίφος (*ἀντὶ σφάγανον, σφά-*

ζω). — **έρυμαι** = σύρω, έλκύω. — **έρύω**· A 141. — **άνίστημι** = έγείρω
τινά από την θέσιν του. Έδω : να τους σηκώση και να τους διαλύ-
ση. — **ό δέ**· έν αντίθεσει προς τό τους μέν. — **έναρίζω** = φονεύω. —
έρητύω = άναχαιτίζω, συκρατώ. — **ήος** = έως. — **όρμαινώ** = άνακινώ
κατά νούν (**όρμάω**). — **κατά φρένα και κατά θυμόν** = ένω έταλαν-
τεύετο μεταξύ σκέψεως και πάθους. — **έλιετο** = ήρχισε να σύρη. — **ό**
κολεός = θήκη ξίφους. — **ήλθε δέ**· τό δέ έναντιωμ. = ήλθεν
όμως. — **πρό ήκε**· ρ. **προΐημι** = εκπέμπω, αποστέλλω. — **όμώς** = όμοίως,
έξ ύσου. — **κήδομαι**· A 56. — **όπιθεν** = όπισθεν. — **όιος** A 118. — **θαμ-**
βώ = εκπλήττομαι. — **μετά τρέπομαι** = στρέφω όπισω. — **έγνω** = άνε-
γνώρισε. — **δεινώ**· κατηγ. του όσσε. — **όσσε**· A 104. — **φράανθεν**· έφάν-
θησαν = ήστραψαν. — **μιν** = αύτήν. Συναπτ. τω προσήδα.

202 - 214. **τίπτε**· **τίποτε** = διατί λοιπόν. — **αυτε** = πάλιν. — **αι-**
γίοχος = ό κρατών την αιγίδα· επίθ. του Διός. — **είλήλουθας**· **έλη-**
λυθας. — τό **τέκος** = τό τέκνον. — **ή** = μήπως. **ύβρις** = ύπεροψία,
αύθαιρεσία. — **ék έρέω τοι** = θά σοϋ βεβαιώσω. — **τελέεσθαι** = ότι θά
πραγματοποιηθή. — **ής**· κτητ. — **ύπεροπλή** = ύπεροψία, θρασύτης
(**ύπέροπλος**). **τάχα ποτέ** = γρήγορα κάποτε. — **θυμός** = ψυχή, ζωή. —
γλαυκώπις = έχουσα σπινθηροβολούντας όφθαλμούς (**γλαυκός** =
στιλπνός † ώπ-). — **τέόν**· σόν. — **άγε λήγε** = έλα παύσε. — **πίθηαι**· **πί-**
θομαι = πείθομαι. — **ώς έσεται περ** = όπως βεβαιώς θά γίνη. — **έξερέ-**
ω· A 204. — **τετελεσμένον έσται** = θά εκπληρωθή. — **και τρις τόσα**
= άκόμα και τριπλάσια. — **παρέσσεται τοι** = θά έλθουν κοντά σου,
θά σοϋ δοθούν. — **ίσχομαι** = συκρατοϋμαι. — **ήμίν** = εις έμέ και εις
την Ήραν.

215 - 222. **μέν** = βεβαίως. — **σφωίτερον έπος** = την έντολήν
ύμών τών δύο (**σφωί**· δυϊκ. του σν). — **είρύσασθαι**· **έρύομαι** = σφάζω,
φυλάττω. — **κεχολωμένον περ**· έναντ. μετοχ. — **ώς** = ούτως. — **έπιπει-**
θομαι = ύπακούω. — **τ(ε) έκλυον**· άόρ. γνωμ. Τό τέ συνάπτει στε-
νότερον τās δύο έννοίας : ή ύπακοή προς τους θεούς έχει βέβαιον
άποτέλεσμα να εισακούσουν και οι θεοί τās δεήσεις μας. — **κλύω**·
A 37. — **ή** = ειπε· ρήμα ήμι (Λατ. aio). — **ή κώπη** = ή λαβή. — **σχεθε**·
έσχε· **έχω** = κρατώ. — **άψ** = όπίσω. — **ώσε**· ώθω. — **ουδ' άπίθησεν** =
ύπήκουσε. Σχήμα λιτότητος. — βεβήκει· **ό** ύπερσυντλ. δηλοϊ την τα-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς. — **μετά** = μεταξύ. — **δαίμονες** = θεοί.

β) Πατρωνυμικὸν τοῦ **Πηλεὺς** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις: *Πηλεΐωνος - ωνι - ωνα*.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἕως: **ἦρος, εἰως**.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὀπισθεν: **ὀπιθε**.

— Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου: **σφωίτερον**.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω: **ἔσχεθον** (ἔσχον).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: φράανθεν, πίθηαι, ὕβριος, ὤς, τεόν, φάσγανον*.

γ) ἔλακετο δ' ἐκ κολοεῖο μέγα ξίφος: Ἀφοῦ ἀμφοταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. — **ἦλθε δ' Ἀθήνη**: Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἷω φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. — **ξανθῆς κόμης**: Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητής: *εὐπλόκαμος, εὐκόμος, κάρη κομόωντες κ.ἄ.* — **δεινὴ οἱ ὄσσε φράανθεν**: Εὐστοχώτατα ὁ ποιητής ἐξάγει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὁποία προπάντων παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρ του. — **αιγίοχος**: Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ *αιγίδα*. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κεραυνοῦ (*καταιγίς*). — **ἐπ' ἀργυρῆ κώπη**: Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὑρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκῶν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνὸς περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολοεῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελαμῶνος).

223 - 244

α) 223-232. **ἔξαυτις** = ἐκ νέου.— **ἀταρτηρός** = βίαιος, δριμύς.— **οἰνοβαρής** = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος.— **κυνὸς ὄμματα ἔχων**· περιφρασις τοῦ *κυνῶπα*.— **θωρήσσομαι** = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (θώραξ).— **λόχος** = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή.— **ἀριστεύς** = ἡγεμών, ἀρχηγός.— **τλήναι** = τολμᾶν. Ὁ ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστώτος.— **τό· ἵεναι λόχονδε**.— ἡ **κῆρ-ηρός** = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος.— **εἶδεται** = φαίνεται.— **ἦ· εἰρωνικῶς** = βεβαίως, ἀλήθεια.— **λῶιον**· *λῶιον* = καλῦτερον, συμφερώτερον.— **κατὰ στρατὸν** = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου.— **δῶρα** = γέρα.— **ἀποιρεῖσθαι· ἀφαιρεῖσθαι**.— **ὅς τις· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις = εἴ τις...**— **ἀντίον σέθεν** = ἐναντίον σου.— **δημοβόρος** = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικὸς (*δημος+βορᾶ, βιβρώσκω*). Ὁ *κατ'* ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνακίλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως.— **ἐπεὶ**· αἰτιολογεῖ τὸ *δημοβόρος* ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του.— **οὔτιδανός** = μηδαμινός, τιποτένιος.— **ἦ γάρ· ἔνν. ἄλλως· τουτέστιν** : ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους.— **ὑστατα** = διὰ τελευταίαν φοράν.— **λωβήσαιο ἄν** = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· ῥ. *λωβάομαι (λόβη)*.

233-244. **ἔκ τοι ἐρέω**· Α 204.— **ἐπὶ** = πρὸς τούτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου.— **τὸ μὲν** = τὸ ὅποιον βεβαίως.— **ὁ ὄζος** = ὁ κλάδος.— **φύω** = φυτρῶνω.— **τομῆ** = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐκόπη (*τέμνω*).— **ἀναθηλέω** = θάλλω, βλαστάνω.— **περὶ** = τριγύρω.— **ἐ** = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον.— **χαλκός** = τὸ ὄρειχάλκινον ἐργαλεῖον.— **λέπω** = ξεφλουδίζω (*λεπίς*).— **μῖν** = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον.— **φορέω** = κρατῶ διαρκῶς (θαμιστ. τοῦ *φέρω*).— **δικασπόλος** = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον.— **αἱ θέμιστες** = οἱ νόμοι, ἡ γνώσις τοῦ δικαίου.— **ἐρύομαι** = σφίζω, διαφυλάττω.— **πρὸς Διὸς** = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός.— **ὁ δέ** = οὗτος δέ.— **ἦ ποτε** = ἀναμφιβόλως κάποτε.— **ποθὴ Ἀχιλλῆος ἕξεται** = θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ *ποθή·* παράλληλος τύπος τοῦ *πάθος*).— **ἄχυνμαι**· Α 103.— **χραιομέω**· Α 28.— **εὔτ(ε) ἄν** = ὅταν.— **ὑφ' Ἑκτορος· ποιητ. αἴτ.** εἰς τὸ *πίπτωσιν*.— **ἀνδροφόνος** = ὁ φονεύων ἄνδρας, φονικός.— **ἐνδοθι** = μέσα σου.— **ἀμύσσω** = ξεσχίζω, σπαράττω (*ἀμυχή*).— **χωό-**

μενος: Α 44. — **ὄ τ(ε):** ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβουσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες... — **τίω** = τιμῶ.

β) Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν: **ἀπὸ-αἰρεῖσθαι.**

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: εἰρύαται, μιν.*

γ) **οἰνοβαρές:** Ἡ ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὀνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό. — **μέγαν ὄρκον:** Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των. — **σκῆπτρον:** Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (φοροῦσι) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ οἱ ὀμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποικίλτα (κατωτέρω: Α 246). — **χαλκός:** Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ὄπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος. — **δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται:** Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωικῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμη τὸ δίκαιον, καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκασε τοὺς ὑπηκόους του. — **Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο:** Ὁ Ἐκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστὴς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος, καὶ ὅλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α) 245-253. **ποτί** = πρὸς· συναπτ. γαίη. — **βάλλω** = ῥίπτω, θέτω. — **ἤλος** = καρφί (τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον).— **πεπαρμένος**: ῥ. *πείρω*. = διαπερῶ, καρφώνω (*περόνη*).— **ἡδυεπής** = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του· ἐπίθετον τοῦ Νέστορος.— **ἀν(α)δρούω** = ἀναπηδῶ, ἐγειρομαι ταχέως.— **λιγύς**—*εἶα-ὸ* = ὁ ἔχων καθαρὰν φωνήν, εὐγλωττος.— **ἀγορητής** = ῥήτωρ (*ἀγοράομαι*).— **τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ...**—**γλυκίων**· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή.— **αὐδή** = ἡ ὁμιλία.— **τῷ** = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του.— **μέροψ** = θνητὸς (*μόρος* = θάνατος).— **ἐφθίατο**· *φθίνω* = παρέρχομαι χάνομαι.— **οἱ ἅμα**· ἅμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτόν.— **τρέφεν ἡδὲ ἐγένοντο** = ἐτρέφθησαν καὶ ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον.— **ἡγάθεος** = ἱερώπατος (*ἄγαν* + *θεός*).— **μετὰ τριτάτοισιν** = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς.— στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273. **ὦ πόποι**· ἐπιφών. θλίψεως = *πῶ! πῶ!*— **ἦ** = ἀληθῶς.— **Ἀχαιὺς γαίη**· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν.— **ἰκάνω** = φθάνω, ἐπέρχομαι.— **γηθέω** = χαίρω, εὐφραίνομαι (*γαίω, γάβω*, Λατ. *gaudeo*).— **κεχαροίατο**· ῥ. *χαίρω*.— **σφῶιν** = διὰ σῶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216.— **μάρναμαι** = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν *τσακάνομαι*.— **περὶ ἐστέ** = ὑπερέχετε.— **βουλήν** = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.— **ἀρείων** = καλύτερος, ἀνδρείτερος.— **ὀμιλῶ** = συναναστρέφομαι, σχετιζομαι.— **καὶ οἱ γε** = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις.— **ἀθερίζω** = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ.— **οὐ γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείουσιν.— **ἰδωμαι**· ἡ ὑπτι. μὲ σημασίαν μέλλοντος.— **ποιμὴν λαῶν** = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ.— **ἀντίθεος** = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοὺς, ἰσόθεος.— **ἐπιείκελος** = ὁμοιος. Πρβλ. *θεοείκελος* Α 131.— **δῆ** = πράγματι.— **κάρτιστος**· κράτιστος = γενναιότατος· *καρτίστοις* = πρὸς γενναιοτάτους ἀντιπάλους.— **ἐπιχθόνιος** = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος.— ὁ **φῆρ-ρός**· *θῆρ* = θηρίον.— **ὄρεσκῶι** = κάτοικοι τῶν ὄρεων (*ὄρος* + *κεῖμαι*).— **ἐκπάγλως**· Α 146.— **ἀπόλλυμι** = ἀφανίζω.— **τοῖσι μεθομίλειον** = μετὰ τοῖσιν ὀμίλειον.— **τηλόθεν** = μακρόθεν.— **ἀπίη γαῖα** = μακρυνὴ χώρα.— **κατ' ἔμ' αὐτόν** = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα.— **κείνοισι**· συναπτ. *μαχέοιτο*, ῥήματ. *μαχέομαι* - *μάχομαι*.— **βροτὸς** = θνητὸς (*μόρος*, Λατ. *mors - tis*).— **καὶ μὲν** = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὅχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμιστήν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου.— **βουλέων**· βουλῶν.— **ξύνιεν· ξυνίεσαν** = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284. Ὑμμες· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· Α 230. Μετὰ δύο αἰτιατ.: *κούρη* — *τόνδε*. — ἀγαθός περ ἐών· Α 131. — ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν. — γέρας· κτηρ. — ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, μὲ πείσμα. — ἔμμορε· πρkm. τοῦ *μείρομαι* = λαμβάνω μέρος, ἔχω. — κῦδος· Α. 122. — (ἐ)γείνατο = ἐγέννησε· *γείνομαι* = γεννῶμαι. — φέρτερος· Α 186. — πλεόνεσσιν· *πλείουσιν*. — λίσσομαι· Α 15. — Ἄχιλλῆι· συναπτ. τῷ *χόλον* = τὴν ἐναντίον τοῦ Ἄχιλλέως ὀργήν σου. — *μεθήμη* = ἀφίνω, καταπαύω. — ὅς μέγα... Ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ὅς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν Ἀχαιοῖς. — τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — *πέλομαι* = εἶμαι.

β) Ἰδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν: *γλυκίων*, (*γλυκὺς*), *ἀρείων* (*ἀγαθός*), *πλέονες* (*πολλοί*).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον: *φῆρ* ἀντὶ θῆρ.

— *Νᾶ ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.*

γ) **Νέστωρ**: Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ᾔτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι Ὀμηρικοὶ στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικoὺς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος: ἡδνεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὺν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ μὲ τὸν βέοντα καὶ ἡχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει. — ἐν Πύλῳ: Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτάς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἄλφειοῦ. — **Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ**: Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῦν καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων. — **Περίθουον, Δρύαντα ... Πολύφημον**: Οἱ ἦρωες οἷοι ἀνῆκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν

Λαπιθῶν, οἵτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησεύς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἷς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.—**Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἤρωες ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων.—**φηρσὶν ὄρεσκάοισι**: Πιθανάτατα ὑπονοοῦνται οἱ *Κένταυροι*, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικά ὄρη (*ὄρεσκάοι*). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἴπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξὺ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς *κενταυρομαχίας* (ἀέτωμα ναοῦ Διδῆ ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θησείου κ.ά.).—**ῶ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωσε τὸ ἐνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουσαν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

— *Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζη ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ἦ.*

285 - 305

α) 285 - 291. στ. 285 ὡς Α 129.— **ναὶ δὴ γε** = ναὶ βεβαίως.— **κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς.— **περὶ ἔμμεναι**· Α 258.— **κρατέειν** = νὰ ἔχη ἰσχύν.— **ἀνάσσειν** = νὰ ἐξασκῇ βασιλικὴν ἐξουσίαν.— **σημαίνειν** = νὰ δίδῃ διαταγὰς.— **ἄ τινα οὐ πείσσειν** = ὅτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγωιστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.— **οἶω· οἶομαι**.— **αἰχμητής**· Α 152.— **τίθημι** = καθιστῶ, κάμνω.— **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.— **προθέουσι** = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ *προτιθέασιν*.— **ὄνειδος** = ὕβρις.

292 - 303. **ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω). — **οὔτι-
δανός**. A 231. — **πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα. — **ὑπέικω** =
ὑποχωρῶ. — **ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἰουσδήποτε. — **ἐπιτέλλομαι** =
προστάζω. — **μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι. — **οἶω**. A 170. — **ἐνὶ φρεσὶ βάλλω**
σῆσι = βάλει εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω. —
ἐγὼ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδε-
χθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας. — **μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** = μοῦ ἐπήρατε
ὅ,τι μοῦ ἐδώσατε. — **τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύ-
ρων. — **ἀνελὼν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ
ἀποκομίσης. — **εἰ δ' ἄγε** συμπλήρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε. — **πειρῶμαι** =
κάμνω ἀπόπειραν, δοκιμάζω. — **αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν. —
κελαινὸν = μαῦρον. — **ἔρωέω** = ἐκρέω μὲ ὄρμη.

304 - 305. **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο. — **ἀντίβιος**. A 278. — **ἀνστή-
την**. δυϊκ. ἀόρ. τοῦ ἀνίσταμαι. — **λύσαν** = διέλυσαν.

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Φειπ** : ἔΦειπες-
ἔειπες.

— Ὁ ἀόρ. τοῦ *γιγνώσκω* εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : **γνώω,**
γνώωσι.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **ὅττι, ἀέκοντος,**
ἐμεῖο.

γ) **ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες** : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεῖει τώρα
τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστή-
ριξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-
ἔνοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ
ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε). — **τῶν**
δ' ἄλλων : Τὰ λάφυρα, τὰ ὁποῖα ἐπῆρεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ δια-
φόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν
ἔδωσαν ὡς γέγρα οἱ Ἀχαιοί.

— *Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἀδυ-
ναμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.*

121 - 160

α) 121 - 129. **αὔτε**· αὐ = πάλιν, ἐξ ἄλλου. — **λευκώλενος** = ἔχουσα λευκάς ὠλένας, γενικῶς λευκάς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — **ἄγγελος**· κτηγμ. — **εἶδομαι** = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφὴν, φαίνομαι ὡς... — ἡ **γαλόως** = ἀνδραδέλφη. — ἡ **δάμαρ-τος** = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ρίζ. *δεμ - δόμος + ἀρτ-ἀρτύω*): Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — **τήν**· ἀναφορ. — **κρείων**· Α 102. — **Λαοδίκη**· παράθεσις εἰς τὸ *γαλόω*, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. *τήν* ἐτέθη εἰς αἰτιατικὴν. — **τὸ εἶδος** = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ **δίπλαξ** = διπλῆ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (*δῖς + πλάξ*) = ἐπιφάνεια). — **ἐνέπασσεν**· ῥ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι ἐκεῖ (*πάσσω*). — **ἄεθλος** = ἀγών. — **ἰππόδαμος** = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — **χαλκοχίτων** = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — **ἔθεν**· Α 114. — **ὑπὸ παλαμάων** = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — **ἄγχοῦ**· ἄγχι = πλησίον. — **ὠκέα**· ὠκεῖα, Α 58.

130 - 138. **δεῦρο** = ἐδῶ. — **ἴθι**· εἶμι — **θέσκελος** = θεόπνευστος, θαυμάσιος (*θεός + κέλομαι = ὠθῶ*). — **οἶ** = αὐτοὶ πού... — **φέρω** = ἐπάγω, κινῶ. — **ὄλοός** = ὄλεθριος (*ὄλε-ὄλλυμι*). — **λιλαίομαι** = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — **οἱ δὴ** = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *οἱ πρῶν*. **ἔαται**· ἡμαί = κάθημαι. — **παρά**· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — **πέπηγεν** = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ **ἐγχείη** = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ *ἔγχος*). — **τῷ κε νικήσαντι**· δοτκ. κτητ. Τὸ *κὲ ἀοριστολ.* = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — **κεκλήση**· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — **ἄκοιτις** = ἡ σύζυγος (*ἀθρ. α + κοίτη*. Πρβλ. καὶ *ἄλοχος*).

139 - 145. ὁ **ἱμερος** = πόθος (*ἱμείρομαι*). — **τοκεὺς** = γονεὺς (*τεκ-, τίκτω*). — **ἀργεννός** = λευκός, λαμπρός (πρβλ. *ἐναργής*). — ἡ **δθόνη** = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποιον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ κα-

λύπτρα τῆς κεφαλῆς.— **τέρην** - ρεινα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· **τέρεν δάκρυ** = δάκρυ ἀπὸ τρυφερὰν ψυχῆν, δάκρυ πόνου.— **βοῶπις** = ἡ μεγαλόφθαλμος (βοῦς + ῥίξ. ὠπ-). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἥρας.— **αἰψα** = εὐθύς, γρήγορα.— **ᾄθι**· οὔ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160. **ἀμφὶ Πρίαμον** = μαζὶ μὲ τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ.— **ᾄζος** = κλωνάρι, βλαστός.— **πεπνυμένος** = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν).— **ἦατο**· ἦτο· ἦμαι· Γ 134.— **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων.— **γήραι**· δοτκ. τῆς αἰτίας.— **πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι** = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.— **ἀγορητής**· Α 248.— **ἔσθλός** = καλός, σπουδαῖος.— ἡ **ὔλη** = τὸ δάσος.— **δενδρέω ἐφρεζόμενοι**· ἐξόμενοι ἐπὶ δένδρω..— ἡ **ᾄψ**- **ᾄπος** = ἡ φωνή.— **λειριόεις** = λεπτός, γλυκός· (λείριον = τὸ κρίνον· κυρίως λειριόεις = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον).— **ἰεῖσι**· ἴημι = ἀφίνω, βγάζω.— **τοῖοι** = αὐτοὶ οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί.— **ἠγήτωρ** = ἠγεμὼν, προύχων.— **ἦκα** = χαμηλοφώνως.— **οὐ νέμεσις**· οὐ νεμεσητόν ἐστι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον. Ὑποκμ. τοῦ ἐστί : **πάσχειν**.— **ἀμφὶ τοιῆδε γυναικί** = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα.— **αἰνῶς** = καταπληκτικά.— **εἰς ᾄπα** = εἰς τὸ πρόσωπον· κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.— **καὶ ᾄς** = παρὰ τὴν θαυμαστήν καλλονὴν της.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.— τὸ **τέκος** (τίκτω, τοκεύς) = τὸ τέκνον.— **ᾄπίσω** = κατόπιν, ὕστερα.— **πῆμα λείπομαι** = ἀφίνω συμφοράς.

β) **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολέες, ἔαται, ἦατο.**

γ) **Ἴρις** : Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἥλεκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαιρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς : **πόδας ᾄκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδήνεμος, χρυσόπτερος**.— **Λαοδίκη** : Καὶ ἄλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου.— **μέγαρον** : Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ

Ἄλκινού (Ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἐδῶ νὰ ἐννοῆται συνεκδοχικῶς ἄλλη ἢ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθε (ὄρματο ἐκ θαλάμοιο). Τὸν τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα**: Ἡ χλαῖνα εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος, στερεώνεται μὲ πόρτην καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους**: Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (ἔθεν εἵνεκα).—**χαλκοχίτων**: βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87.—**ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν**: Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπέγγυεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμηρὰν προεξοχὴν, τὸν *σαυρωτήρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα... ὄρματο**: Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τῆς σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ οἷη**: Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθοῦμεναι ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. *Περὶ ἀμφιπόλων καὶ δμῶν* βλ. Ὀδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν τῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.—**Σκαιαὶ πύλαι**: Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ὀλύου ἀριστερὰ (σκαιῶς=ἀριστερός) τῆς πόλεως, ὅποθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—**τεττίγεσσι ἐοικότες**: Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ἢ ὁποία εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ ἐπίθετον *λειριόεσσα* λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἴσθημα ὀράσεως.—**ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν**: Ἀνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τεῖχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α) 161 - 170. **ἔφαν·** ἔφασαν, ἔφησαν.— **φωνῆ** = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἤκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων.— **πάροιθε** = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ ἐμεῖο.— **ἴζευ· ἴζομαι.**— **ὁ πόσις -ιος** = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ρίζ. ποτ-πότνια, λατ. pot-,possum).— **οἱ πηοὶ** = οἱ συγγενεῖς.— **οὔτι** = καθόλου.— **μοι·** δοτ. κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου.— **ἐφορμῶ·** μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός.— **ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης·** τὸ καὶ συνδ.: ὄφρα ἴδῃ. . . καὶ ἐξονομήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἢ παρένθ.: οὔτι. . . Ἀχαιῶν.— **ἐξονομαίνω** = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα.— **πελώριος** = τεράστιος, πανύψηλος (πέλωρ = τέρας).— **ὄς τίς ἐστι·** πλάγ. ἐρώτ.— **ὄδε·** ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα.— **ἡῦς·** ἡεὺς = καλός, ὑπέροχος.— **ἦ τοι** = ἀλήθεια, τῷ ὄντι.— **κεφαλῆ** = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ μείζονες. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἢ διαφορά τοῦ ὕψους.— **ἔασι·** εἰσί.— **γεραρός** = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.— **γὰρ** = πράγματι.

171 - 180. **δίος** = θεϊκός, ὑπέροχος.— **αἰδοῖος ἔσσι** = προκαλεῖς σεβασμόν.— **ἐκυρός-ῆ** = πενθερός (socer).— **δεινός** = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ δεινός ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ αἰδοῖος Ὁ σεβασμός τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου.— **ὥς ὄφελεν** = εἴθε, ἄμποτε.— **ἀδεῖν μοι** = νὰ μοῦ ἤρесе, νὰ προτιμοῦσα· ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω.— **θάλαμον·** συνεκδχ. = τὸ σπῆτι μου.— **γνωτοὶ** = οἱ συγγενεῖς (ρίζ. γενε-γίγνομαι).— **τηλύγετος** = νεαρός, ἀγαπητός.— **ἡ ὀμηλικίη** = αἱ συνομήλικοι.— **ἐρατεινός** = ἀγαπητός.— **τά γε** = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.— **τὸ** = διὰ τοῦτο.— **τέθηκα κλαίουσα** = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. τήκομαι.— **ἀνείρομαι** = ἐρωτῶ.— **μεταλλάω** = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.— **εὐρὺ κρείων·** Α 102.— **ὁ δαῆρ-δαέρος** = ὁ ἀνδράδελφος.— **αὔτε** = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.— **ἔσκε· ἦν.**— **κυνῶπις** = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. κυνώπιδος, ὡς ἂν ἔλεγεν: δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος.

181 - 190. **ἠγάσσατο τόν·** ἄγαμαί τινα = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—**μοιρηγενῆς** = ὁ γεννηθεὶς μετὰ μοῖραν, καλότυχος (μοῖρα+γίγνομαι).—**ὄλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (ὄλβιος+δαίμων = ἡ τύχη).— **ἦ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν.— **δεδμηάτο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμημι-δαμάω. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.— **κοῦροι Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ *νῆες Ἀχαιῶν* = ἡ Ἀχαϊκὴ νεότης.— **αἰολόπωλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πώλους, πολεμιστὴς μετὰ γοργὸν ἄλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἰολος+πῶλος).—**λαοὶ** = ὑπήκοοι.— **ἐστρατόωντο**· στρατάομαι=στρατοπεδεύω.—**ἐπίκουρος** = βοηθός, σύμμαχος.— **ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.—**ἡμαρ-ατος**=ἡμέρα.—**ἀντιάνειραι** = ἴσαι πρὸς ἄνδρας, γυναῖκες μετὰ ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—**ἐλίκωπες**· Α 98.

β) *Ποῖος ἄλλους τύπους τοῦ φημί μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος ;*

— *Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ εἰμί ;*

— *Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον ἐστρατόωντο ;*

γ) **Θεοὶ νύ μοι αἴτιοί εἰσιν :** Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος πού τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὤθησεν εἰς αὐτήν.— **εὐρὺ κρείων :** ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται *εὐρὺ κρείων* ὄχι μόνον διὰ τὴν ἑδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποῖαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—**ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής :** Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχῃ εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθός) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.— **Φρυγία :** Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ Β Δ. παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α. ἐνδοχώρα διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.— **Μύγδων καὶ Ὀτρεῦς :** Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης.— **Ἀμαζόνες :** Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν

ἦσαν αὐται ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐστρατείας αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησεύς. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ά.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἣ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ά.).

191 - 244

α) 191-198. **δεύτερον**· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεωε.— **εἶπ'** ἄγε μοι = ἔλα πές μου.— **τόνδε... ὄδε**· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.— **μείων κεφαλῇ**· πρβλ. Γ 168 : *μείζονες κεφαλῇ*.— **ιδεῖ** = καί. **ιδέσθαι**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὁμοίωσις = κάμνει ἐντύπωσιν με...— **τὰ τεύχεα**=τὰ ὅπλα (τεύχω=έτοιμάζω).— **οἱ**· δοτ. κηττ.— **πουλυβότεيرا χθῶν** = γῆ τρέφουσα πολλούς, εὐφορος (πολὺς + βοτὸν-βόσκω).— **αὐτὸς δέ**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.— **ὁ κτίλος** = τὸ κριάρι.— **ἐπιπολέομαι**· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.— **αἱ στίχες** = αἱ σειραὶ, αἱ τάξεις.— **εἶσκω** = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὡς, ἀρνεῖται εἶσκω γίνεσθαι πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.— **πηγεσίμαλλος**=ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πήγνυμι+μαλλός).— **οἷς**=πρόβατον.— τὸ **πῶυ-πῶεος**=τὸ κοπάδι.— **ἀργεννός**· Γ 141.

199-202. **ἐκγεγαυῖα**· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπό...— **πολύμητις**=πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς+μῆτις=σκέψις)· πρβλ. *μητίετα Ζεὺς*.— **ἐν δήμῳ Ἰθάκης**=εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.— **κραναός** = βραχῶδης (κέρας, κράνος, κρανίον).— **κραναῆς περ ἐούσης**· ἡ ἀντιθ.: ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχῶδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφυέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.— τὰ **μῆδεα**=αἱ σκέψεις.— **πυκνός**=σοφός, φρόνιμος.

203-215. **πεπνυμένος**· Γ 148.— **ἀντίον ἠῦδα** = ἀπήντησε· β. *αὐδάω*=ὀμιλῶ.— **ἡ μάλα** = ναὶ ἀληθέστατα.— **νημερτής** = ἀλάθητος,

ἀκριβῆς (στερ. νη+ἀμαρτάνω), κατηγορμ. εἰς τὸ ἔπος.—σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης· ἐνεκα ἀγγελίης σεῦ=διὰ τὴν φέρη μῆνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης.—ξενίζω=φιλοξενῶ.—φιλέω=κάμνω φιλικὰς περιποιήσεις πρὸς ἓνα ξένον, φιλεύω.—φυῆ=ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210-211.—ἐδάην=ἔμαθα, ἐγνώρισα· ἀόρ. ἀχρ. ἐνεστ. (ρίζ. δα-, δαίμων, ἀδαής).—μήδεα πυκνά· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσέως περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212-224.—Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν=ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων (μέσ. ἀόρ. β' μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι).—ἐμιχθεν· ἐμιχθησαν=ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—στάντων=ὀσάκις ἐστέκοντο ὄρθιοι. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος, εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί: ἐξ αὐτῶν ὀσάκις.—ὑπείρεχεν=ὑπερεῖχε.—ὤμους· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—ἄμφω ἐζομένω· ὄνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐζομένω.—γεραρός· Γ 170.—ὑφαινον μύθους καὶ μήδεα=ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—πᾶσι=παρουσία ὄλων.—ἦ τοι=πράγματι, ἀλήθεια.—ἐπιτροχάδην=γρήγορα, σύντομα.—παῦρος=ὀλιγός (λατ. paulus).—λιγέως=μὲ σαφήνειαν, καθαρὰ (πρβλ. καὶ Α 248 «λιγὸς Πυλίων ἀγορητῆς», ὅπου ἰδὲ καὶ σημ.).—πολύμυθος=φλύαρος, πολυλογᾶς.—ἀφαμαρτοεπιῆς=ὁ ὀμιλῶν ἀνοήτως.—γένει=κατὰ τὴν ἡλικίαν.—ὑστερος=νεώτερος.

216-224. ἀναίσσω=σηκῶνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς κινήσεως. Νὰ ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—στάσκε=ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ἴσταμαι.—ὑπαί· ὑπὸ=κάτω.—ἰδεσκε· θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ὄρω.—προπρηγνές=πρὸς τὰ ἐμπρός.—νωμάω=κινῶ (νέμω).—ἀστεμφῆς=ἀκίνητος (στερ. α+στέμφω=σεῖω).—ἔχεσκε=ἐκράτει συνεχῶς.—αἰδρις=ἀμαθῆς, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α+ἰδρις, οἶδα).—ὁ φῶς-τὸς=ὁ ἀνὴρ.—ζάκοτος=ὄργιλος, ἀπότομος.—αὐτως=ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερο οὔτε ὀλιγώτερον.—δψ - ὀπός· Γ 152—μεγάλη=ἡχηρά.—εἶη· ἴημι=βγάλω. χειμέριος=χειμερινός.—ἐρίζω=παραβγαίνω.—οὐ τότε...ιδόντες· ἡ σειρά τῶν λέξ. : οὐ γὰρ τότε ὡδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος.—ἀγαμαι=θαυμάζω. Τὸ νόημα: ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν τὴν ὀμιλῆν, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπων ἢ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225 - 244. **ἤϋς**: Γ 167.—**ἕξοχος** = ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τανύπεπλος**=ἔχουσα μακρὸν πέπλον (τανυ-,τανύω+πέπλος): κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπιθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος**: Α 284.—**ἐτέρωθεν**: εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—**οἱ ἀγοί**=οἱ ἡγεμόνες (ἄγω).—**ἡγέρεθαι** = συναθροίζομαι (ἄγερ—ἀγείρω).—**γνοίην κεν** = θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.—**καί τ' οὔνομα** = καὶ ὦν τὸ ὄνομα.—**μυθοῦμαι** = λέγω.—**δοιῶ**=δύο.—**κοσμήτωρ**: Α 16.—**πύξ** = εἰς τὴν πυγμῆν· ἐπίρρ. (λατ. pugna).—**αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.—**τῷ**· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων.—**μοί**· συναπτ. πρὸς μία, δηλ. ἐγέννησε αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα πού ἐγέννησε καὶ ἐμέ.—**γείνατο**· γείνομαι = γενῶμαι, γεινάμην=ἐγέννησα.—**ἐσπέσθην**· ἐσπόμην· ἐπομαι.—**ἐρατεινός**: Γ 175.—**δεύρω**· δεῦρο.—**ἐποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκὸν ἐσπέσθην.—**νέεσ' ἔνι**· ἐν νασί.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ μέν.—**καταδύομαι μάχην**=κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—**τὰ δνειδεα**=αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἄ μοί ἐστιν**· τὸ μοί δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βᾶρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—**κάτεχε**· κατεῖχεν = ἐκάλυπτε.—**φυσίζοος**=φύουσα σπόρους, γεννήτρα (φυ-, φύω+ζείαι).—**αἶα**=γαῖα.—**αὔθι**=ἐκεῖ.

β) Τύποι παρακμ. τοῦ γίγνομαι: **γεγαῶς, γεγάσι**.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ: **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει: **ὤπεῖρεχε**.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό: **ὤπαί, ὤπο**.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (πολλάκις).

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διττός, δύο: **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοιῶ** (δυϊκ.).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεΐδια** (δέδια).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἤλυθε, σεῦ, τῷ**.

γ) **Διὸς ἐκγεγαυῖα**: Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—**Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης**: Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρξατο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.—**σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης**: Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἤλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ

τοὺς θησαυροὺς τοὺς κλαπέοντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.— **ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὅποια εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετή, ἀλλὰ τὴν ικανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.— **ἀλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν τῃ παρομοίωσιν τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεῦς πρὸς νηφάδας χειμερινῆς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.— **Αἶαντα** : Ἰδὲ A 138.— **Ἰδομενεύς... θεὸς ὧς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενεῦς εἰς τὴν Λακεδαίμονα (ὁπότε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὅποια καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεσμοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.— **Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ **Διόσκουροι**, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἷα). Ἀλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς, ὥστε διαδοχικῶς ἔμενον ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανάρχετο εἰς τὴν ζωὴν.

— Ποίας βασιλικᾶς ἀρετᾶς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφορῶν Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον ;

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηρὴ, ἣτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πρόγονο τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α) 1 - 8. **ἔνθα**· χρον. = τότε.— **αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μεταβτκ., ὅταν ἡ ὄλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**ἔκδηλος**=περιφανής.—**μετὰ πᾶσιν**=μεταξὺ πάντων.—**δαῖε**· μτβτκ.=ἔκαμε νὰ λάμπῃ ὑποκμ. ἢ Ἀθηνᾶ.— ἡ **κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία.— **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ.— **ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον.—**ὄπωρινός**=ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**ἐναλίγκιος**=ὅμοιος.—**λαμπρόν**· ἐπίρρ.=λαμπρά.—**παμφαίνω**=λάμπω, φαντάζω.—**λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρετ. Κατὰ λέξιν : ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ.—τὸ **κάρ-κρατός**=ἡ κεφαλή.—**ἀπὸ κρατός τε καὶ ὠμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας : **κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος**.—**ὄρνυμι**· μεταβτκ.=κινῶ, ὠθῶ.—**κλονέομαι**=καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (κλόνος=κίνησις, θόρυβος).

9 - 13. **ἀφνειός**=πλούσιος.—**ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (στερ. α+μῶμος).—**ἦστην**· ἦτην· δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἰμί.—**πᾶσα μάχη**=κάθε εἶδος μάχης.—**τῶ**=αὐτοὶ οἱ δύο.—**οἱ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκρινθέντε**=ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των.—**ἄφ' ἵπποιον** = ἀπὸ τῶν ἀρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἄφ' ἵπποιον**.—**ὄρνυτο**· ὄρνυμαι=κινουῦμαι ὀρμητικὰ, ὀρμῶ.

14 - 24. **σχεδόν**=πλησίον.—**προΐημι** = ἐξαπολύω, ρίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός.—**δολιχόσκιον**=ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν·(δολιχός=μακρός· τὸ β' συνθ. ἔγνωστον).—**ἀκωκῆ**=αἰχμῆ (ἀκίς-ἀκή. Κατ' ἀναδίπλ.: ἀκωκῆ).—**χαλκῶ**· συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆ** ἔγχεϊ.—**τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**.—**ἄλιον**=μάταιον, χωρὶς ἀποτελέσμα.—**βέλος**=τὸ μακρόθεν ριπτόμενον ὄπλον· (βάλλω).—**μεταμάζιον**=μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ῶσε**=τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ρ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσε**· ρ. ἀποροῦω =πηδῶ μακράν.—ὁ **δίφρος**=τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστῆς καὶ ὁ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα.—**οὐδ' ἔτλη**=καὶ δὲν εἶχε τὴν τόλ-

μην.—**περιβαίνω**=κινούμαι πέραν τινός, διὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—**κταμένοιο**· *μτχ. παθητ. ἀορ. β' τοῦ κτείνω*.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ**: ἡ ἐπανάλ. οὐδὲ-οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κήρ-ρὸς**=ἡ μαῦρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυστο**· *ῥύμαι*=προφυλάττω ἄλλος τύπος τοῦ *ῥύομαι*.—**ὥς**· τελικ.—**οἶ**=τῷ Ἑφαιστῷ· *δοτικ. ἤθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον*=ὁ γέροντος, ὁ γέρον, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσεν ὁ Ἑφαιστος.—**πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.—**ἀκαχήμενος**· *ἀχέω καὶ ἀχεύω*=λυπημένος, πικραμένος (*ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχνημαι*).

25-34. **ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἔξελάσας**=ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τῶ ἄρμα.—**κατάγειν**=τὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον**=τραπέντα εἰς φυγὴν· *β.* **ἀλέομαι**=ἀποφεύγω.—**ὄχεσφι**· τὰ *ὄχεα*=τὸ ἄρμα.—**ὀρίνθη**· *ὀρίνω*=διεγείρω, κινῶ.—**θοῦρος**=ὄρμητικὸς, σφοδρὸς.—**βροτολοιγός**=ἀνθρωποφθόρος (*βροτός+λοιγός*).—**μιαιρόνος**=μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης**=καταστρέφων τείχη.—**μάρναμαι**=μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**ὀρέξῃ**· *ὀρέγω*=προσφέρω, παρέχω.—**νῶι**=ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι**=ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—**μῆνις**· *A 1*.

β) Παρατατικὸς τοῦ *εἶμι* εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θεμ. **ἔσ**: **ἦστην**.

—Διατήρησις τοῦ **ν** πρὸ ὀδοντοφώνου: **ἀποκρινθέντε**.

—Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός: **ἀδελφεός, ἀδελφειός**.

—*Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: παμφαίγησι, ὄχεσφι, νῶι*.

γ) **Διομήδης**: Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστέρι ὀπωρινῶ**: Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τοῦτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρης, ἥτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἄνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ

ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν ὑδάτων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν.—**ἵππους ἐξελάσας**: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α) 35 - 42. **θοῦρον**· E 30.—**καθεΐσεν** = ἔβαλε νὰ καθίση· ἐνεργ. ἄορ. τοῦ καθίζομαι.—**ἠιόνεντι**· ἠιόεις=ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—**κλίνω**= κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—**ἔλεν**· αἰοῶ.—**ἀρχός**= ἀρχηγός.—**ἔκβαλε** = ἐξεπέταξε.—**στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν.—**τὸ μετάφρενον**=τὸ μεταξὺ τῶν ὠμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ῥάχις.—**ἐν ... πῆξε**· ἐνέπηξε.—**μεσσηγύς**=εἰς τὸ μέσον, μεταξὺ.—**διά... ἔλασσε**=διεπέρασε.—**δουπέω**=κάμνω κρότον (δοῦπος=ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἠχοποιήτος).—**ἀραβέω**=βροντῶ (ὁ ἀραβος=ὁ κτύπος).

43 - 58. **ἐνήρατο**=ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ· ῥ. ἐναίρω.—**ἐριβῶλαξ**· A 155.—**εἰληλούθει** - ἐληλούθει.—**δουρικλυτός**=περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (δόρυ+κλύω=ἀκούω).—**νύξε**· νύσσω =κτυπῶ.—**ἐπιβησόμενον**=τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῆ.—**ἤριπε**· ἐρείπω ἀμετρ. =πίπτω.—**τὰ ὄχρα**· E 28.—ὁ **σκότος** = τὸ σκότος.—**ἐσύλευον**· συλεύω=ἀφαιρῶ τὸν ὄπλισμὸν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ συλάω).—**αἵμων**=ἐμπειρος.—**ὀξύεις** = σουβλερός, κοπτερός· (παράλλ. τύπος τοῦ ὀξύς).—**ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι.—**τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—**χραῖσιμε**· A 28.—**ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (ἰός=βέλος+χέω).—**ἐκηβολίαι**=αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολὴν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. ἐκηβόλος A 21.—**ἦσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐκέκαστο**· καίνμαι = διακρίνομαι, ἐξέχω.—**δουρικλειτός** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (δόρυ+κλέω, κλείω, κλέος).—**ἔθεν**· A 114.—**οὔτασσε**· οὔτάω ἢ οὔτάζω = πληγώνω, κτυπῶ.—**μεσσηγύς... ἔλασεν**· E 41.—**ἤριπε**· E 47.—**ἀράβησε**· E 42.

59 - 68. **ἐνήρατο**· E 43.—**τέκτων**=ὁ τεχνίτης.—**ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—**χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ τεύχειν.—**δαίδαλα**=κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—**ἔξοχα**=ἔξαιρετικά· ἐπίρρ.—**ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρω**· δοτικ. χαριστική.—**τεκτήνατο**· τεκταίνομαι=κατασκευάζω.—**ἔϊσαι νῆες**=πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—**ἀρχεκάκους**=ποῦ ἔγιναν ἢ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—**οἱ τ' αὐτῶ**=καὶ ἑαυτῶ.—**οὔτι**=οὐδόλως. **θέσφατα**=προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεὸς+φατός, φημί).—**καταμάρπτω**=καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—**διαπρὸ ἀντικρύ**· ἢ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν.—ἢ **κύστις-εως**=ἢ οὐροδόχος κύστις (κύω=φουσκάνω).—**ἦλυθε**=διῆλθε.—**ἀκωκή**· Ε 16.—**γνύξ**=εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυξ=γνύξ).—**οιμώζω**=βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75. **ἔπεφνε**=ἐφόνευσε (ρίζ. φεν-φόνος).—**ῥά**=πράγματι, στ' ἀλήθεια.—**πύκα**=μέ φροντίδα, μέ στοργήν.—**ἴσα**=ἐξ ἴσου.—**χαριζομένη**=διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ.—**κατὰ ἰνίον**=εἰς τὴν βᾶσιν τοῦ κρανίου.—**ἀν' ὀδόντας**=μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—**ὑπὸ γλώσσαν**=εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης.—ἢ **κονίη**=ἢ σκόνη.—**ἔλεν ὀδοῦσιν**=ἐδάγκασε.

76 - 83. **ἀρητήρ**· Α 11.—**ἐτέτυκτο**=εἶχε γίνεи, ἦτο· ῥ. τεύχομαι.—**τίετο**· τίω=τιμῶ.—**ἀγλαός**=μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—**μεταδρομάδην**=ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—τὸ **φράσγανον**· Α 190.—**αἵξας**· Γ 216.—**ἀπὸ δ' ἔξεσε**=ἀπόκοψεν εὐκόλως.—**ᾄσσε**· Α 104.—**πορφύρεος**=αἱματωμένος, σκοτεινός.

β) Μέσος ἄορ. τοῦ φιλῶ μέ ἐνεργητικ. σημασι.: **ἐφίλατο**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: στήθεσφι, ἦσιν, ᾄσσε.*

γ) ἐπὶ ἠιόεντι **Σκαμάνδρω**: Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ **Ἐάνθος**.—**Ἀλιζώνες**: Λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ. ἄ., ἦλθον ὡς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) νὰ πολεμήσουν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.— **Μήονες**: λαὸς τῆς Λυδίας κατοί-

κῶν ἀνατολικῶς τοῦ Τμῶλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ.—**Τάρνη**: Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τμῶλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης**: Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἴδομενεά ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὄλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (B 627).—**Θεανώ**: Ἰέρεια τῆς Ἀθηναῖς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος**: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (B 736).—**ἀρητῆρ Σκαμάνδρου**: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὰ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ἐάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τοῦτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

—Μὲ ποίους φραστικὸν τρόπον παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῶν θηησκότων ;

84 - 132

α) 84 - 94. **πονέομαι**=εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**ὑσμίνη**=μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: *οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετείη*.—**ποτέροισι μετείη**: μετὰ ποτέρων εἶη.—**ἦε-ἦ**: εἶτε-εἶτε.—**ὀμιλέω**=συναναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους.—**θῦνε**: θύνω=ὄρω.—**ἄμ πεδίον**: ἀνά πεδίον.—**πλήθων**=γεμᾶτος, φουσκωμένος.—**χείμαρρος**=ὄρη-τικὸς (*χειμα-χειμῶν+σρο, ῥέω*).—**ῶκα**=γρήγορα (πρβλ. ὠκύς).—**ἐκέδασσε**: κεδάννημι=διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννημι).—**γέφυρα**=πρόχωμα.—**ἄρα**=φυσικά.—**ἐερμέναι γέφυραι**=συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα: ῥ. εἶρω.—**ἰσχανάω**=κρατῶ, συγκρατῶ.—**ἠάλωη**=καλλιεργημένος τόπος, κῆπος.—**ἐριθηλῆς**=καταπράσινος (ἐπιτ. ἔρι+θηλ-θάλλω).—**ἐλθόντα**: τὸν ποταμόν.—**ἐξαπίνης**=αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίση**: ἐπιβρίθω=ἐπέρχομαι βαρῦς.—**ὁ ὄμβρος**=ἡ βροχή.—**ἔργα**=καλλιεργημένοι ἐκτάσεις.—**αἰζηός**=θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεΐδην**=ὑπὸ τὴν ὄρμην τοῦ Τυδεΐδου.—**κλονέοντο**: E 8.—**μίμνον**: μίμνω=ὑπομένω.

95 - 105. **τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**: τὸ δ' οὖν ἐναντ.: = ἀλλ' ὅταν...—**ἐνόησε**: νοῶ=ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.—**αἶψα**=ταχέως, ἀμέσως.—**ἔτιταίνετο**: τιταίνω=τεντώνω (τύπος

τοῦ *τείνω* μὲ ἀναδιπλ.).— *ἐπαΐσσοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμὴν ὤρμωσε πρὸς τὰ ἐμπρός· (ῥ. *ἀΐσσω* Γ 216).— *τὸ γυάλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.— *διὰ ἑπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἑπτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. *πετάννυμι*).— *πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.— *ὁ οἰστός* = τὸ βέλος.— *παλάσσετε*· ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερῶνω.— *τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτὴν.— *αὔω* = φωνάζω.— *ὄρνυμαι* = κινουῖμαι, σπεύδω.— *κέντορες ἵππων* = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).— *δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.— *ἀνσχῆσσαι*· *ἀνέχομαι*.— *ἐτεὸν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.— *ὤρσε ὄρνυμι*.— *ἄναξ Διὸς υἱός*· ἔνν. ὁ Ἀπόλλων.— *ἀπορνούμενον*· *ἀπόρνυμαι*.

106 - 120. *τὸν δὲ* = αὐτὸν ὅμως.— *ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.— *Καπανήιον*· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.— *πέπων* = ὄριμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ῥ. *πέσσω*)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.— *ὄφρα μοι ἐρύσσης* = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (ἐρύω = ἔλω, τραβῶ). Ἡ δοκ.;— *καθ' ἵππων*· ἀφ' ἵππων.— *ἄλτο*· ἄλλομαι = πηδῶ (ῥίξια *σαλ* - λατ. *salio*).— *διαμπερές* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (διὰ + ἀνὰ + πέρας).— *ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρημητικά.— *στρεπτός* = πλεκτός (*στρέφω*).— *χιτῶν* = θώραξ. *δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.— *ἡρᾶτο*· *ἄρῶμαι* = προσεύχομαι.— *βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.— *κλυθι*· Α 37.— *αιγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.— Ἄτρυτώνη = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηναῖς (στερ. α + τρύω = δαμάζω).— *μοι καὶ πατρί*· καὶ τῷ ἐμῷ πατρί.— *φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμη, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.— *δήσιος* = ἐχθρικός.— *φίλαι*· *φιλω*· πρβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61.— *ἐς ὀρμὴν ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.— *ἔλθειν*· ὑποκμ.: *ἄνδρα*.— *μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.— *ἐπεύχεται* = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132. *γυῖα* = τὰ μέλη.— *ἔθηκε*· *τίθημι* = κάμνω.— *μάχεσθαι*· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.— *ἦκα*· *ἦμι* = ῥίπτω, βάλλω.— *ἄτρομον* = ἀτρόμητον.— *ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ ἔχω.— *σακίσπαλος* = ὁ πᾶλλον τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + πᾶλλω).— ὁ *ἱππότης* = ὁ ἱππεύς.— *ἡ ἀχλύς* = τὸ σκότος. *ἐπῆεν*· ἦν ἐπὶ, δηλ.

τῶν ὀφθαλμῶν.—**αἶ κε· εἰ ἄν** = ἕάν.—**πειρώμενος·** ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται.—**τὴν γε** = αὐτὴν βέβαια.—**οὐτάμεν· οὐτάω,** οὐτάζω = πληγώνω· E 56.

β) Μεικτὸς ἄορ. τοῦ **βαίνω**: **ἐβήσετο**, προσκτ. **κατα - βήσεο**.

— Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι: **ἄλσο, - ἄλτο**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: κλῦθι, ἱππότα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.**

γ) **Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός**: Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. **Τὴν** τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρῴτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ἕρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρῴτρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περίληψιν).— **θώρακος γύαλον**: Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ **γύαλα**.—**οἰστός** ἢ **βέλος**: Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν **αἰχμὴν**, τὸ **ξύλον** καὶ τὸ **περὸν** (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτὴ, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφῆρεσε ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερὲς, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν πού εἶχεν, ὅταν ἐτρούπησε τὸν ὄμω τῶν Διομήδους.— **Σθένελος**: Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη, ἄγοντα στόλον ὀγδοήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ. παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἄργος, Τροϊζήνα, Ἐρμιόνην, Αἴγινα κ.ἄ. βλ. Β 564).—... **ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον**: Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνῃ τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— **Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότητα τῆς εἰκόνος** (στ. 87 - 94).

133 - 165

α) 133 - 143.— **ἐξαῦτις** = ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι** = οἱ πολεμιστὰι τῆς πρώτης γραμμῆς.— **ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ.... ρ.

μίνυμαι.—καὶ πρίν περ=μολονότι καὶ πρίν.—μεμαῶς=ἐπιθυμῶν, με τὴν πρόθεσιν νά... μέμονα· παρακμ. με σημ. ἐνεστ.—δὴ τότε= τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὅποιαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάανδαρον.—τρὶς τόσσον=τριπλάσιον.—ὄν ῥα=τὸν ὅποιον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῆ.—εἰροπόκος = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλί+πόκος=τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—ἐπ' ὄϊεσι· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμήν.—ὄϊες· Γ 198.—χραύση· κραύω=γκρατσουνίζω, ἔλαφρῶς πληγῶνω.—αὐλῆς· τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς.—αὐλή = στάνη, τὸ μαντρί.—ὑπεράλμενον=τὴν στιγμὴν ποῦ ὑπερπηδᾷ.—οὐδὲ δαμάσση· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ κραύση μὲν=τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—τοῦ· τοῦ λέοντος.—ῶρσεν· ὄρνυμι.—προσαμύνω = δίδω βοήθειαν.—κατὰ σταθμούς=εἰς τὰ κλειστὰ παραπήγματα.—δύεται· δύομαι = χώνομαι.—τὰ δέ· ἐνν. μῆλα=πρόβατα.—ἐρῆμα=ἀπροστάτευτα.—φοβεῖται=τρέχουν ἐδῶ κι ἐκεῖ.—αἱ μὲν· ὄϊες = προβατίνες.—ἀγγιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι = μαζὶ ἢ μία πάνω στὴν ἄλλη (ἄγγι).—κέχυνται = εἶναι σκορπισμένα. Τὸ ῥ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—ἐμμεμαῶς = με πολλὴν ὀρμὴν.—βαθεῖα αὐλή· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—ὡς μεμαῶς=με τόσο μένος.

144 - 151. ὁ μαζός· πρβλ. μεταμάζιον. Ε 19.—χαλκήρης=χάλκινος (χαλκός+ἀραρίσκω).—κληῖδα = κατὰ τὴν κλεῖδα.—ἔεργαθεν· παρατατ. τοῦ εἶργω=χωρίζω.—μετοίχομαι=πηγαίνω πρὸς.—ὄνειροπόλος=ἐρμηνευτὴς ὀνείρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. οἰωνοπόλος Α 69).—τοῖς οὐκ...ὄνειρους· ἢ σειρὰ τῶν λέξ. : ὁ γέρων οὐκ ἐκρίματο ὀνειρούς τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—ἐξεναρίζω=ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἤτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158. τηλυγέτω· Γ 175.—τείρετο=ἐταλαιπωρεῖτο· τείρω=κατατρώχω, ἐξαντλῶ.—λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι=νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.—ἐξαίνυτο· ἐξαίνυμαι=ἀφαιρῶ, βγάζω.—ὁ γόος=ὁ θρῆνος.—τὸ κῆδος=τὸ πένθος, ἢ λύπη.—λυγρός=θλιβερός.—οἱ χηρωσταὶ = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—διὰ δατέοντο=διεμοιράζοντο.

159 - 165. **λάβε**=ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ.: τὸν παρέλαβε.—**ἐν βουσί**=μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν: Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—**θορών**· θρώσκω = πηδῶ.—**ἄξῃ**· ἄγνυμι=σπάζω, συντρίβω.—**ἡ πόρτις-ιος**=τὸ δαμάλι.—**ἡ ξύλοχος**=ἡ λόχη (ξύλον+ἔχω).—**ἐξ ἵππων βῆσε**=τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κακῶς**=βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—**ἄκοντας**· ἄκοντας, ἦτοι ἀφοῦ προηγήθη ἄλλη.

β) Αἰολικὸς τύπος **χραύω** ἀντὶ **χράω**.

— Κατάληξις παρατατικῶ - **θεν**: **ἔεργαθεν**.

γ) **δὴ τότε μιν τρίς τόσον ἔλεν μένος**: Ἡ ὁρμή τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς αὐξάνει συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργείου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.—**ξίφος**: Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἰδὲ A 194, πραγμ.

— **Νὰ κριθῆ ἀισθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα**, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α) 166 - 178. **ἀλαπάζω** = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—**αἱ στίχες**· Γ 196.—**ὁ κλόνος**· Ε 8.—**ἐγχειάων**· ἡ ἐγχείη· Γ 137.—**διζήμενος**· διζημαι=ζητῶ.—**ποῦ τοι**· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—**τὸ κλέος**· τὸ ὁποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—**ῶ κλεί**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—**ἐρίζομαι** = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—**ἐνθάδε**· εἰς τὴν Τροίαν.—**ἔφρες**· ἐφήμι=ρίπτω ἐναντίον.—**ἀνέχω χεῖρας**=προσεύχομαι.—**ὅστις ὄδε**=ὁποῖος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—**καὶ δὴ**=καὶ ἤδη.—**ἔοργα**· παρακ. τοῦ ἐρῶ=κάμνω.—**ἔσθλος**=ἔσχορος, γενναῖος.—**λύω γούνατα**=φονεύω.—**εἰ μὴ**=ἐκτὸς ἐάν.—**κοτεσσάμενος**· κοτέω· A 181.—**ἱερῶν**· ἱερά=αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτετέστησαν ὀρισμένοι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.—**χαλεπὴ δέ**· τὸ δέ=γάρ.—**ἔπι**· ἔπεισι=γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191. **βουληφόρος**· A 144.—**δαῖφρων**=ἐμπειρὸς μαχητῆς (δα-, δαῖναι, δαίμων+φρήν).—**πάντα**=κατὰ πάντα.—**εἴσω** = παρο-

μοιάζω.—**ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.—**γινώσκων** = ἀναγνωρίζων.—**αὐλῶπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4).—**σάφα**· σαφῶς = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.—**ἀνευθε** = μακράν, χωρὶς ἀνευθε θεοῦ = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.—**μαίνε-
ται τάδε** = ἔχει τόσην ὀρμὴν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.—**νεφῆλη**·
δοτικ.—**εἰλυμένος**· εἰλώ = τυλίγω, σκεπάζω.—**τούτου**· ἀπὸ τούτου,
δηλ. τοῦ Διομήδους.—**κιχήμενον** = τὴν στιγμὴν ποῦ τὸν εὗρισκε·
ῥ. **κιχάνω-κίχημι**· Α 26.—**ἔτραπεν**· ἔτρεπεν.—**ἄλλη** = εἰς ἄλλην κα-
τεύθυνσιν.—**ἤδη** = πρὸ ὀλίγου.—**γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ
Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεᾶν.—**ἐφάμην** = εἶ-
πα, ἐπίστευσα.—**Ἄιδωνῆι**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· Α 3.—**προϊά-
ψειν**· Α 3.—**ἔμπης δέ** = καὶ μ' ὅλα ταῦτα.—**κοτήεις** = θυμωμένος·
συμπλ. ἐμοί.

192 - 205. **οὐ παρέασι**· οὐ πάρεσί (μοι) = δὲν ἔχω ἐδῶ.—
κ' ἐπιβαίην· τὸ κε δυνητ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐ-
χῆς.—**ἀλλά που** = ἀλλὰ βέβαια.—**πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμέ-
νος, καινούργιος (πρῶτον + πήγνυμι).—**νεοτευχῆς** = μὲ καινούργια ἐξ-
αρτύματα (νέον + τεύχος). Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὕλικόν
καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦτο καινουργῆς.—**οἱ πέπλοι** = ὑφά-
σματα, καλύμματα.—**πέπτανται**· πετάννυμι = ἀπλώνομαι.—**πὰρ δέ
σφιν ἐκάστῳ** = παρ' ἐκάστη δὲ τούτων.—**δίζυγες** = συνεζευγμένοι.—
τὸ **κρῖ** = ἡ κριθῆ.—**ἐρέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι.—**αἱ ὄλυραι**· εἶδος
δημητριακῶν.—**ἦ μὲν** = καὶ ὅμως. Ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ἦ μὲν γέρον
αἰχημητὰ Λυκάων ἐπέτελλε μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένῳ.—**ποιητὸς** =
καλοκαμωμένος.—**ἐμβεβαῶτα**· ῥ. ἐμβαίω.—**ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχη-
γός.—**ὕσμινη**· Ε 84.—**ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦταν πολὺ
καλύτερον, ἐνν.: εἰ ἐπιθόμην.—**φρίδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι.—**δεύ-
ομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.—**εἰλομένων**· εἶλω = συμπίεζω,
περικλείω, πολιορκῶ.—**ἔδμεναι**· ἔδω = τρώγω.—**ἄδην** = ἀφθένα.—**τό-
ξοισι**· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.—**πίσυνος**·
πεποιστός = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.—**ὀνήσειν**· ὀνήνημι = ὠφελῶ, ἐξυ-
πηρετῶ.

206 - 216. **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου.—**δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο.—**ἀτρε-
κὲς** = ἀληθινόν, πραγματικόν.—**ἔσευα**· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ.—**ἦ-**

γείρα μάλλον=τοὺς ἠϋξήσα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—
 τῷ ῥα=ὥστε λοιπόν.—ἡ αἶσα=ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.—πάσσαλος = πα-
 λουκι, κρεμαστάρι.—ἀγκύλος = καμπυλωτός, κυρτός.—τῷ = ἐκεί-
 νῳ.—φέρω χάριν=χαρίζομαι.—ὑψηρεφές· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν
 στέγην.—ἀλλότριος φῶς=ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.—διακλάσ-
 σας· κλάω=σπάζω, κομματιάζω.—ἀνεμῶλιος=ἀνωφελής· κατηγρμ.
 —ὀπηδεῖ· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ· ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω
 μαζί μου.

217 - 228. ἀγὸς = ἡγεμών.—οὕτως = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν, μὲ
 τόσον παράπονον.—πάρως = πρίν.—οὐκ ἄλλως ἔσσεται = δὲν θὰ γίνῃ
 ἀλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.—νῶ = ἡμεῖς οἱ δύο ὑποκ.
 τοῦ πειρηθῆναι.—ἐπὶ τῷδε ἀνδρὶ· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.—σὺν
 ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ πλη-
 σιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ
 σῶμα πρὸς σῶμα.—ἀντιβίην = μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν.—τὰ ἔντεα
 = τὰ ὅπλα.—πειρηθῆναι=να κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.—οἴοι=τί εἶ-
 δους εἶναι.—Τρώιοι ἵπποι=οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος.—πεδίοιο· συναπτ.
 πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.—κραιπνὰ = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.—φέβο-
 μαι=φεύγω.—τῷ = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.—σαώσετον, μέλλ. τοῦ σαόω
 (παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σώζω· Α 32).—εἰ περ ἂν αὐτε=ἂν
 τυχὸν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.—ὀρέγω· Ε 33.—σιγαλόεις = λαμ-
 πρὸς.—δέδεξο· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.—μέ-
 λει μοί τι=ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238. μάλλον = καλύτερα.—ὑφ' ἠνιόχῳ = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
 ἠνιόχου.—οἶσετον· δυϊκός.—φέβομαι· Ε 223.—ματάω = διαστάζω,
 ἀπὸ φόβου δὲν κινουῖμαι.—ἐκφερέμεν· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ. ἡ-
 μᾶς.—φθόγγος = φωνή.—ποθέοντε· αἰτιολ. μτχ.—ἐπαίξας νῶι αὐτῶ
 = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν (τῶν ἰδίων.—κτείνῃ καὶ ἐλάσση· συνε-
 χίζεται ἢ ἐνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσετον.—ἐλάσσω· ἐλάω =
 κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—μῶνυχας = ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυ-
 νατοὺς (ρίζ. σμ- τοῦ εἶς + ὄνυξ).—ἐλαύνω = σύρω, ὀδηγῶ.

β) Τὸ ἐπίθ. ἱερός εἰς τύπους: ἱρόν, ἱρά, ἱρή κτλ.

—Ἐνεργητ. ἀόρ. β' τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ.: ἔτραπον.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς -μι : **βεβαῶς** (πρβλ. μεμαῶς).

— Ἐπικός ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : **δέδεξο, δεδέξομαι**.

— Νὰ ἀγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : Ἴμεν, ἔνι, δευοῖατο, παρέασι.

γ) **Αἰνείας** : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενὴς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἑκτορα ὁ ἀνδρειότατος ἥρωας τῶν Τρώων, μοιολόγει δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχευε εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του, Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζουσαν κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέρην παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου *Αἰνείας*. — **ἱερῶν μηνίσας** : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὅποιαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65). — **ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλεῖη** : Αἱ πανοπλῖαι τῶν Ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουσαν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἥρωας. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτέρον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ. — **ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται** : Ὑφάσματα πολυτελεῖ ἑκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν. — **ἵππων φειδόμενος** : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του, μήπως πεινάσουσαν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἰλίον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν. — **ἔμεῖο κάρη τάμοι** : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται («νὰ μοῦ κόψουσαν τὸ κεφάλι ἂν δὲν...»). Ὁ Πάνδαρος εὗρίσκεται εἰς τὴν φρικτὴν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὅποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὅποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε. — **Τρώιοι ἵπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώος. Τοῦτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱόν του Γανυμήδη, τὸν ὅποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον. — **ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνείας ἕως τῶρα ὀμιλεῖ εἰς

τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἤνιοχῇ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ (Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μετὰ τὸν Διομήδη, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτὸς θὰ ἐπρόσσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἓνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἡνίοχου. Συνήθως ὅμως ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α) 239 - 250. **ποικίλος** = στολισμένος. — **ἐμμεμαῶτε** E 142.— **ἔχον** = διηύθυναν. — **κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος. — **ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ** = φίλε τῆς καρδιάς μου. — **ἄνδρ(ε)**· δυῖκ. — **Ἴνα**· ἴς-ἴνός = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ Ἴφι ἀνάσσεις· A 38. — **ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος. — **ὁ μὲν... Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρ(ε). — **εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του: **εὐχομαι ἔμμεναι** = εἶμαι. — **ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμ. ἀντί: **ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο**· ῥ. ἐκγίγνομαι. — **χάζομαι**· E 34.— **μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἡθικὴ εἰς τὸ θῆνε.— **οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τώρα.— **θῦνε**· E 87.— τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδιά, ἡ ζωή.

251 - 259. **ὑπόδρα**· A 148.— **μὴ τι ἀγόρευε** = μὴ κάνης κανένα λόγον. — **φόβος** = φυγὴ. — **σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. ἐμέ.— **γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου. — **ἀλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ ἀλύσκω). — **καταπτῶσσω** = μαζεύομαι, ζαρῶνω. — **ἐμπεδος** = σταθερὸς (πέδον = ἔδαφος). — **ὀκνεῖω** διαστάζω. — **καὶ αὕτως** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ. — **τρεῖν**· τρέω = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ τρέσας = ὁ λιποτάκτης). — **τούτω**· ἀντικμ. τοῦ ἀποίσειτον. — **πάλιν** = ὀπίσω. — **ἀποίσειτον**· ῥ. ἀποφέρω = φέρω ὀπίσω. — **ἀφ' ἡμείων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας. — **εἶγ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως. — **ἔτερος** = ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273. **πολύβουλος** = ὁ ἔχων πολλὰς βουλὰς, ἐφευρετικὸς. — **ἐρυκακέω** = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω). — ἡ **ἀνυσξ** = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἐπὶ τὰ τοιχώματα τοῦ δίφρου (ἰδὲ πραγμα.). — **τείνας ἤνια** = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἤνια. — **Αἰνείαιο**· συναπτ.

πρὸς τὸ ἵππων. — **ἐπαίξαι ἵππων** = νὰ ὀρμήσῃς εἰς τοὺς ἵππους. — **μεμνημένος** = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς. — **μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς** = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμ. Ἀχαιῶν. — **τοί**· βεβαιωτ. = ἀλήθεια. — **εὐρύοπα** = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (εὐρύ + ῥίζ. ὀκ-ᾄσσε-ᾄπ-). — **ποινή** = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις. — **οὐνεκα** = διὰ τὸν λόγον ἔτι. — **ὕπ' ἡῶ...** = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς ἄλλην τὴν ὑψηλίον. — **τῆς γενεῆς**· γενικ. διαιρετ. — **ὑποσχῶν** = ἀφοῦ ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους. — ἡ **γενέθλη** = τὸ γένος, ἡ ράτσα. — **αὐτός**· ὁ Ἀγχίσις. — **ἀτιτάλλω** = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω, ἀταλός = παιδικός). — **μήστωρ φόβοιο** = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προκαλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵππους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β) Παρακείμε. β' τοῦ ἐκγίγνομαι : **ἐκγέγαα**· (πρβλ. καὶ ἐκγεγαυῖα· Γ 499).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός : **υἱός**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μεμαῶτε, Αἰνεῖαο, εὐρύοπα, ἔασι**.

γ) **ποικίλα** : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἀρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης. — **οὐ γάρ μοι γενναῖον** : Ὁ Ὅμηρος διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν των παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δύναμιν ἀσκεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ 444 τὸν λόγον τοῦ Ἐκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ». — ἡ **ἀντυξ** : Στεφάνη ξυλίγη, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὁσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστήν.

274 - 317

α) 274 - 285. **τῷ δέ**· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεῖας. — **δαῖφρων**· Α 184. — **ἀγαυός** = λαμπρός, ἐνδοξός. — **ἡ μάλα οὐ** = ὀρισμένως δέν. — **βέλος ὠκὺ** = τὸ ταχὺ βλήμα. — **πικρὸς δίστός**· ἐπέξ. τὸ βέλος· Ε 110 καὶ Α 51 : **βέλος ἐχεπευκές**. — **αἶ κε τύχωμι** = ἴσως ἐπιτύχω. —

ἡ ῥα = με αὐτοὺς τοὺς λόγους.— ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.— δολιχόσκιον· Ε 15.— Τυδεΐδαι· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.— διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.— πελάσθη θώρηκι = ἤγγισε τὸν θώρακα.— τῷ ἐπί· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.— ἄϋσε· Ε 101.— ὁ κενεῶν = ἡ κοιλότης μεταξύ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενός = ὁ κούφιος).— ἀνσχήσεσθαι· Ε 104.— τὸ εὐχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296. ταρβέω = φοβοῦμαι.— ἡμβροτες· ἀόρ. τοῦ ἀμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.— οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμβροτες.— σφῶϊ· ὑποκείμε. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο.— μέν... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι : σὺ ἐνόμισες ὅτι με ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...— ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.— ταλαύρινος = ἀπτόητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.— ἴθυνε = κατηθύθυνε.— ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα.— ἐπέρησεν = διεπέρασε.— πρυμνός = ἔσχατος, κατὰ τὴν βίξαν.— ἀτειρής = ἀκατάβλητος, σκληρός.— ἐξελύθη = ἐθραύσθη.— νείατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βάσιν.— ὁ ἀνθρεῶν = τὸ πηγούνι.— στ. 294 ὡς Ε 58.— παμφανόων = στίλπνός, ποῦ λαμποκοπᾷ.— παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος.— αὐθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310. ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· Ε 20.— ἐρυσάιατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.— ἀμφὶ βαΐνε· πρβλ. Ε 21 : περιβῆναι.— ἀλκί· ἀλκῆ· ἢ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.— πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ.— πάντος' εἶσην = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἴσην ἀπόστασιν ὅλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.— ὅστις ἀντίος ἔλθοι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.— σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά.— ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.— τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.— μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.— ῥέα· ῥεῖα-ῥαδίως.— ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων τῆς λεκάνης.— ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός.— μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου.— θλάσσε· θλάω = σπάζω.— πρὸς = προσέτι.— ῥῆξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω.— τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς.— ὡσε ἀπό = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ.— ἡ ῥίνος = τὸ δέριμα τοῦ σώματος.— αὐτάρ = ἀλλά.— ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς.—

γνύξ· Ε 68. — **ἐρείδομαι** = στηρίζομαι· μετὰ γεν. : γαίης. — **ἀμφί...**
ἐκάλυψε = ἐσκέπασε τριγύρω του. — **κελαινός** = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317. **ἀπόλοιτό κεν**· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως :
 εἰ μὴ ὄξυ νόησε. — **ὄξυ** = ταχέως. — **μιν**· τὸν Αἰνεΐαν. — **ὕπ' Ἀγχίση**
τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσην. — **βουκολέω** = βόσκω κοπάδια·
 βουκολέοντι : μετχ. χρον. — **χεύατο**· χέω = χύνω, σκορπίζω. — **πήχεε**·
 ὁ πήχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρπού·
 συνεκδ. : τὸ χέρι. — **πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε** = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα
 τὸν πέπλον τῆς. — **ἔμεν**· εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ. — **τα-**
χύπωλος = ὁ ταχεῖς ἵππος ἔχων.

β) Ἐπικὸς τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : **βέβληαι**.

— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλκή κατὰ μεταπλασμόν : **ἀλκί**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσάι-*
ατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ) **ἐπὶ μακρὸν ἄυσε** : Ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς
 νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην
 φοράν, ὅταν ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, **ἐπὶ μακρὸν ἄυσε** (Ε 101),
 καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του
 σμερδαλέα **ἰάχων** (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Παν-
 δάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ
 ἀπλή φράσις του ἡμυροτες οὐδ' ἔτυχες, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροι-
 μιώδης. — **αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νεΐατον ἀνθερεῶνα** : Κατὰ τὴν
 περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω
 πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ῥίνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε
 τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βᾶσιν τῆς σιαγόνας. Ἐν τούτοις ὁ Διο-
 μῆδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὅποτε
 τοιαύτη βολὴ δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδα-
 φος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα. — **χερμάδιον**
λάβε χειρί : Συχνὰ εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι,
 ἀφοῦ ῥίψη ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυ-
 πῆσῃ ἀπὸ κάποια ἀπόστασις. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονο-
 μαχοῦν μὲ ξίφος. — **οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσι :** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐν-
 νοεῖ τὴν ἰδικὴν του ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι

παρελθόν. Αί ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι. — **ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν**: Ὁ Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του. — **ἐχεύατο πῆχες λευκῶ...:** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὠραίας θεᾶς μετὰ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἰματοχυσίας.

α) 237 - 241. **φηγός** = δρῦς. — **ϊκάνω** = ἔρχομαι, φθάνω. — **ἀμφίμιν** = γύρω του. — **θέω** = τρέχω. — **ἄλοχος**: Α 114. — **εἶρομαι** = ἐρωτῶ. — **παίδας** = περὶ τῶν παιδῶν. — **κασίγνητος** = ἀδελφός. — **ἔτης** = συγγενής, φίλος. — **ὁ πόσις** = ὁ σύζυγος. — **ἔπειτα** = ἀκολούθως. — **ἄνωγα** = προστάζω· πρκμ. μὲ σημασίαν ἔνεστ. — **ἐξείης** = κατὰ σειράν, δηλ. εἰς ὅλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεούς. — **δὲ** = ἐν τούτοις. — **τὸ κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος. — **ἐφῆπτο** = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253. **ὁ δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω). — **ξεστός** = λεῖος, γυαλιστός. — **ξεστῆς αἰθούσησι** = μὲ στοάς σχηματιζομένας μὲ κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον. — **τετυγμένον**: ῥ. τεύχω = κατασκευάζω. — **αὐτάρ**: ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί. — **δεδημημένος**: ῥ. δέμω = οἰκοδομῶ. — **μνηστῆ ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος. — **κούρη** = νεαρὰ γυνή, θυγάτηρ. — **τέγεος** = ἐστεγασμένος (τέγω, στέγω = στεγάζω· λατ. tēgo). — **αἰδοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός. — **ἐνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσῆρχετό τις εἰς τὸ περικαλλῆς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242). — **ἠπιόδωρος μήτηρ** = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (ἠπιος + δῶρα). — **εἰσάγουσα** = ὁδηγοῦσα ἐντός. — **εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — **ἐν φῦ**: ἐνέφν = προσεκολλήθη, ἔσφιξε. — **ἔκ τ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρου.

254 - 262. **τίπτε**: τίποτε; = διατί ἄρα γε; — **θρασύς** = ἄγριος. — **ἡ μάλα δὴ** = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς. — **τείρω** = κατατρίβω, καταπονῶ. — **δυσώνυμος** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηγορούμενος (δυσ + ὄνομα, ὄνομα). — **ἐνθάδε**: συναπτ. μὲ τὸ ἐλλθόντα. — **ἀνῆκεν** = παρώρμησε. — **ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις. — **χεῖρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι. — **μελιθῦς** = γλυκὺς ὡς μέλι. — **ἐνείκω**: ὑποτακτ. ἀόρ. ῥ. φέρω, ἤνειακα. — **σπείσης**: ῥ. σπένθω. — **κευτός**: ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθανάτοισι· δηλ. ὄχι

μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσης, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν. — **ὀνήσσαι**· ὀνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι. — **ἀνδρὶ δέ**· τὸ δέ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ. — **κεκμηῶτι**· κερμηῶς ἀντὶ κερμηκῶς = πρkm. τοῦ κάμνω = κουράζομαι. — **ἀέξει**· ἀέξω. = αὐξάνω — **τύνη**· σύ.

263 - 278. **μέγας** = ὑψηλός. — **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός. — **μοι** = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα. — **αἶρω** = σηκώνω, προσφέρω. — **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν. — **ἀπογυιώω** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη. — **λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μέσ. τύπος = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς. — **χερσὶ δέ...** = ἄλλως τε μὲ χέρια... — **λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδῆν. — **αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος· (αἶθω = λάμπω). — **ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι. — **οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον. — **ἔστι**· ἔξεστι. — **κελαινεφής** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός. — ὁ **λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἶμα καὶ χῶμα. — **πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος· (ῥ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus). — **νηός** = ναός. **ἄγγελειή**· ἄγουσα τὴν λείαν· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς. — **τὰ θύεα** = αἱ θυσαίαι, αἱ προσφοραί. — **ἀολλίζω** = συγκεντρώνω. — **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα. — **τοί**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐστὶ = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου. — **χαριέστατος** = ὠραιότατος. — **ἡῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην. — **θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστιτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἱερνεσμένον. — **ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος. — **ἡκέστας**· ἡκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α-κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος. — **αἶ κε** = ἕάν. — **ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι. — **ἀπόσχη**· ἀπέχω. μετβ. = κρατῶ μακρὰν, ἀπομακρύνω. — **μήστωρ**· Ε. 272.

279 - 285. **μετελεύσομαι**· μετέρχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον. — **εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὅτι τοῦ εἶπω. — **αὔθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται. — **χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· ῥ. χάσκω. — **πῆμα**· κατηγορ. εἰς τὸ μιν. — **τοιοῦ**· τοῦ. — **εἶσω Ἄιδος**· δόμον Ἄιδος = εἰς τὸν Ἄδην. — **ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπής = δυσάρεστος, πικρός. — ἡ **οἰζύς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία. — **ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελεῶς ἐλησμόνησε.

β) *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλου-
θας, ἀνῆκε, πίησθα, τύνη.*

γ) **Σκαίαι πύλαι :** Ἴδε Γ 145. — **φηγός :** Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμέ-
νον εἰς τὸν Δία. — **δόμον περικαλλέα Πριάμοιο :** Τὰ ἀνάκτορα τοῦ
Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς
τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηναῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ. ἄ.).
Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ
ἢ πρὸ αὐτοῦ αἴθουσα. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα
κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτέρας κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς
γυναικωνῆται, ὡς ἀποθήκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ
Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιού-
των κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας,
οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι). **χερσὶν
ἀνίπτουσιν :** Κατὰ τοὺς ἥρωικούς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ
πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδὴν.

286 - 341

α) 286 - 296. **μολοῦσα** = ἐλθοῦσα ῥ. βλώσκω-ἔμολον. — **κέλομαι**
= παρακαλῶ, διατάσσω. — **κατὰ ἄστν** = περιελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν.
— **θάλαμος** = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύτιμα
πράγματα. — **κηώεις** = εὐώδης. — **οἶ** τῇ Ἑκάβῃ. — **παμποίικα** =
ὀλοκέντητα. — **ἔργα** = ἐργόχειρα. — **θεοειδής** = θεόμορφος. — **ἐπιπλῶς**
= ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω. — **τὴν ὁδὸν ἦν** = κατὰ τὸ ταξίδι πού...
— **ἀνήγαγε** = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἐγίνε πρὸς Β. —
εὐπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἢ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας. — **ἀει-
ραμένη**· ἀείρω· Ζ 264. — **δῶρον**· κατηγερμ. — **νειάτος** = τελευταῖος.
βῆ ἰέναι = ἐξεκίνησε. — **μετασσεύομαι** = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304. **τῆσι**· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας. — **ᾧξε**·
οἶγω = ἀνοίγω. — **Κισσηίς** = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως. — **ἔθηκαν· τίθημι**
εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ. — **ὀλολυγῆ** = μὲ φωνάς. — **εὐχομαι** = κάμνω
δέησιν, παρακαλῶ. — **ἀράομαι** = προσεύχομαι.

305 - 311. **ῥυσιπτολις** = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν.
(ῥύομαι + πτόλις). — **ἄξον**· ἄγνυμι = θραύω. — **δῆ** = πλέον. — **στ**.

308 - 310 = 274 - 276. — **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρ-
νοῦμαι.

312 - 325. **δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον. — **τεύχω** = κατασκευάζω, κτίζω. — **ἐριβῶλαξ**· Α 155. — **τέκτων**· Ε 59. — **ἐνθα** = ἐκεῖ. — **πάροιθε**· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δό-
ρατος. — **περὶ δὲ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βᾶσιν τῆς αἰχμῆς. — **περὶ θέε**
= τὴν περιέβαλλε· ῥ. θέω. = τρέχω. — **ὁ πόρκης** = κρίκος. — **τὸν δέ**·
Ἀλέξανδρον. — **τὰ τεύχεα**· Γ 195. — **ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι. —
ἀγκύλος· Ε 209. — **ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω. — **μετὰ** = μεταξὺ.
— **ἦστο**· ἦμαι. — **νεικέω** = ἐπιπλήττω. — **αἰσυχρὰ ἔπη** = βαρεῖς, προσ-
βλητικοὶ λόγοι.

326 - 331. **δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος. — **οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς. —
μέν· βεβαιωτ. — **ὁ χόλος** = ὁ θυμός. — **φθινύθω** = φθειρόμαι, χάνο-
μαι. — **αἰπὺς** = ὑψηλός. — **μάρναμαι** = μάχομαι. — **ἡ αὐτῆ** = κραυγὴ
τῆς μάχης, ἡ μάχη. — **ἀμφιδέδηε** = ἀναψε γύρω· ῥ. δαίω = καίω. —
μαχέσαιο ἄν = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης. — **ὄν τινά**
που· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑπόθ. = ὅποιον ἴσως... — **μεθιέντα**· μεθί-
ημι = ἀφίνω, παραμελῶ. — **στυγερός** = φρικαλέος. — **ἄνα**· ἐπίρρ. μὲ
ἔννοιαν προσταγῆς = (σῆκω) ἐπάνω. — **δήιος** = καυστικός, καταστρε-
πτικός (δαίω). — **θέρηται**· θέρομαι = καίομαι.

332 - 341. ἡ **αἴσα** = τὸ πρόπον, τὸ ὀρθόν· κατ' αἴσαν = ὀρθά,
δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε. — **οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ,
ὄχι ἄδικα. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **σύνθεο**· συντίθεμαι =
βάζω μαζὶ εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου. — **οὐ τοι...**
= ἀλήθεια ὄχι... — **νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις. — τὸ **ἄχος** = ἡ λύ-
πη. — **προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι. — **παρει-**
πούσα· παρείπον = παρεκίνησα, ἔπεισα. — **ὄρμησε**· ὄρμῶ· μετβτ. =
κάμνω κάποιον νὰ κινηθῆ. — **μοι καὶ αὐτῶ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν
ἴδιον. — **λώιον**· λῶον· συγκρ. τοῦ ἀγαθός. — **ἐπαμείβομαι** = πηγαίνω
ἐκ περιτροπῆς. — **ἐπιμένω** = περιμένω. — **ἀρῆια** = πολεμικά. — **δύω**
= νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω. — **μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν. — **κιχῆσε-**
σθαι· κιχάνω, κίχημι· Ε 187.

β) Ἴων. τύπος τοῦ ῥ. ἐπιπλέω : ἐπιπλώω καὶ μετοχ. ἀορ. β' ἐπιπλώω.

— Δοτική τοῦ ὀνόματος νέμεσις : νεμέσι, ἀντὶ νεμέσει.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, κατεβήσεται, τῆσι, ἦστο.

γ) ἐς θάλαμον κηώντα : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐδιάζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ τὰ προφυλάσσονται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ τὰ ἀποκοτῶν ὄραϊάν καὶ μόνιμον ὀσμῆν.— **ἔργα γυναικῶν Σιδονίων :** Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ. ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδὼν ὡς κέντρον τέχνης (πολυδαίδαλοι Σιδόνες). **Θεανώ :** Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀνήγορος. — **τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε :** Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικός του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαν πόλιν τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ἔχι μόνον δὲν ἔφερον ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά. — **ὄλολυγῆ :** Πιθανῶς ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφερον ἔλαι μαζὶ μὲ ῥυθμόν, ὅπως ἐγένετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμάς. — **θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν :** Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν Ὀμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται δῶμα καὶ ἡ αἴθουσα αὐλή. — **ἔγχος ἐνδεκάπηχου :** Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἐκτορος. Ὅπως ὅποτε θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν. — **πόρκης :** Ὁ κρῖκος αὐτὸς ἔστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμιε τὸ δόρυ. — **χόλον τόνδε :** Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ἀνείδιζον.

— Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις ; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἐκτορος.

α) 342 - 358. **μειλίχιος** = γλυκός, μαλακός. — **ὁ δαήρ**· Γ 180. — **κῶυν** = ἀναιδής. — **κακομήχανος** = κακοῦργος. — **δορυόεσσα** = φρικτή (κυρίως : κρούεις, τὸ κρούς). — **ὡς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξ. : **ὡς κακῆ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...** — **ὄτε πρῶτον** = εὐθύς ὡς. — **οἴχεσθαι προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως. — **προφέρω** = ἀρπάζω, παρασύρω. — **θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος. — **πολύφλοισβος**· Α 34. — **κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κύμα. (Ἡ πρότ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ *κεν*)· ῥ. ἀπαυράω. — **πάρως** = πρίν, παρὰ νά... — **ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν. — **τεκμήραντο** = ὠρισαν, ἀπεφάσισαν· ῥ. *τεκμαίρομαι* (*τέκμαρ* = τέλος). — **ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα. — **ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκπλήρωτος εὐχή τῆς Ἑλένης. — **νέμεσις** = ἡ κατάκρισις. — **αἴσχεια** = ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρεις. — **ἔμπεδοι φρένες** = σταθεροί, ὑγιεῖς νοῦς. — **ὀπίσσω** = εἰς τὸ μέλλον. — **τῷ** = διὰ τοῦτο. — **ἐπαυρήσασθαι** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ. — **δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν. — **πόνος** = κόπος, ἀγών. — **σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου. — **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει. — ἡ **ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν. — **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε. — **ὀπίσσω**· Ζ 352. — **πέλομαι**· εἰμι. — **πελώμεθα αἰοίδιμοι** = νὰ γίνωμε θέμα διὰ τραγούδι. — **ἐσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368. **καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ. — **φιλέουσά περ** = ὅσον στοργικῆ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου. — **ἐπέσονται** = σπεύδει, θέλει· παρκμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ. — **μέγα**· ἐπίρρ. — **μείο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν. — **ποθῆν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν. — **ὄρνυθι**· ὄρνυμι. — **ἐπέιγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα. — **καταμάρπτω** = προφθάνω. — οἱ **οἰκῆες** = οἱ οἰκεῖοι. — ἡ **ἴξομαι αὐτίς** = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν. — **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων. — **με**· συναπτ. πρὸς τὸ *δαμόωσιν*. **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος. — **δαμόωσιν** = δαμάσουσι.

β) **οὐ τι προσέφη** : Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἡ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικῆ. — **ὅς ἤδη νέμεσιν** :

Ἡ Ἑλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν ψόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγνοία αὐτῆ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.— **πελώμεθα ἀοίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὅμηρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα, ποὺ κατέχουν τὴν Ἑλένην, καὶ τὸ συναισθημα τοῦ Ἔκτορος.*

369 - 406

α) 369 - 380. **δόμοι εὖ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως : σπιτί, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.—**εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.—**γοάω** = θρηγῶ.—**μύρομαι** = δακρύζω, κλαίω.—**ἀμύμων**. Ε 9.—**τέτμεν** = εὐρεν· ἔτετμον (πότμος).—**ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών· ἰὼν ἐπ' οὐδὸν ἔστη**.— ὁ **οὐδός** = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε**· παρακλελυτ. Συμπλήρωσον : *εἰ δὲ βούλει, ἄγε...*—**νημερτής** = ἀλάνθαστος, ἀληθινός (νη + ἀμαρτάνω).— ἢ **γαλώως**. Γ 122.— ἢ **εἰνάτηρ-έρος** = συννυφάδα.— **ἔς Αθηναίης**· *ἔς νηὸν Ἀθηναίης*.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξιλιώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389. **ὄτρηρός** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— ἢ **ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας**· τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνωος, ῥητῶς.— **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχὴ.— **ἀφικάνει**· ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ. **μαιομένη** = ταραχμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— ἢ **τιθήνη** = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. θη-θήλυς).

390 - 406. **ἦ**. Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικά (σεύω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— ἢ **ἀγυιὰ** = ἡ ὁδός.— **εὔτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...— **τῆ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξίμεναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἔνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκῳ** = εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (ἢ ὕλη).— **Κι-**

λίκεσσιν ἄνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων.—**ἔχετο Ἔκτορι** = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἔκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἔκτορος.—**χαλκοκορυστῆς** = ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὀπλίζω).—**ἔπειτα** = τότε.—**ἀταλάφρων** = ἀθῶρος, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν).—**αὐτως** = ἔτσι.—**ἀλίγκιος** = ὅμοιος.—**καλέεσκε** = ἐκάλει συνήθως.—**ἔρύετο ῥόομαι** = σφάζω· Ε 23.—**μείδησεν**· ῥ. μειδάω, μειδιάω.—**ἄγχι οἱ** = πλησίον του.—**παρίστατο** = ἐστέκετο πλάϊ του.—**στ. 406** = Ζ 253.

β) Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **διεξιμένοι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο.**

γ) **σὺν ἀμφιπόλῳ ἐπέπλω** : Δεῖγμα ἄρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.—**ταμίη** : Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς δμοφάς εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται *αἰδοίη ταμίη*.—**ἐυκτιμένας κατ' ἀγυίας** : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τῶν Σλήμαν καὶ Δαῖρπεφελδ.—**Ἄνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος** : Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἡ σύζυγος τοῦ Ἔκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπεθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβεράν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην. **Κιλικέσσιν ἄνδρεσσιν ἀνάσσω** : Οἱ Κιλικεῖς τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατέκουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετενάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία.—**οἶος γὰρ ἔρύετο Ἴλιον Ἔκτωρ** : Ὁ Ἔκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).—**μείδησεν ἰδῶν ἐς παῖδα σιωπῆ** : Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἔκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

407 - 465

α) 407 - 428. **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογημένη, καημένη.—**φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω.—**νηπίαχος** = μικρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).—**ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχῆς (στερα+μόρος).—**κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.—**ἀφαιμαρτάνω τινός** = χάνω, στεροῦμαι κάτι.—**δύομαι χθόνα** = θάπτομαι, πεθαίνω.—**ἡ θαλπωρή** = ἡ παρηγορία.—**πότμον ἐπίσπης**· **πότμον ἐφέπω** = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**· ἄορ. ὑποτακτ.· ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλον.—**ἄχεα**=θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ θαλπωρή.—**ἄμὸς** = ἡμέτερος.—**ἐκ... πέρσεν**· **πέρθω** = λεηλατῶ κυριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.—**εὐ ναιετάουσαν**· Z 370.—**ἐξενάριξε**· E 151.—**σεβάσασατο**· **σεβάζομαι** = ἡ συνείδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει.—**κατέκχη**· ἄορ. τοῦ κατακαίω.—**ἔντεα**· E 220.—**δαίδαλος**· E 60.—**χέω σῆμα** = χύνω χῶμα, διὰ τὰ σχηματισθῆ τύμβος· γεν. = κάμνω τάφον.—**νύμφαι ὀρεστιάδες** = νύμφαι τῶν ὀρέων.—**αἰγίοχος**· E 115.—**ὁ κασίγνητος**=ὁ ἀδελφός.—**ἰῶ**· ἴος-ἴα-ἴον = ἕνας-μία-ἕνα.—**κατέπερνε** = ἐφόνευσε.—**ποδάρκης**· A 121. **ἐπὶ βουσί** = ἀνάμεσα εἰς τὰς βοῦς, ἐνῶ ἐπέβλεπον τὰ βόδια.—**εἰλίποδες** = ποὺ στρέφουν πρὸς τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92).—**ἀργεννός**· Γ 141.—**βασίλευεν** = ἦτο βασίλισσα.—**δεῦρο** = εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—**ἄμα**=μαζὶ μέ.— τὸ **κτέαρ - ατος** = κτῆμα.— **ἄψ** = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν τῆς.— **ἀπερείσια ἄποινα**· A 13.— **ιοχέαιρα**· E 53.

429 - 438. **ἀτὰρ** = ὅμως, λοιπόν.— **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.—**μίννω** = μένω.— **ὄρφανικός** = ὄρφανός.—**στῆσον**· ἴστημι· μετβ. = κάμνω νὰ σταθῆ, τοποθετῶ.—**ὁ ἐρινεός** = ἡ ἀγριοσυνῆ (νεοελ. ὄρνός).—**ἀμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος.—**ἐπίδρομος** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.—**ἐπλετο**· **πέλομαι**· ὁ ἄορ., διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη.—**τῆ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον.—**ἐπειρήσαντο** = ἔκαμαν ἀπόπειραν.—**ἀγακλυτός** = θαυμασίως ἐνδοξος, τρανός (ἄγα-, ἀγαμαι-κλυτός).—**ἡ που** = ἡ, ὡς φαντάζομαι.—**ἐνισπε**· ἐνέπω.—**θεοπρόπιον**· A 85.—**ἡ νυ** = ἡ ἴσως.—**θυμός ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει** = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμᾷ καὶ τοὺς προτρέπει.

440 - 465. ἦ καὶ = βεβαίως καί.—μέλει μοι = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψει.—τάδε πάντα· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—αἰνῶς = πολύ.—αἰδέομαι=ἐντρέπομαι.—ἐλκεσίπεπλος = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—κακὸς ὤς = ὡς δειλός.—νόσφιν = μακράν.—πολέμοιο· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—άλυσκάζω· Ε 253.—μάθον = ἔμαθα, συνήθισα.—πρώτοισι· κατηγορ. εἰς τὸ Τρώεσσι = μὲ τοὺς Τρῶας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—ἄρνύμενος· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνυμαι= διασφύζω.—κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—ὄτ' ἄν ποτε= ὅταν κάποτε θά...—ὀλώλη = θά εἶναι κατεστραμμένη.—Ἰλιος ἱρή = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—ὁ ἐὺμμελῆς = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὖ+μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὅποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—ἄλγος Τρώων = ἡ λύπη τὴν ὅποιαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης.—οἷ κεν πέσοιεν = οἱ ὅποιοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν· πρβλ. Ζ 368 ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν.—σεῦ· ἐνν. ἄλγος.—ἄγῃται· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—ἐλεύθερον ἡμαρ = τὴν ἐλευθερίαν σου.—ἀπούρας· ἀπαυράω=ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—καὶ κεν ὑφαίνοις = καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης.—πρὸς ἄλλης = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—φορέω· θαμιστ. τοῦ φέρω.—ἀεκαζομένη = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—κρατερὴ ἀνάγκη= σκληρὰ ἀνάγκη.—ἐπικιέσεται· ἐνν. σοι= θά σὲ πιέζῃ.—εἶπησι· ἄορ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ.—ἀριστεύεσκε= πάντοτε ἠρίστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—μάχεσθαι· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—νέον ἄλγος= νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—χῆτεϊ=ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—ἄμύνειν· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε=τοιοῦτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὅποιος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—δούλιον ἡμαρ· ἀντὶθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἡμαρ.—χυτὴ γαῖα= χυμένον χῶμα πρβλ. σῆμα χέειν.—ὁ ἐλκῆθμός= τὸ τράβηγμα.—πυθέσθαι· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—πρὶν πυθέσθαι βοῆς = πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—πρὶν πυθέσθαι ἐλκῆθμοιο = πρὶν ἰδῶ νὰ σὲ τραβοῦν.

β) Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολ-
λῶν κτητόρων : ἄμοδς (πρβλ. ἄμμες= ἡμεῖς καὶ ἄμμε = ἡμᾶς).

— Ἐπικός τύπος τοῦ εἰς-μία-ἐν=ἴος-ἶα-ἴον. Εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγχεομημένος τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ῥ. πέλομαι : ἐπλετο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **εὐμμελίω, ἰρή, δυσμενέεσσι.**

γ) **πάντες ἐφορμηθέντες** : Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἄθροοι οἱ ἐχθροί.—**ἐκπέρσεν Θῆβην ὑπίπυλον** : Τὸ γεγονός τοῦτο ἐγίνε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.—**οὐδέ μιν ἐξενάριξε...** Οἱ Ὀμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἡγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὄπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὄπλα του ἐθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία.—**κατέκχη** : Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὀμ. ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέραις ἡμῶν τοῦ Ὀμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (σῆμα χέειν), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὕψωμα (τύμβος). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ σῆμα τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφάζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σῆμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ. ἄ.—**ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἐπλετο τεῖχος** : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὁμῶς κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θηγαὶ χεῖρες κατεσκευάσαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3).—**ἐλκεσίπεπλος** : Ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, ἐδύπεπλος, ἐκφράζει τὴν γυναικίαν χάριν καὶ κομψότητα, ἣ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαιρέται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν.—**μάθον ἔμμεναι ἐσθλός** : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτύσ-

σειν.— εὖ τότε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα, ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἔπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἰγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθῆκον.— ἐν Ἄργει: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ Θεσσαλικὸν Ἄργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηνίς καὶ ἡ Ὑπερείη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῆ ὡς ἐξαιρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α) 466 - 475. **ὀρέξατο** ὀρέγομαι = ἀπλώνω τὰ χέρια.— **φαιδῖμος** = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαιδρός).— **εὐζωνος** = ζωσμένη ὠραῖα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφισπῶλω εὐπέπλω.— **ἰάχω** = φωνάζω (Faχ, FiFάχω, ἤχος).— **ἀτυχθεῖς** ἀτύχομαι = φοβοῦμαι, τρομάζω.— **ταρβήσας** ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).— ὁ **λόφος** = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ **λοφίον** τῶν στρατιωτικῶν πηληγίων σήμερον.— **ἵπιοχαίτης** = ἀπὸ χαίτην ἵππου.— **νεύω** = κλίνω, γέρνω.— **νοῶ** = προσέχω, βλέπω.— **ἐκ δὲ γέλασε** ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν ἀθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.— **παμφανόωσαν** = ἀπαστράπτουσαν· **παμφάινω** ἐκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.— **κύσε** κινέω = φιλῶ (προσκυνῶ).— **πῆλε**· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποῖαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481. **τόνδε παῖδ' ἐμόν** = τοῦτο τὸ παιδί μου.— **ὥσπερ ἐγώ**· ἐνν. ἐγενόμην.— **ἀριπρεπῆς** = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγὼ περ.— **Τρώεσσι**· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.— **βίην**· αἰτ. τοῦ κατὰ [τι· | ἢ βίη = | ἢ ἰσχύς, | ἢ δύναμις.— **ἀγαθόν** = ἀνδρεῖον.— **ἴφι**· A 38.— **εἴποι**· καθαρὰ εὐκτική ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι.— **ὅδε γε** = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.— **ἀνιόντα** = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἴποι· αὐτόν.— **τὰ ἔναρα** = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὅπλα γενικῶς (ἐναρίζω· E 151).—

βροτοίς = αίματωμένος (ὁ βρότος = τὸ χυμένον αἷμα).— **δήιος**: E 117.

482 - 493. **κνώδης**: κνώεις: Z 288.— **δακρυόεν γελάσασα** = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.— **καταρρέζω χειρὶ** = θωπεύω μὲ τὸ χέρι.— **μοι** = δι' ἐμέ.— **ἀκαχίζεο**: ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι.— **ὑπὲρ αἴσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.— **προϊάπτω**: A 3.— **μοῖραν... ἀνδρῶν**: ἡ σειρά: *φημί δὲ οὐ τινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν*.— **οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν** = οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.— **ἐπὴν**: ἐπὴν, ἐπειδὴν = εὐθὺς μόλις.— **κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι.— **ἐποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.— **ἐγγεγάασι**: ἐγγεγόνασι.

494 - 502. **ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.— **ἐντροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.— **θαλερὸν δάκρυ** = μεγάλα, πικρὰ δάκρυα.— **κιχήσατο**: κιχάνω, κίχημι.— **ἔνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της.— **ἐνώρσε**: ἐνώρνημι. Τὸς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.— **γόον**: θρήνον.— **γόον**: ἐγόον = ἐθρήνησαν. Ἄορ. β' τοῦ γοῶω.— **μιν**: ὑποκμ. τοῦ ἴξεσθαι.— **προφυγόντα**: προφεύγω = φεύγω ἐμπρὸς ἀπὸ..., σφίζομαι ἀπὸ...

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἐκλίνθη, ἴφι, ἐγγεγάασιν**.

γ) **δεινὸν νεύοντα**: Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ τὴν νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαίτη τῆς περικεφαλαίας του.— **κνώδει κόλπῳ**: Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα, συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωδιάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ τὴν νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος.— **δακρυόεν γελάσασα**: Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μεικτοῦ συναισθήματος: τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της.— **ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε**: Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ τὴν νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502. Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάρατε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβεράν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάκτος.

— Νὰ παρατηρηθῆ ἰδιαίτερος ἡ τρυφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α) 503 - 517. οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν...— δηθύνω = βραδύνω (δῆν, δηθά).— κατέδου τεύχεα = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὄπλα του.— ποικίλα = πεποικιλμένα.— σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός.— κραιπνός = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. μετὸ καρπάλιμος).— πεποιθώς = ἐμπιστευόμενος.— στατός = κλεισμένος εἰς στάβλον.— ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγε ἄφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή).— θείη· ὑποτακτ. τοῦ θεῖου - θέω.— κροαίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.— ποταμοῖο = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ.— εὐρρεῖος· εὐρρεής = εὐρυτος, ὀρηκτικός.— κυδιῶν = καμαρωτός· κυδιάω = ὑπερηφανεύομαι (κῦδος).— ἔχει = κρατεῖ.— ἀμφὶ ὤμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.— ἀΐσσονται = τινάσσονται.— ἡ ἀγλαΐη = ἡ ὁμορφιά.— ρίμφα = ταχέως.— ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιθώς.— τὰ ἦθεα = οἱ συνήθεις τρόποι.— ὁ νομός = ἡ βοσκή.— κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.— ἡλέκτωρ = ὁ λαμπρὸς ἥλιος.— καγχαλῶν = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν.— ἔτετμεν· Ζ 374.— εὔτε = τὴν στιγμὴν πού...— ἡ χώρα = ἡ θέσις.— ἦ· ἐῖ· κτητ.— δαρίζω = γλυκομιλῶ (ἡ δαρ = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὁμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518 - 529. ἡθεῖε = ἀγαπητέ.— ἡ μάλα δῆ = μῆπως ἀλήθεια.— καὶ ἐσσύμενον· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ.— ἐναίσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.— οὐκ ἂν...μάχης· ἡ σειρά λέξ.:

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναΐσιμος εἶη, ἀτιμήσειεν ἂν τοι ἔργον μάχης.—**ἐναΐσιμος**= δίκαιος.—**ἀτιμάω**= προσβάλλω, περιφρονῶ.—**ἔργον τοι μάχης**= τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.—**ἄλκιμος**= γενναῖος.—**μεθιείς**: **μεθίημι**= παραμελῶ.—**τὸ δ' ἔμὸν κῆρ**= ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.—**ἄχθυμαι**= θλίβομαι.—**ἐν θυμῷ**= μέσα μου.—**ὑπὲρ σέθεν**= περὶ σοῦ, διὰ σέ.—**πρὸς Τρώων**= ἀπὸ τοὺς Τρῶας.—**τὰ δέ**= αὐτὰ τὰ πράγματα, ἤτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.—**ἄρροσόμεθα**: **ἄρροσκω**= ἐπανορθῶ, διορθώνω.—**αἶ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι**: **σειρὰ λέξ.**: **αἶ κε δῶη ποθι** Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.—**ποθι**= ἴσως.—**στήσασθαι**: ὑποκμ. ἡμᾶς.—**κρητῆρα ἐλεύθερον**= κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἑορτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησι. «**ποτήριον σωτηρίου**».—**αἰειγενέτης**= αἰώνιος.—**ἐλάσαντας**: χρον.

β) Γεν. τοῦ ἐπιθέτου **ἐύρρεής**: **ἐύρρεϊος**.

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ **δίδομι**: **δῶη**.

γ) **Κατὰ Περγάμου ἄκρης**: Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.—**τὸ δ' ἔμὸν κῆρ ἄχθυται**: Τὸ αἴσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουσιν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.—**κρητῆρα ἐλεύθερον**: Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι ἠλευθέρωσαν τὴν πόλιν.

α) 182 - 198. **τώ**· εις δυϊκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο : ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.—**παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης**· Α 34.—**γαιήοχος**= ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα + ἔχω).—**ἐννοσίγαιος**= ὁ σείων ἔνδοθεν τὴν γῆν (ἐν-ὠθῶ + γαῖα πρβλ. καὶ ἐνοσίχθων).—**πεπιθεῖν** = πείσαι.— **μεγάλας φρένας**= τὴν υπερέφانون ψυχὴν.— ἡ **κλισίη**· Α 185.— **λίγεια φόρμιγξ**= φόρμιγξ, ποῦ ἀποδίδει ὠραῖον ἦχον.— τὸ **ζυγόν**= ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποῦ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος.— **ἄρετο· αἶρομαι**= παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτόν μου.— **οἶ**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐναντίος.— **δέγμενος**= περιμένων· μετχ. τοῦ **δέχομαι** (ῥιζ. δεκ-).— **βάτην προτέρω**= ἐπροχώρησαν.— **ταφῶν**· ἄορ. μετχ. τοῦ **τέθηπα**= κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ τάφος = ὁ θαυμασμός).— **ἀνόρουσεν**· ἀνορούω = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ.— τὸ **ἔδος** = τὸ κάθισμα.— **θάασσε**= ἐκάθητο, ῥ. θαάσσω.— **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ.— **δεικνύμενος**= τίνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος.— **ἦ**= ὠρισμένως.— **χρεώ τε** (ἐστι) = κάποια ἀνάγκη.— **συύζομαι**= εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204. **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνὴν.— **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. εἶσον, εἶσα).— ὁ **κλισμός**= ἡ πολυθρόνα.— **καθίστα**· καθίστη· προστακτ. τοῦ **καθίστημι**= τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ **στήσασθαι κρητῆρα** (Z 528).— **ζωρότερον κέραιε**= κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (**κεραῖω-κεράω-κεράννυμι**).— τὸ **δέπας**= τὸ ποτῆρι.— **ἐντύνω**= ἐτοιμάζω.— **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ **οἶ**.— **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην.— τὸ **μέλαθρον**= ἡ στέγη, τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224. τὸ **κρεῖον**= τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας.— **κάββαλεν**= κατέβασε.— ἡ **αὐγὴ**= ἡ λάμψις.— **δίς**· Γ 198.— **πίων· -εἰρα-ῖον** = παχύς.— **σῦς**= χοῖρος (λατ. sus).— **σίαλος** = σιτευτός,

ἄφροφτάρι.— **τεθαλυῖαν ἀλοιφῆ** = πού εἶχεν ἄφθονον λίπος (θάλλω).
 — **ἔχε τῷ** = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ τὸ νὰ τὸ κόψῃ.— **μιστύλλω** =
 κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.— **πειρώ** = τρυπῶ, περνῶ.— **δαίω**.
 Z 329.— **φλόξ ἐμαράνθη**· ἔπεξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ
 ἐκάη.— **στορέσας** = ἀφοῦ ἄπλωσε, ἔστρωσε (στορέννυμι).— **τάνυσσεν**.
τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω.— **πάσσω** = πασπαλίζω.— ὁ **ἄλς-ἄλός** =
 ἄλατι (λατ. sal). Λέγεται δῖος ἄλς, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
 λασσαν, ἥτις ἐπίσης λέγεται « ἄλς δία ».— **αἱ κρατευταί** = οἱ λίθοι, εἰς
 τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοι.— **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω.— **ὀπτάω**
 = ψήνω.— ὁ **ἐλεός** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημμένο κρέας.—
χεύω = βάζω.— **αὐτός**· ὁ Ἀχιλλεύς.— **τοίχου τοῦ ἐτέριοιο**· γεν.
 τόπου.— **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.— τὸ **ὄνειαρ-ατος**
 = ὠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (ὄνιημι = ὠφελῶ).— **ιάλλω** = ἀπλώνω.
 — ἡ **πόσις -ιος** = τὸ ποτόν.— **ἐδητύς** = φαγητόν (βίξ. ἐδ-ἐσθίω).—
ἔξ ἔντο = ἀπέβαλον· ῥ. ἱεμαι.— **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις.— **δείδεκτο**.
 δηδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β) *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.**

γ) **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη:** Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ
 ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ
 των βίου. Οἱ Ὅμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ
 ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (κλέα ἀνδρῶν). **φόρμιγξ ἢ κίθαρις:**
 Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέ-
 οντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ
 κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλὰκις μὲ
 γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολύτιμον ὕλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἄργυ-
 ρον κ.ἄ. (*κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, διαδαλέη*). (Βλ. εἰκ.
 8).— **δεικνύμενος:** Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν
 χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία
 αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξίν.— **θυηλαί :** Κατὰ
 τὰς ἐπισημοὺς θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλό-
 κληροὶ μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνθηδες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ
 θρησκευτικὸν καθήκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέ-
 ατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

α) 225 - 239. ἡ δαῖς-τὸς = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίωμα-δαίνυμαι).— εἶση· θηλ. τοῦ ἴσος· εἶση δαῖς = τέλειον δαίπνον.— οὐκ ἐπίδευεῖς (ἐσμεν) = δὲν στεροῦμεθα.— πάρα· πάρεστι· ἔνν. ἡμῖν.— μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθονος (μένος + εἶκω).— δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητὸς (ἐπι + ἐράω).— μέμηλεν· ἔνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος.— δεῖδιμεν· δέδιμεν.— ἐν δοιῇ· ἔνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς).— δύομαι ἀλκὴν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.— ἡ αὐλῖς = τὸ κατάλυμα· αὐλιν ἔθεντο = ἠύλισαντο, ἐστρατοπέδευσαν.— ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν.— τηλεκλειτὸς = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτὸς E 55.— κηάμενοι· μέσ. ἀόρ. α' τοῦ καιῶ.— φασί = βεβαιώνουν.— οὐ σχήσεσθαι· (ὑποκμ. οἱ Τρῶες) = ὅτι δὲν θὰ κρατηθοῦν.— ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα.— φαίνω = φανερώνω.— βλεμαίνω = ὑπερφηανεύομαι.— μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μακίαν.— ἐκπάγλως· A 268.— πίσυνος· E 205.— τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ρίζ. τι-, τιμή).— λύσσα = πολεμικὴ μακία.— δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261. ἄρῶμαι = εὐχομαι.— στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι.— τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή).— μαλερός = καταστρεπτικός.— πυρός· γενικ. τῆς ὕλης.— δηώσειν· δηῶω = κατακόπτω, φονεύω.— ὀρινομένους· ὀρίνομαι = ταρασσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν.— αἰνῶς = καταπληκτικά, πολύ.— οἶ· δοτικ. χαριστ.— αἴσιμον = πεπρωμένον.— φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ φθίνω.— ἰππόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκω).— ἄνα· Z 331.— μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστώτος.— εἰ μέμονας... ὄρυμαγδοῦ· ἡ σειρά : εἰ μέμονας ἐρύεσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὄρυμαγδοῦ Τρῶων.— καὶ ὀψέπερ = ἔστω καὶ ἀργά.— τείρομαι· Z 387.— ὄρυμαγδός = θόρυβος.— αὐτῶ τοι· σεαυτῶ.— τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος.— ῥεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι.— τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία.— ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξικέρανον κ.ἄ.).— κακὸν ἦμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ἦμαρ, δούλιον ἦμαρ κ.ἄ.).

— ὦ πέπον· Ε 109. — ἦ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — Ἰσχειν· ἀπαρέμφατ. ὡς προστ. τοῦ ἰσχω = συγκρατῶ.—φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι.—κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Ζ 344.—θυμαλγής = λυπηρός.—μεταλλήξαντι· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετχ. ὑποθετ.

262 - 282. εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῇ : εἰ δὲ βούλει, ἢ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς παρακείμευσις : ἀλλὰ ἔλα...—τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἰθων = ἀπαστράπτων, στιλπνός· ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων.—πηγός = εὐρωστος (πήγνυμι).—ἄθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἕππος τοῦ στίβου.—ἄροντο· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλῆιος = ἀκτήμων (στερ. α+λίσιον = χωράφι).—ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄψογος.—εὐκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ-κτίω, κτίζω). ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — ἀπηύρα· ἀπαυρῶ, ἀπούρας· Ζ 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἄφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω.—δατέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ λῆις-ίδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306. τὸ οὖθαρ = ὁ μαστός· οὖθαρ ἀρούρης = εὐφορος γῆ.—τηλύγετος· Γ 175.—ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθά.—εὐπηκτος = στερεὸς (πηκτός, πήγνυμι).—τάων· τῶν = τούτων, γεν. διαρ.—ἀνάεδνος = ἄνευ ἔδνου, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. Ἴδε πρᾶγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλεόν. — τὰ μείλια = χαροποῖά δῶρα (μείλιχος, μείλισσω).—εὐ ναιόμενα· πρβλ. εὐ ναιετάουσαν πόλιν· Ζ 415. — ποιήεις = γεμᾶτος γλόην, χλοερὸς (ποιά, πόα). ζάθεος· Α 38.—βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας.—νέαται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια.—ἡμαθόεις = ἀμμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηνες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺ+ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος.—ἡ δωτήνη=δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκῆπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, ὡς ὑπήκοοί σου.—λιπαρός = λαμπρός, πλούσιος.—θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα. — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= κατάκαρδα.— **σφι** = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των.— **χ' (ε)· κε·** δυνητ.— **ἔνεικαν·** ἄορ. τοῦ φέρω.

β) Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ.: **ιδυίας.**

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί: **ἔω (ἔωσιν)** καὶ εὐκτική: **ἔοιμι (ἔοις).**

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :** **δειδόμεν, φθίσθαι, φράζου, ἐθέλησθα.**

γ) **δύσαι ἀλήην:** Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος *δύομαι* ἢ ἄλλων συνωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἥτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι συνήθης παρ' Ὀμήρω. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλήην. Πρβλ. καὶ ἀναιδεῖην ἐπιειμένε· Α 149.— **κόρυμβα:** Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακοσμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρόραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφήρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ τὰ ἀναθέση ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεούς.— **ἐκάς Ἄργος:** Ἐδῶ Ἄργος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἥτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀχαϊκὸν Ἄργος.— **ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν:** Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ ὑπενθυμίση εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξάπτεται καὶ νὰ εἶναι ἀκαμπτος εἰς τὴν ὀργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του «φιλοφροσύνῃ ἀμείνων», ἔχει τόσῃ ἀλήθειαν καὶ τόσῃ σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδάγμα πρὸς τὴν νεότητα.— **ἄπυρους τρίποδας:** Οἱ τρίποδες (λέβητες) ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν Ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνήθως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ά.). Ἀλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικά. Ἐνίοτε δὲ ἐδίδοντο καὶ ὡς ἐπαθλα.— **τάλαντα:** Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει ποσότητα χρυσοῦ.— **ἵππους ἀθλοφόρους:** Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφίνει νὰ υποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνηθες ἀγώνισμα κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν ἐποχὴν.— **Λαοδίχη:** Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶναι ἡ Ἡλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν ποίησιν.— **ἀνάεδνος:** Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἔδιδεν ἔδνα (ἔεδνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν οὕτως ἡγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ οὐδὲν τίμημα.— **ἐπτὰ πτολίεθρα:** Πόλεις Μεσσηνιακαί,

αἱ ὁποῖαι ἀνῆκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.—
Θέμιστες: Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἢ ὁποῖα
 ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος
 ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστὴς κ.ἄ.
 Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ
 σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα εἶχεν
 ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς,
 ὅπως ἀσκειῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ
 ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε: 1) εἰς
 ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθὴ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαρμη-
 δὸν προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ
 κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α) 307 - 327. τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου.— ἀπληγέως =
 ἀπεριφράστως, ὀρθά - κοφτὰ (ἀπό + ἄλεγος = φροντίς).— ἀποειπεῖν =
 νὰ ἐκφράσω.— ἧ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς.— τετελεσμένον ἔσται·
 ἔνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.— ὡς μὴ τρύζητε = διὰ νὰ μὴ
 μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἠχοποίητος· τρύζω = κάμνω τρυ-τρυ.—
 παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.— γάρ· αἰτιολο-
 γεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ.— ὁμῶς· (ἐπίρρ.)
 = ὁμοίως, ἐξ ἴσου.— κεύθω = κρύπτω.— χάρις = ἀναγνώρισις, εὐ-
 γνωμοσύνη.— ἦεν· ἔνν. ἐμοί.— δήιος· Ε 117.— νωλεμές· (ἐπίρρ.) =
 διαρκῶς.— μένοντι· ἔνν. παρὰ νησί. Ἡ μετχ. ὑποθετ.: εἰ μένει καὶ
 εἰ μάλα πολεμίζοι.— ἴος· Ζ 422.— κάτθανε· β. καταθήσκα: γνωμι-
 κὸς ἄορ.— ἀεργός = φυγόπνοος, ἀδρανῆς (στερ.α + Ἔεργος) — ἐορ-
 γός· ἔοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω.— περίκειται = εὐρίσκειται πέριξ μου,
 μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.— παραβάλλω = βάζω ἐμ-
 πρὸς, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.— ἀπτήν-ἦνος = ποὺ δὲν δύναται νὰ πε-
 τάξῃ.— ὁ μαστάξ = μασσημένη τροφή (μαστάξω = μασῶ).— κακῶς =
 πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει.—
 ἰαύω = περνῶ τὴν νύκτα.— διαπρήσσω ἡματα = περνῶ ἡμέρας.— ἦ
 ὄαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347. **ἀλαπάζω**· I 278.— **πεζός** = εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.— **κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.— **κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.— **δόσκον**· θαμιστ. ἄορ. β' τοῦ δίδωμι.— **θοός**· A 12.— **διὰ δασάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δισάσκομαι· θαμιστ. τοῦ δαίωμαι-δατέομαι.— **γέρα**· κατηγρμ. εἰς τὸ ἄλλα.— **ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.— **εἴλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον θυμαρέα.— **θυμαρῆς** = προσφιλῆς (θυμός + ἄρ-, ἀρέσκω).— **παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον τῆς.— **μέροψ**· A 250.— **ἐπεὶ**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὄχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαί τὰς γυναῖκάς των, διότι...— **ἐχέφρων** = συνετός.— **δουρικτητός** = αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ + κτητός).— **πειρῶμαι** (τινος) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.— **ἀλεξέμεναι**· ἀλέξω I 251.

348 - 363. **πονέομαι** = κάμνω τι.— **νόσφιν** = μακράν, χωρίς.— **καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.— **δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.— **ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.— ὁ **σκόλοψ** = πάσσαλος.— **οὐδ' ὧς** = παρ' ὅλα αὐτά.— **ἀπὸ τείχεος** = μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχεος (τοῦ Ἰλίου).— **ὄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— **στ. 354** = Z 237.— **οἶον**· προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.— **μίμνω** = ἀναμένω.— **νήεω**· I 279.— **ἄλαδε**· εἰς ἅλα = εἰς τὴν θάλασσαν.— **αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἂν σ' ἐνδιαφέρῃ αὐτό.— **ἤρι**· ἐπίρρ. = πρῶι.— **ἐρέσω** = κωπηλατῶ.— **μεμαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.— **ἡματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.— **ἐρίβωλος**· ἐριβῶλαξ A 155.

β) Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.

— Τὸ τακτικὸν τοῦ **τρεῖς** : **τρίτατος** ὡς καὶ : **τέτρατος, ἕνατος, δέκατος**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε**.

γ) **ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούπτει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.— **κάτθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται με τὴν ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Με

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπίστευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—**ἰάρων ἔνεκα σφραγισμένων**: Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην. Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τοὺς δύο Ἀτρείδας.—**Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσιν φραζέσθω**: Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἡ παρακίνησις αὐτῆ ἐνθυμίζει τὴν καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀχιλλέως (Α 173 - 175).—**Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα**: Ἐννοεῖ ἐδῶ ὅχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλήσποντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ ἐπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ Ἑλλήσποντος.—**ἡματί κε τριτάτῳ...** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον «Κρίτων», ἐνθα συμβολικῶς «*Φθίην ἐρίβωλον*» ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοσόφου.

α) 143 - 158. **βάσκ' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· πρβλ. βῆ ἰέναι Z 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, με ὄλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγορμ.— τὸ **ἔδος** = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. σεδ-ἔζομαι). — **λύομαι** = ἀπολυτρώνω, ἐξαγοράζω.—**ἰαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω.—**ἄμα** = μαζί.—**γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος.— **ὄς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ. πρότ.—**πρότι** = πρὸς.—**μηδὲ μελέτω οἱ**=καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ.— τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος.— ὁ **πομπὸς** = ὁ συνοδός.— **ὄπάζω** = δίδω.— **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός=ταχύς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.— **ἦρος**· A 193.— **πελάζω**= φέρω πλησίον· μτβτ.—**ἀπό ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω.— **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος.— **ἀλιτήμων** = ἁμαρτωλός, ἀσεβής.— **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με σεβασμὸν (ἐν-ρίζ δευκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν).— **πεφιδήσεται** = θὰ λυπηθῆ· ῥ. φείδομαι.

159 - 170. **ἀελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα+πούς). — **κίχεν**· κίχάνω κίχημι· E 187.— ἡ **ἐνοπή** = φωνὴ λύπης.— τὸ **εἶμα** = τὸ ἔνδυμα.— **φύρω**= βρέχω.— **ἐντυπᾶς**= σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του.— **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία.— **τοῖο**· τοιοῦτον, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.— **κυλίνδομαι** = κυλλομαι.— **καταμήσατο**· καταμάδομαι= μαζεύω.— ἡ **νυὸς** = ἡ νύμφη.— **οἱ δὲ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ τῶν λ. : οἱ δὲ κέατο πολλές τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χειρὸν Ἀργείων.— **κέατο**· ἔκειντο.— **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά.— **γυῖα**· E 122.

171 - 187. **ὄσσομένη**· ὄσσομαι = ἀντικρύζω : βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι.— **τότε** = ἐδῶ.— **ἀνευθεν** = μακράν.— **ἑών**· ἐναντ. μετοχ.— **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν.— **στ. 176 - 187**· εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

189 - 199. **υἷας**· συναπτ. πρὸς τὸ ἠνώγει.—**ὀπλίζω** = ἀρματώνω, ἐτοιμάζω.— ἡ **πείρινος-νθος** = ψάθινον κιβώτιον.— **κηώεις**· Z 288.— τὰ **γλήνεα** = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα.— **κεχάνδει**· χανδάνω = περιέχω, περικλείω.— **δαιμονίη**· Z 486.— **τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι** ; = τί σοῦ φαίνεται πὼς εἶναι αὐτό ;

200 - 215. **κώκυσεν** = ἐβγαλε φωνήν.— **πῆ οἶχονται** = ποῦ ἐπῆγαν.— **ἤς**· αἷς δοτκ. τῆς αἰτίας.— **ἔκλεο**· κλέομαι = εἶμαι ξακουστός.— **ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) ὀίσιν ἀνάσσεις** = καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου.— **πῶς ἐθέλεις** = πῶς ἔχεις διάθεσιν.— **ἐξενάριξε**· E 151.— **αἰρήσει καὶ ἐσόψεται**· σχ. πρωθύστερον.— **εἰ ἐσόψεται** = ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ.— **ὠμηστής** = ἄγριος.— **ὄδε** = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλοῦμεν.— **γεινομένῳ** (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ.— **ἐπένησε λίνῳ** = ἐκλωσε μὲ τὸ νῆμα τῆς ῥ. ἐπιπέω.— **ἀργίποδες** = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς).— **ἄσαι** = νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ῥ. ἄω.— **κρατερός** = βίαιος, σκληρός.— **ἔχοιμι**· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα.— **ἐσθέμεναι**· ἔσθω, ἐσθίω. Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ κατατρῶγω ἀδιάκοπα.— **προσφῦσα** = προσκολληθεῖσα.— **ἄντιτα γένοιτό (μοι)** = θὰ τὸν ἐξεδικούμην.— **ἄντιτα**· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι).— **ἔργα**· ἔνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμην.— **κακιζόμενον** = ὡς ἀνανδρον.— **ἐσταότα** = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.— **ἄλεωρῆ** = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216 - 227. **ὄρνις** = πουλί, οἰωνός.— **πέλευ** = πέλομαι.— **ἦ οἱ** = ἦ αὐτοὶ ποῦ..— **θυσοκόος** = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.— **νοσφίζομαι** = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.— **ἐσέδρακον**· ἐσδέρομαι = βλέπω.— **ἄντην** = ἐμπρός μου.— **ἄλιος** = μάταιος, ἀνεκτέλεστος.— **ἔπος** = ὁ λόγος μου.— **ἀγκάς**· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας.— **ἐξ ἔρον εἶην**· πρβλ. ἐξ ἔρον ἔντο· I 222.

β) **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἰκέτεω, τοῖο, ἔην, κέατο, υἷας.**

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον αἱ φράσεις :**

1) **ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.**

2) **αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.**

3) **οὐ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα.**

γ) ἀμφὶ δὲ πολλή κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπριν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χάριεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὅποιαν ἀντίκρισεν ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—**ἐς θάλαμον κηῶνεντα** κτλ. Πρβλ. Ζ 288.—**ἐσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ εἶδε τὸν υἱὸν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἔκτωρ ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἐκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τείχος (Χ 35 κ.έ.).

228 - 280

α) 228 - 246. ἡ **φωριαμὸς** = τὸ κιβώτιον.— τὸ **ἐπίθημα** = κάλυμμα.— **ἀπλοῖδες χλαῖναι** = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126.— **τάπητες** = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.— τὸ **φᾶρος** = τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.— **ἴστημι** = ζυγίζω.— **πίσυρες** = τέσσαρες.— **ἐξεσίην** = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (ἐξέστημι). — **μέγα** = σπουδαῖον. — τὸ **κτέρας** = κτῆμα. — **περὶ** = σφοδρᾶ, ὑπερβολικᾶ.— **ἀπέεργε**· ἐναρκτ. = ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.— **ἐνίσσω** = ἐπιπλήττω.— **ἔρρετε** = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὄργῃ.— **λωβητῆρες** = ἐλσεινοί.— **ἐλεγχεές** = ἐπονείδιστοι.— **κηδήσοντες** = διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (κήδω).— **ὀνόσασθαι**· ὀνομαι = περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε.— **ῥήτεροι ἔσσεσθαι ἐναίρεμέν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπρως. : **ῥήτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναίρεμέν ὑμᾶς**.— **ἐναίρω** = φονεύω.— **ἀλαπάξω**· Ε 166. — **κεραῖζομαι** = ἐρημώνομαι.

247 - 264. **σκηπάνιον** = βᾶβδος, σκῆπτρον. — **δίεπε** = τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.— **σπέρχομαι** = βιάζομαι.— **ὀμόκλα**· ὀμοκλάω = φωνάζω, διατάσσω.— **νεικείω** = ἐπιπλήττω.— **βοὴν ἀγαθός**· Ε 114.— **ἡ κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν=αἰσχροί.— **αἰθ'** ὠφέλετε πεφάσθαι = εἶθε νὰ εἴχατε φονευθῆ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος).— **πανάποτμος** = δύσμοιρος.— **τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κοροΐδα.— **χοροιτυπή** = χοροπηδήματα.— **ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας.— **πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαίρετ.

265 - 280. **ὑποδείσαντες** = τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδεῖδω.— **ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.— **πρωτοπαγῆς**· E 194.— **πεῖρινθα**· Ω 190.— **ἡ ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους.— **νῆσον· νηέω**· I 279.— **οἱ κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυράς ὀπλάς, ῥωμαλέοι.— **ἐντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.— **ἀτιτάλλω**· E 271.

β) **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμμες, πίσυρες, ἔσκε.**

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :**

1) **οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.**

2) **ῥήϊτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν.**

γ) **τάλαντον**· I 264.— **Θρηῆκες ἄνδρες** : Οἱ Θρηῆκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τούς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Λαομέδοντος.— **ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **ἄμαξαν**, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.— **Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ Β Δ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α) 281 - 298. **ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ.— **πυκινὰ μῆδεα** = σοβαραὶ σκέψεις.— **ἀγχιμόλον**· ἐπίρρ. = πλησίον.— **τετιηῶς** = λυπημένος· ῥ. τετίημαι.— **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.— **λείψαντε**· **λείβω** = χύνω.— **τῆ**· δεικτ. = ὀρίστε.— **ἄψ** = ὀπίσω.— **ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων.— **μέν**· βεβαιωτ.— **ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισης ὅπωςδῆποτε νὰ ὑπάγης.— **κελαινεφής**· Z 267.— **Ἰδαῖος** = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.— **κατὰ ὄραται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω.— **εὖ**· οὐ προσ. ἄντων.— **δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.— **πίσυνος**· E 205.— **εἰ δὲ** = ἂν ὅμως.— **εὐρύοπα**· E 265.— **οὐκ ἂν κελόιμην**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.— **ἐποτρύνουσα** = μετὰ τὰς συμβουλὰς μου.— **μάλα περ μεμαῶτα** = παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321. **τοι ἐφιεμένη τότε** = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.— **χεῖρας ἀνασχέμεν...** = Z 257.—**ἦ** (ἡμί = λέγω).—**ἀκήρατος**=καθαρός, διαυγής.— **παρέστη** = ἐστάθη κοντά του.—**τὸ χέρνιβον** = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—**τὸ ἔρκος** = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.—**εἰσανιδῶν** = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.—**μηδέων** = βασιλεύων.—**φίλον ἠδ' ἔλεεινὸν** = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον.—**μητιετα**: A 175.—**ἦκε**: **ἦμι**— **τελειότατον** = ἀληθέστατον.— **μόρφνος**: εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περκνός.— **ὄσση θύρη τέτυκται**=ὄσση ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα.— **ἀφνειὸς** = πλούσιος.—**ἔϋ κληῖσ' ἀραρυῖα**=καλῶς διὰ κληρίδων (σῦρτης) ἡρμοσμένη.—**εἶσατο**: εἶδομαι = φαίνομαι.— **αἰξας**: αἰσσω=πετῶ (διὰπττοντες).—**γῆθέω**=χαίρω.— **ἰάνθη**: **ἰαίνω**: Ω 147.

322 - 338. **σπέρχομαι**: Ω 248.— **ξεστός** = καλὰ πελεκημένους, στυλνός: πρβλ. Z 244: **ξεστοῖο λίθοιο**.—**ἐκ ἔλασε**= ἐτράβηξεν ἔξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του.—**ἐρίδουπος**=ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἡχηρός.—**ἐφέπω**=διευθύνω.— **καρπαλίμως**=ταχέως.— **κατὰ ἄστυ** = κατερχόμενος τὴν πόλιν.— **ἄψορος**=ὀπίσω (ἀψ+ῥέω).—**ἀπονέομαι** = φεύγω.—**προφανέντε** = μόλις ἐνεφανίσθησαν.— **ἑταιρίζω** = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.— **βάσκ' ἴθι**: Ω 144.— **Πηλείωνάδε** = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β) *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.*

γ) **Κρονίωνι Ἰδαίω, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται**: Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλύτερα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ βῆμα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.— **χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον**: Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπε αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—**μέσω ἔρκει**: Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκείου Διὸς, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—**καὶ αἰθού-**

σης **ἐριδούπου**: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἴθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (*ἔρκος*) καὶ ἀντίκρουζε ἄλλην στοάν, ἥτις ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου (*αἴθουσα δώματος*). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεὶς στοὰς (*ξεστάς αἰθούσας*) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Z 243.

339 - 404

α) 339 - 348. **ἀπίθησε** = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε = ὑπήκουσε.—**διάκτορος** = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.—**ἀργεῖφρόντης**· Ω 153.—**αὐτίκα ἔπειτα** = εὐθὺς ἀμέσως.—**ἀμβρόσιος** = ἀθάνατος, θεϊκὸς (*α+(μ) βροτός*).—**ἡμὲν-ἡδὲ** = καὶ - καὶ.—**ὕγρη** = ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).—**ἄμα πνοιῆς** = μαζὶ μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—**τῆ**· ἀναφορ. δοτικ. ὄργ.—**θέλω** = μαγεύω.—**τοὺς δ' αὖτε** = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.—**ὑπνάω** = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου.—**κρατὺς** = κραταιός.—**βῆ ἰέναι**· Z 229.—**αἰσυμνητῆρ** = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (*αἶσα+μέμνημαι*).—**κοῦρος αἰσυμνητῆρ** = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.—**πρῶτον ὑπηνήτη** = ποὺ μόλις φυτρῶνουν τὰ γένεια του (*ὑπήμη=τὸ γένειον*).

349 - 357. **ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλοιο** = ἐπροσπέρασαν τὸ μνημα τοῦ Ἴλου.—**δὴ γὰρ** = διότι ἤδη.—τὸ **κνέφας** = τὸ σκότος.—**τὸν δέ**· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.—**ἐξ ἀγχιμόλοιο**· Ω 283.—**φράζομαι** = ἀντιλαμβάνομαι.—**φράζεο, Δαρδανίδη** = πρόσχεε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.—**φραδῆς** = φρόνιμος.—**τέτυκται ἔργα** = ἔχουν γίνει ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεταιται νοῦν φρόνιμον.—**διαρραίομαι** = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.—**μιν**· συναπτ. πρὸς τὸ *λιτανεύσομεν*.

358 - 371. **σὺν χύτο** = ἐταράχθη.—**δειδία**· *δέδια*.—**γναμπτός** = εὐλύγιστος.—**ταφῶν**· *τέθηπα* = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξιν.—**αὐτός** = αὐθορμήτως, μόνος του.—**ἐριούνιος** = εὐεργετικὸς (*ἐπιτατ. ἐρι+ὀνίημι=ὠφελῶ*)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.—**ἐξείρετο** = τοῦ ἀπηθύνηεν ἐρώτησιν.—**πάτερ**· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.—**ἰθύνω** = διευθύνω.—**ἀμβροσίη νύξ** = θεϊκὴ νύξ.—**εὐδω** = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.—**μένεα πνείνοντες** = ὄρμητικοί, γενναῖοι.—**ἀνάρσιος** = ἐχθρικός (στερ-α+ ἄρσιος, *ἀραρίσκω*).—**θός**· A 12. Ἡ νύξ λέγεται *θοή*, διότι με-

σολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.—τὸ **ὄνειαρ-ατος**=πολύτιμον πρᾶγμα.—**τίς ἂν νόος τοι εἶη;**=ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγένετο; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;—**ὀπηδέω**=ἀκολουθῶ.—**ἀπαμύνασθαι** (συναπτ. πρὸς τό : οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκορούσης.—**χαλεπαίνω**=φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.—**ῥέξω**· ῥέξω.—**καὶ δέ**=καὶ μάλιστα.—**ἀπαλεξήσαιμι**· ἀπαλέξω· I 251.—**δέ**· αἰτιολ.—**ἐῖσκω**=παρομοιάζω.

372 - 377. **οὕτω πη**=ἔτσι κάπως.—**ὑπερέσχετε χεῖρα** = ἄπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.—**ἦκεν** = ἔστειλεν· ῥ. ἦμι.—**ὀδοιπόρον** = διαβάτην.—**ἀντιβολέω** = συναντῶ.—**αἴσιος** = ποὺ φέρνει καλόν, τυχερός.—**ἀγῆτος** = θαυμάσιος.—**πέπνυμαι νόω** = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388. **ναὶ δὴ**=ναὶ πράγματι.—**κατὰ μοῖραν**=ὀρθά.—**ἀτρεκέως**=χωρὶς περιστροφάς, εἰλικρινῶς.—**πῆ**=κάπου.—**κειμήλια**· = θησαυροί.—**ἴνα**· ἀναφ. τύπου = ὅπου.—**ὄριστος**· ὁ ἄριστος.—**οὐ τι** = οὐδόλως.—**ἐπιδεύομαι** = εἶμαι κατώτερος.—**μάχης** = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.—**φέριστος** = ἐξάριτος, θαυμάσιος.—**τέων**· τίνων·—ὁ οἶτος = ἡ μοῖρα.—**ἀποτμος**=ἄμοιρος.— **ἐνισπες**· ἐνέπω.

389 - 404. **πειράομαι τινος**=δοκιμάζω κάποιον.—**εἶραι**· **Ἐκτορα**=ἔρωτᾷς περὶ τοῦ Ἐκτορος.—**κυδιάνειρα**=δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος+ἄνηρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.—**δαῖζω**=κατακόπτω.—**μία**=ἡ αὐτή.—**εὐεργῆς**=καλὰ καμωμένη.—**ἔξειμι**=βγαίνω, προέρχομαι.—**πάλλω κλήρω**=τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· **παλλόμενος κλήρω**=κατὰ τὴν κλήρωσιν.—**ἐλίκωψ**· A 98.—**ἀσχαλάω** = δυσανασχετῶ.—**ἔσσυμαι τινος** = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β) Ἄορ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν : ὑπερέσχετε.

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. **τίς**· **τέων**.

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον**·

1) **οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί**.

2) **καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι**.

γ) **σήμα Ἴλιου**: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἰλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνῆμα τοῦ Ἴλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στροτοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.— **φεύγωμεν ἐφ' ἵππων**: Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πὺ περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.— **Πολύκτωρ**: εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποῖαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηγητής, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α) 405 - 423. **μελείσσι** = εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).— **προύθηκεν· προτίθημι** = βάλλω ἐμπρός, ρίχνω.— **αὐτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρίν, ὅπως ὅταν ἐφονεύθη.— **ἐν κλισίησι**· ἀντὶ ἐν κλισίῃ. **δωδεκάτη οἱ ἡώς** (*ἔστι*) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πὺ αὐτός...— ὁ **χρῶς - χρῶς** = τὸ δέρμα.— αἱ **εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.— **ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (*ἄρηι + φατός*).— **κατέδω** = κατατρώγω.— **ἦ μὲν** = καὶ ὅμως.— **ἀκηδέστως** = χωρὶς οἴκτον.— **αἰσχύνω** = παραμορφώνω.— **θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· ῥ. *θηέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.— **ἔερσῆεις** = δροσερὸς (ἡ *ἔερση* = πρωινὴ δρόσος).— **περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῆ.— **μιαρὸς** = λερωμένος.— **σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. *μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμούς (*μύωψ, μυστήριον*).— **ὄσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ *ἐτόπη* = ὄσας πληγὰς ἔλαβεν.— **υἱὸς ἔηος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.— **νέκυς**· A 52.— **περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.— **φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431. **γῆθησεν**· Ω 321.— **ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.— **ἀγαθόν**· ἐνν. ἔστι.— **δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.— **οὐ λήθεο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκον του πρὸς τοὺς θεοὺς.— **τῷ** = διὰ τοῦτο.— **οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.— τὸ **ἄλεισον** = τὸ ποτήριον.— **αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.— **ῥύω** = σφίζω.— **πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439. **νεωτέρου**· επειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.— **ὄς κέλειαι**· ἀναφ. αίτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις. — **παρῆξ Ἄχιλλῆα** = χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρη ὁ Ἄχιλ. — **τὸν μὲν** = ἐν τούτοις αὐτόν. — **συλεύω** = ἀφαιρῶ. — **μετόπισθε** = κατόπιν. — **πομπός**· κατηγορμ. = ὡς συνοδός σου. — **Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχὴν. — **ὀμαρτέω** = πηγαίνω μαζί, ἀκολουθῶ. — **ὄνοσσάμενος**· ὄνομαι· Ω 241.

440 - 467. **ἀναίξας** = πηδήσας ἐπάνω. — **λάζετο** = ἔπιασε (*λάζομαι* ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω). — **ἡϋς-ἡεῖα-ἡϋ**· Γ 167. — **οἱ δὲ φυλακτῆρες** = ἐνῶ οἱ φύλακες. — **νέον** = μόλις. — τὸ **δόρπον** = τὸ βραδυνὸν φαγητόν. — **πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι. — **ἄφαρ** = εὐθὺς κατόπιν. — **ὠῖξε**· οἶγω. — ὁ **ὄχευς** = ὁ σύρτης. — **ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἀπήνης. — **ποίησαν**· ὡς ὑπερσυντέλ. = εἶχον κάμει. — **κέρσαντες**· *κείρω* = κουρεύω, κόβω. — **ἐρέφω** = θέτω ὄροφὴν, στεγάζω. — **λαχνῆεις** = μαλλιαρός, πυκνός. — **λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας. — **ἀμάω**· Ω 165. — ὁ **σταυρός** = ὁ πάσσαλος. — **ἔχω** = κρατῶ, συγκρατῶ. — ὁ **ἐπιβλῆς** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (*ὄχευς, κληῖς*). — **ἐπιρρήσσκον** = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ *ἐπιρρήσω*. — **ἦ τοι** = ἀληθῶς. — **σοι**· συναπτ. πρὸς τὸ *ὄπασεν ὀπάζω*· Ω 153. — **πάλιν εἴσομαι** = θὰ ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ *εἶμι*. — **νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον. — **ὦδε** = ὅπως ἔχω ἤδη κάμει. — **ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (*παράλλ.* τύπος τοῦ *ἀγαπάω*). — **τύνῃ**· Ζ 262. — **ὑπὲρ πατρός** = ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός. — **λίσσομαι** = ἰκετεύω. — **σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β) Τὸ *ῥ. θεάομαι* εἰς ἰωνικ. τύπον **θηέομαι**. "Ὄθεν εὐκτ. β' προσ. **θηοῖο**.

- *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις* : **εἰς, τύνῃ**.
- *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικόν λόγον* :
 - 1) **έοῦ ἑτάριοι φίλοιο**.
 - 2) **ἄφρα κεν ἀφίκωμαι**.
 - 3) **καί μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσεο**.

γ) ὄσσα ἐτύπη : "Ὄταν ὁ Ἄχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἐκτορα καὶ τὸν ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὄλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἴδοῦν ἀπὸ κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἦρωα, ἐκείνον, ὅστις ἠπέλιψε νὰ

ἐμπρήση τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς ποῦ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— **εἴ ποτ' ἔην γε**: Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον**: Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπεῖχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὅποιον ὅμως δὲν ἀντέσχευ εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων.— **καὶ τέκος**: Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλὰς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ἀδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551

α) 468 - 485. **μακρὸς** = ὑψηλός.— **ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε**. E 111.— **αὔθι**. Γ 244.— **ἰθὺς οἴκου** = κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν κατοικίαν.— **ἴζεσκε** = ἐκάθητο συνήθως.— **ἀπάνευθε** = χωριστά.— **καθείατο** = ἦσαν καθισμένοι.— **ὄζος**. A 234.— **ποιπύουον** = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο.— **ἔτι καὶ παρέκειτο** = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του.— **ἔλαθεν εἰσελθὼν** = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθε.— **κύσε**. Z 474.— **πυκινὴ ἄτη** = μεγάλην συμφορά.— **ἄλλον δῆμον** = εἰς ξένην χώραν.— **ἄφνειός**. E 9.— **εἰσορόωντας**. ὑποκ.: τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506. **ἐπιείκελος**. A 131.— **ὀλοὸς οὐδὸς γήρατος** = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας.— **καὶ μὲν κείνον** = ὀρισμένως ἐκεῖνον.— **περιναίεται** - **περιναειτάοντες** = κατοικοῦντες γύρω.— **ἀμφὶ ἔοντες**. πλεονασμ. εἰς τὸ **περιναίεται**.— **τείρω**. Z 255.— **ἡ ἀρῆ** = τὸ κακόν.— **λοιγός**. A 67.— **ἐπὶ τ' ἔλπεται** = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει.— **ἡματα πάντα** = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.— **ἀπὸ ἰόντα** = ἐρχόμενον ὀπίσω.— **αὐτάρ**. ἐναντ.— **στ. 493 - 494** ὡς Ω 255 - 256.— **ἴος-ἰα-ἴον**. Z 422.— **ἡ νηδὺς** = ἡ κοιλία.— **τῶν πολλῶν** = πολλῶν ἐκ τούτων.— **οἶος** = μοναδικός, ἐξαιρετικός.— **εἴρυτο ἄστῳ καὶ αὐτοὺς** = ἔσφριζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας.— **πρώην** = πρὸ ὀλίγου.— **ἔτλην**. **τλήναι** = ὑπομένειν.— **ἄνδρὸς παιδοφόνιοιο**.. **ὀρέγεσθαι**. ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: **ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνιοιο**.— **ὀρέγομαι** = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517. **ὑπὸ ὤρσε** = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — **ἤμερον γόοιο** = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — **πατρός· γεν. αἰτίας.** — **ἦκα** = ἤσυχα, μαλακά. — **ἀδινά** = ἀφθόνως, πολὺ. — **ἐλυσθείς· ἐλόμοι** = στρέφομαι, σωριάζομαι. — **στοναχὴ ὀρώρει** = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — **πολιός** = φαίς.

518 - 551. **ἄ** = ἄχ. — **δειλός** = δυστυχής. — **ἦ δὴ** = πράγματι λοιπόν. — **ἄνσχεο· ἀνέχομαι.** — **ἔμπης** = ἐν τούτοις. — **ἐάσομεν κατακειῖσθαι** = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἤσυχάσουν. — **ἄχνυμαι** = θλίβομαι. — **οὐ τις πρῆξις πέλεται** = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — **ὡς ἐπεκλώσαντο** = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ *νήμα* τῶν Μοιρῶν. — **αὐτοὶ δὲ** = ἐνῶ αὐτοί. — **ἀκηδέες** = χωρὶς βάσανα. — **δοιοί· Γ 236.** — τὸ **οὔδας** = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — **ἐάων** = ἀγαθῶν. — **κύρομαί τι** = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — **τῶν λυγρῶν** = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεῦτερον πίθον. — **λωβητός** = στιγματισμένος. — **ἔθικεν· τίθησι γνῶμ.** ἄορ. — **ἡ βούβρωστις** = ἡ ἀθλιότης. — **φοιτῶ** = περιπλανῶμαι. — **θεοῖσι** = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — **τετιμένος· τίομαι, τίω** = τιμῶ. — **ἐκ γενετῆς** = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — **ἐκέαστο· καίνυμαι** = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — **ἄλλ ἐπὶ καὶ τῷ... :** ἡ σειρὰ τῶν λέξεϊ· ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῷ. — **γονὴ παίδων** = πολλὰ παιδιὰ. — **κρείοντες** = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — **παναώριος** = μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — **κομίζω** = περιποιοῦμαι. — **ἦμαι** = εὐρίσκομαι. — **κῆδω** = προξενῶ θλίψεις. — **ὄσσον· ὄσον** ἔδαφος, ὄσους λαούς. — **ἄνω** = πρὸς βορρᾶν. — **ἔδος** = ἡ ἔδρα. — **ἐντὸς ἐέργει** = περικλείει. — **τῶν** = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — **πῆμα** = συμφορὰ. — **ἄνσχεο** = κάμε ὑπομονήν. — **ἄλιαστον** = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + *λιάζομαι* = παρεκκλίνω). — **ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι** = πικραίνομαι.

β) Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **καθειάτο, κτεῖνας, τετάρπετο, ἄνσχεο.**

γ) τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθόν : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαράτρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δι-

μάτιον. — **γυναῖκες**: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι**: Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. **Μάκαρος ἕδος**: Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α) 552 - 570. **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα**· Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλις). **ἄλιος γέρων** λέγεται ὁ Νηρεὺς. — **καὶ δέ· καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα. — **σὲ γιγνώσκω** (τὸ σὲ ἀντικμ. τοῦ γιγνώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **ὄχῃα**· Ω 446. — **μετοχλίσειε**· μετοχλίζω = μετακινῶ. — **ἀλίτωμαι**· μεσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595. **οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαόν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**· Ζ 354. — **εὐσωπτος ἀπήνη** = ἔχουσα ὠραῖα τὰ σώτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ εὐκκυλος. — **ἦρεον· αἰρῶ**. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. — **φάρεα**· Ω 231. — **εὐννητος** = καμωμένος με ὠραῖον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐγκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἡειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν· σκυδμαίνω** = εἶμαι θυμωμένος. — **εἶν Ἄιδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄιδος, δηλ. τοῦ Ἅδου. — **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620. **κλισμός**· 200. — **τοίχου τοῦ ἐτέρου**· I 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἤ... — **τῇ περ**· ἢ δοτικ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = με

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος· Α 49. — **χωόμενος**· Α 46. — **ιοχέαιρα**· Ε 53. — **ισάσκετο** = συχνὰ συνέκρινε τὴν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος). — **φῆδοιώ...**· ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**. — **τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν **Λητώ**. — **ἡ δ' αὐτῆ** = ἐνῶ αὐτῆ ἢ ἰδίᾳ. — **ἐννῆμαρ**· Α 53. — **κάμε** = ἀπέκαμεν, ἐξηγητήθη. — **οιοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος + πέλω). — **εὐνῆ** = ὁ τόπος ὅπου διατρῖβει τις, τὸ λημέρι. — **πέσσει κήδεα** = χωνεύει θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημοὺς τῆς. — **μέδομαι** = σκέπτομαι.

β) **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις**: — **κάδ δὲ εἶσαν, πύθηναι, ἦιε, ποτί**.

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπτικὸν λόγον**:

1) **ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν**.

2) **ὄθι φρασί θεάων ἔμμεναι εὐνάς νυμφάων**.

γ) **ὑπόδρα ἰδών**: Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτήρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν. — **αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε**: Ἐπανορθῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν. — **Νιόβη**: Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητᾶς, ἢ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν διδάγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἢ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινοτέραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός. — **ἐν Σιπύλῳ**: Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τρωάδου, ὁ ὅποιος εἶναι ὅρος τῆς Λυδίας. — **Ἀχελώιον**: Ἀχελῆος ἢ Ἀχελῶος ὀνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐκύνετο εἰς τὸν Συμωναϊκὸν κόλπον. — **λίθος περ εὐοῦσα**: Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὄρισμένον σημεῖον ὡς μορφή γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτῆ ἢ μορφῆ ἦτο ἡ Νιόβη, ἢ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

621 - 676

α) 621 - 642. ἄργυρος = λευκός (ρίζ. ἄργυ-, arguo = φωτίζω). — ἔδερρον· δέρω = γδέρνω. — ἀμφερον· ἀμφέπω καὶ ἀμφέπω = ἔτοιμάζω. — **στ. 623** ὡς I 210. — περιφραδέως = με προσοχῆν. — ἐρύσαντο· ἐρύω = ἀποσύρω, τραβῶ. — **στ. 625 - 626** ὡς I 216 - 217. — **στ. 627 - 628** ὡς I 221 - 222. — ὄσσοσ = πόσον μεγαλόσωμος. — οἶος = πόσον ὠραῖος. — ἄντα = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ πρόσωπον. — ὄψιν ἀγαθὴν = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — λέξον = βάλε με νὰ πλαγιάσω· ῥ. λέχω. — ὑπὸ ὕπνω (συναπτ. πρὸς τὸ τερωμέθα με σημ. δοτ. ὄργ.) = με ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι ὁ ὕπνος σὺν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — μύσαν· Ω 420. — κήδεια πέσσω· Ω 617. — ὁ χόρτος = ὁ περίβολος. — πασάμην· πατέομαι = τρώγω, γεύομαι. — ἡ λαυκανίη = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — λαυκανίης καθέηκα = ἔρριφα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἦπια.

643 - 658. τὰ δέμνια = ἐλαφρά κινητὴ κλίνη. — ὑπ αἰθούση = ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ ῥήγεα = σκιάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάρω). — ἔσασθαι· ὥστε ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ· ἐννυμι (ρίζ. ἐσ-, ἐσνυμι, ἐσθής). — τὸ δάος = ὁ πυρσός, ἡ δάς. — ἐγκονέουσαι· ἐγκονέω = κάμνω κάτι γρήγορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. κον-, διάκονος). — ἐπικερτομέω = πειράζω, ἀστειεύομαι. — λέξο = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ λέχω. — βουληφόρος· A 144. — βουλεύω βουλάς = παρακάθημαι εἰς συμβούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ θέμις ἐστὶ = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θεσμόν. — **στ. 653** ὡς Ω 366. — ἀνάβλησις = ἀναβολή, ἀργοπορία. — ποσοῆμαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — μέμονα = ἐπιθυμῶ. — κτερεῖζω = ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (κτέρεα). — τέως = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξύ. — μένω = νὰ μένω εἰς τὴν σιγήν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 686. τάφρον = ἐνταφιασμόν. — μοί· συναπτ. πρὸς τὸ κεχαρισμένα. — κεχαρισμένα θεῖης· ἀντὶ χαρίζομαι = θὰ μοῦ ἔκαμες χάριν. — ἐέλεμθα = εἴλομαι· E 203. — ἡ ὕλη = τὰ ξύλα. — ἀξέμεν· ὥστε ἄξαι. — δαινῦτο· εὐκτ. τοῦ δαίνουμαι = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — μῆπως δείσειε = διὰ νὰ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — πυκινὰ φρεσί... Ω 282.

β) *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθέμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.*

γ) **δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούση :** Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ αἰθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ κξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει «*χλαίνας ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἔσασθαι*». — **ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν :** Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνετο τόσον πολλὴ ὁ θρήνος ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — **σχῆσω πόλεμον :** Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνησε τὸν Ἐκτορα καὶ ἔσωσε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπλότυον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τοῦ ἄλλου ἀρχηγοῦς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ τὸν σιωπηλὸν θαυμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἢ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;

677 - 804

α) 677 - 691. **ἰπποκορυστής** = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἔρματα, πολεμιστής (ἵππος + κορύσσω = ὀπλίζω). — **ἐριούνιος**· Ω 360. — **ἐμαρπτε**· *μάρπτω*· Ε 65. — **ὀρμαίνοντα**· *ὀρμαίνω* = διαλογίζομαι. Ἡ μτχ. αἰτιολ. — **ἐκπέμψειε** = ὀδηγήσῃ ἔξω. — **ἱερός** = ἰσχυρός, ῥωμαλέος. — **πυλαυρός** = φρουρός τῶν πυλῶν. — **οἶον ἔθ'** **εὔδειε** = ἔτσι πού κοιμᾶσαι ἀκόμα. — **εἶασε** = ἐφείσθη. — **τοὶ λελειμμένοι** = ὅσοι ἔχουν μείνει. — **αἶ κε γνώη σε** = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — **δίμφα**· Ζ 511.

692 - 706. **εὔρεϊος**· Ζ 508. — **δινῆεις** = πού κάμνει δῖνας, ὀρμητικός. — **κροκόπεπλος** = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσίζουσα (κρόκος = τὸ φυτὸν ζαφορά). — **ἐκίδνατο** = ἐσκορπίζετο· *κίδναμαι* παρὰλλ. τύπος τοῦ *σκεδάννυμαι*. **ἔλων**· *ἐλάω, ἐλαύνω*. — **ἄστυ-**

βούτην· ὡς ἐν Ω 577 *καλήτορα*. — **κώκυσε**· Ω 200. — **γέγωνε** = ἐφώναζε δυνατά. — **ὑψεσθε ἰόντες**=ἐλάτε νὰ ἰδῆτε. — **χαίρετε**· ἐχαίρετε· παρατ.

707 - 717. **άασχετον**=άσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος, ἀνασχεῖν). — **ξύμβληντο**· θὰ νοηθῆ ὡς ἀντικμ. *Πριάμω*. — **τίλλομαι** = ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου. — **πρόπαν**= ὀλόκληρον. — **Ἔκτορα**· συναπτ. πρὸς τὸ *ὀδύροντο*. — **εἶξατε**= κάμετε τόπον. — **οὐρεῦσι**· οὐρηές· Α 50. — **άσεσθε**· ἄω = χορταίνω.

718 - 745. **τρητός** = τρυπήτος (*τείρω*). — **παρὰ εἶσαν** = ἔφεραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν. — **αἰιδός**· ἐνταῦθα εἰδικός εἰς θρηνώδη ἄσματα. — **ἐξάρχους θρήνων** = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρῆνον. — **οἱ τε στυνόεσσαν αἰοιδήν**· θὰ νοηθῆ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη φράσις θὰ ἐξηγηθῆ : καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τραγοῦδι. — **ἐπὶ στενάχοντο** = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν ἄσμα. — **τῆσι** = μεταξὺ αὐτῶν. — **αἰών** = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ ζωή. — **δυσάμμορος** = δυστυχής (*δυσ*+ἄμμορος, ἄσμορος). — **πέρσεται**· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθησεται. **ἐπίσκοπος**· κατηγ. εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὀλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης. — **ρύσκευ**· ἐρύσκου· θαμιστ. τύπ. τοῦ *ρύσμαι*. — **ἔχες** = ὑπερήσπιζες. — **κεδνός** = σεβαστός. — **αεικῆς** = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός. — **ἀθλεύων** = ἐργαζόμενος ὡς δοῦλος. — **πρὸ ἀνακτος** = χάριν ἑνὸς κυρίου. — **ῶ δήπου** = τοῦ ὁποίου πολὺ πιθανόν... — **ἐν παλάμησιν**· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν. — **ὀδάξ** = μὲ τὰ δόντια. — **άσπετος** = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α+σσεπ-, ῥίζης τοῦ *εἰπεῖν*). — **οὔδας**· Ω 527. — **ἐν δαῖ** = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ. δοτ. ὀνόμ. συγγεν. πρὸς τὸ *δήμος* = καταστρεπτικός). — **ἀρητός** = κατατραμένος, φοβερὸς (*ἀρή*, ἄραομαι).

746 - 759. **ἀδινὸς γόος** = θρῆνος μὲ πολλὰ δάκρυα. — **πέρνασκε**· θαμιστ. τοῦ *πέρνημι* = παλῶ. — **ἀμιχθαλόεις** = ὀμιχλώδης. — **ψυχῆ** = ζωή. — **ταναηκῆς** = κοφτερός (*ταναός*+ἄκος, ἀκή). — **πολλά** = πολλάκις. — **ῥυστάζεσκεν** = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (*ῥυστάζω*, ἐρύω). — **ἐρσῆεις**· Ω 419. — **ἀγανός** = εὐμενής, φιλόφρων. — **ἀγανά βέλη** = βέλη ποὺ δίνουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776. **ἀλίσστων** = ἀδιάλειπτον (ἀ+λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι).—**δαήρ**· Γ 180.—**ὥς ὤφελλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Ζ 345.—**ἀσύφηλος** = προσβλητικός.—**ἐνίπτω** = ἐπιπλήττω.—**στ. 769 ὥς Ζ 378. ἐκυρός-ή**· Γ 172.—**παραϊφάμενος**· παράφημι = συμβουλευώ.—**ἀγανοφροσύνη** = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι.—**ἀχνυμένη κῆρ** = κατάρκαδα λυπημένη.—**πεφρίκασί με** = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ.—**δημος** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787. **ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ.—**πυκινὸν λόχον** = καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν.—**πημανέειν**· πημαίνω = βλάπτω, προξενῶ κακόν.—**ἀγίνεον**· ἀγινέω = φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω.—**ἄσπετον**· Ω 738.—**φρασεῖμβροτος** = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς.—**θρασὺς** = τολμηρός, γενναῖος.—**ἐν πυρῇ ὑπάτη** = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 805. **ἦμος** = ὅταν.—**ἠριγένεια** = πρωινή (ἦρι = πρῶτῃ + ῥίζ. γεν-)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς.—**ῥοδοδάκτυλος** = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς.—**τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος) = τότε.—**ἤγρετο**· ἀγείρομαι.—**ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη.—**λέγομαι** = περιμαζεύω.—**μύρομαι**· Ζ 373.—**κατείβομαι** = χύνομαι κάτω.—**ἡ κάπετος** = τάφος, λάκκος.—**ὁ λᾶας** = ὁ λίθος.—**σῆμα χέω**· Ζ 419.—**εἶατο** = ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἦμαι)—**πάλιν κίον** = ἐπέστρεψαν· ἐνν. εἰς τὴν πόλιν.—**ἐρικυδῆς** = μεγαλοπρεπής.—**ἀμφιέπω** = φροντίζω, ἐτοιμάζω.—**τάφος**· Ω 660.

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ γινώσκω κατὰ τὰ βαρύτενα : γνῶν - γνώωσι.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σείο, τοι, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἤγρετο.*

γ) *ὅτε δὴ πόρον ἴξον*: Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῆ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς.—**Κασσάνδρη**: Ὅπως καὶ ὁ Ἐλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον κάλωνήν της καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.—**σὺ δ' αὖ, τέκος...** τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.—**κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι :** Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

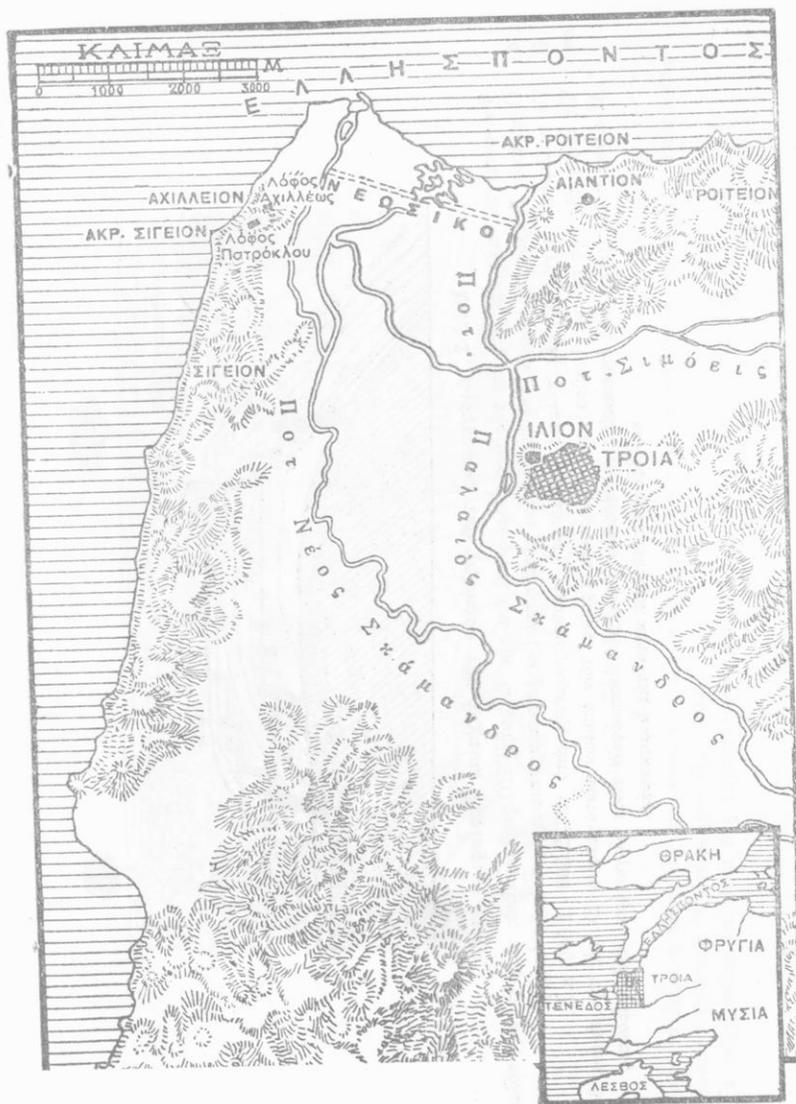
— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἔκτορα οἱ θρῆνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

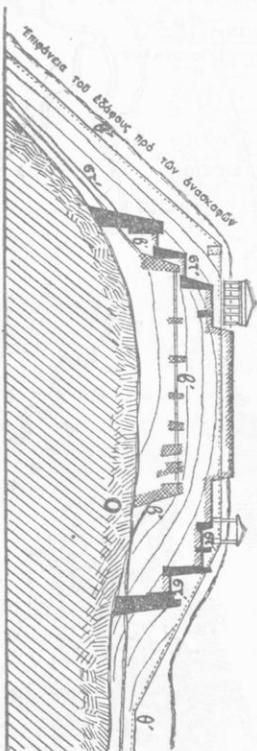
Διούριος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

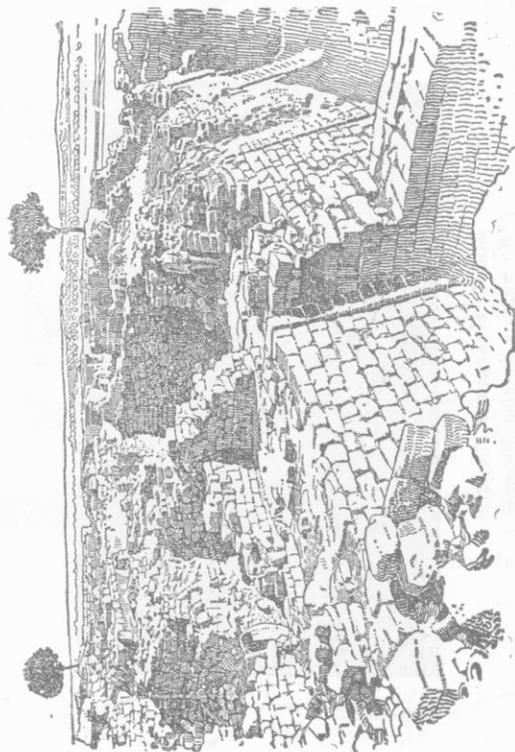

Ειν. 1. Χάρτης τῆς ἀρχαίας Τρωάδος.

Εἰκ. 2. Διάγραμμα τοῦ γηδόνου τῆς ἀρχαίας Τροίας.

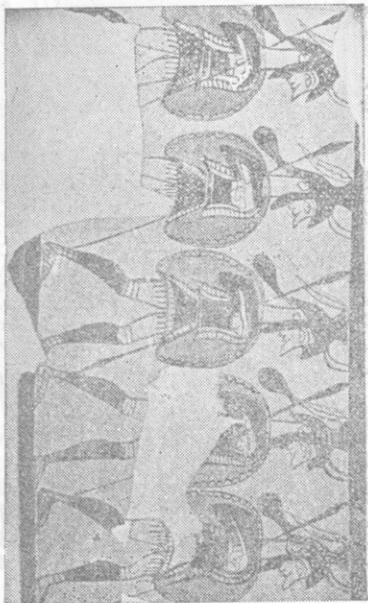
- ο. Ο φουεὶκὸς βράχος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν ἕλην ἐγκαταστάσεως νεολιθικῆς ἐποχῆς.
- β. Τὰ κεκλιμένα τεῖχη τῆς 2ας πύλας (ἡμίμαυρα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2.500 - 2.000 π.Χ.
- στ. Αἱ ἄλλα πύλαι μέγρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ εδάφους πρὸ τῶν ἀνακταφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐπιπέδου καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνακαταστάσεις.

Ειχ. 3. Τὰ τείχη τῆς Ὀμηρικῆς Τροίας.

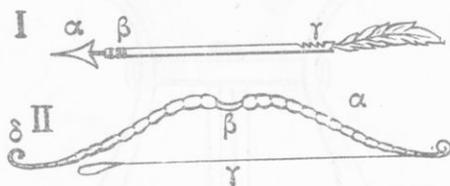
(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τειχῶν ἐξωραϊσμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος.
Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.
Τὰ τείχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπρόσταταυρον τὸ ἱερὸν πτολιεθρον τῆς Τροίας.

Εικ. 4. Πολεμιστάι 'Αχαιοί
('Εκ τμήλου έργείου Μοσηρών)

Φέροντες τήληκα (κόρυν) με λόφον και φάλλου εξέγοντα ως κέρτα.
Προφυλάσσονται με βραχόν θώρακα, κάτωθι τοῦ ὁποίου φαίνεται ὁ χιτών.
Κρατοῦν μικράν ἀσπίδα και φοροῦν κυρμίδα.

Εικ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αἰχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες και πτερόν.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

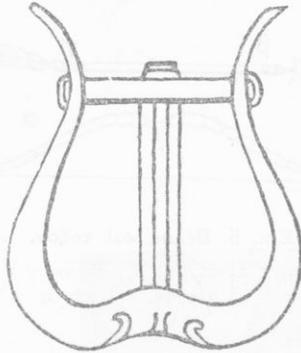

Εικ. 6. Ὀρειχάλινα ξίφη ἐκ Μυκηθῶν.

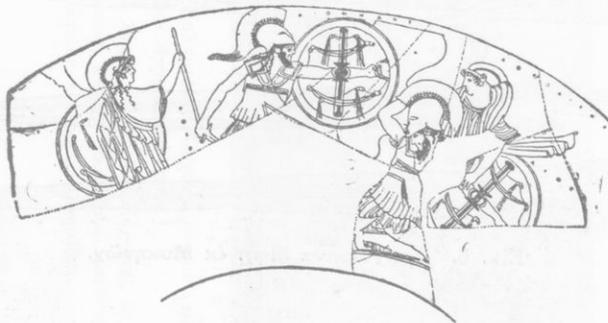

Εικ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὐταὶ ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Εικ. 8. Φόρμιγξ. (Ἀναπαράστασις).

Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους και Αινείου.

(Ἀγγειογραφία)

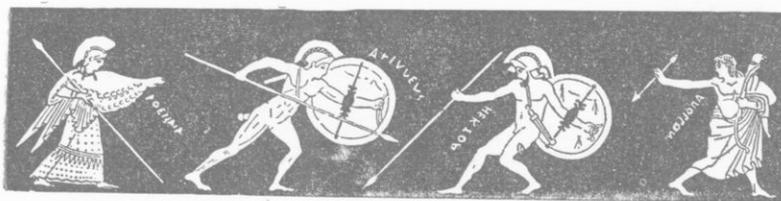
Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγῶθῃ εἰς τὸ ὑπόγαστριον. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ της Αἰνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.

(Ἰλιάδος E 309—317)

Είκ. 10. Μάχη παρά τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἀγγείου)

Παρά τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἵσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δῆδα ἀνημμένην, διὰ τὴν πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420).

Είκ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἀγγείου)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλεῦς, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ).

Εικόνα 10. Μουσική και χορός στην Ελλάδα.

Η μουσική και ο χορός αποτελούν βασικά στοιχεία της ελληνικής κουλτούρας. Η μουσική είναι παλαιό είδος και έχει αναπτυχθεί με τον χρόνο. Ο χορός είναι επίσης παλαιό είδος και έχει αναπτυχθεί με τον χρόνο. Η μουσική και ο χορός είναι στενά συνδεδεμένα και αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής κουλτούρας.

Εικόνα 11. Μουσική και χορός στην Ελλάδα.

Η μουσική και ο χορός αποτελούν βασικά στοιχεία της ελληνικής κουλτούρας. Η μουσική είναι παλαιό είδος και έχει αναπτυχθεί με τον χρόνο. Ο χορός είναι επίσης παλαιό είδος και έχει αναπτυχθεί με τον χρόνο. Η μουσική και ο χορός είναι στενά συνδεδεμένα και αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής κουλτούρας.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Είσαγωγή	11
2. Κείμενον και περιλήψεις	19
3. Γνωσται ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρω.	93
4. Ἑρμηνευτικὰ σημειώσεις	101
5. Παράρτημα εἰκόνων	193

Ἐπιμελητῆς ἐκδόσεως: ΣΠ. ΜΑΓΓΙΝΑΣ (ἀπ. Δ. Σ. ΟΕΣΒ 9553/4.9.56)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιόσημου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946 Α 108).

024000020075

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ', 1956 (ΙΧ) ΑΝΤΙΤΥΠΑ 25.000

Ἐκδόσεις - Βιβλιοδεσία Γ. Ψ. ΧΡΗΣΤΟΥ & ΥΙΟΣ - Γαμβέτα 7

67

W